Jaarstukken 2019

gemeente ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Inleiding jaarstukken 5
Algemeen 10
Programma 1 | Sociaal domein 14
Thema 1.1 Jeugd 14
Thema 1.2 WMO 16
Thema 1.3 Uitvoering Participatiewet 18
Thema 1.4 Inkomensverstrekking, armoedebeleid, schuldhulpverlening 22
Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 1 23
Programma 2 | Welzijn en educatie 26
Thema 2.1.1 Kunst en cultuur 26
Thema 2.1.2 Maatschappelijke activering 27
Thema 2.1.3 Dorpsbudgetten 28
Thema 2.2 Onderwijs 29
Thema 2.3 Sport 31
Thema 2.4 Volksgezondheid 34
Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 2 35
Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling 38
Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme 38
Thema 3.1.2 BioBased Economy 39
Thema 3.1.3 Werkgelegenheid 39
Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen 40
Thema 3.3.1 Milieu 2030 CO2 neutraal, zonneweides 42
Thema 3.3.2 Afval 44
Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting) 45
Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 3 46
Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen 50
Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde 50
Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha 51
Thema 4.3 Biosintrum 52
Thema 4.4 Participatie 52
Thema 4.5 Het Fonds 2018-2021 54
Thema 4.6 Visie op Samenleven (inclusief adviesraad) 54
Thema 4.7 Visie op demografische ontwikkelingen 56
Thema 4.8 Glasvezel 56
Thema 4.9 Omgevingswet, bestemmingsplannen 57

Programma 5 | Openbare orde en veiligheid 58
Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid 58
Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 5 59
Programma 6 | Bestuur en dienstverlening 60
Thema 6.1 Bestuur 60
Thema 6.2 Dienstverlening 61
Thema 6.3 Financiën 62
Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 6 64
Paragrafen 68
Paragraaf 1 | Lokale Heffingen 68
Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing 75
Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen 81
Paragraaf 4 | Financiering 85
Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering 89
Paragraaf 6 | Verbonden partijen 93
Paragraaf 7 | Grondbeleid 99
Paragraaf 8 | Gebiedsuitwerking 102
Paragraaf 9 | Duurzaamheid 106
Jaarrekening 108
Balans 108
Overzicht baten en lasten 110
Waarderingsgrondslagen 112
Toelichting op de balans - Activa 115
Toelichting op de balans - Passiva 121
Toelichting op de balans - niet uit de balans blijkende verplichtingen 124
Toelichting overzicht baten en lasten 125
Overzicht onvoorzien 126
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 127
Overzicht incidentele baten en lasten 128
Bijlagen 130
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen 130
Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen 136
Overzicht schatkistbankieren 138
Begrotingsrechtmatigheid 139
Kerngegevens 141
Overzicht taakvelden 143
Beleidsindicatoren 148

Inleiding jaarstukken

Aanbieding

Hierbij ontvangt u het Jaarverslag en de Jaarrekening over het jaar 2019. Met het Jaarverslag leggen wij verantwoording af. Wij gaan in op de belangrijkste beleids- en financiële resultaten in relatie tot de voornemens, die staan in de Programmabegroting 2019. In de Jaarrekening zit de volledige financiële verantwoording en de balans met toelichting.

In deze aanbieding leggen wij een aantal belangrijke ontwikkelingen van het afgelopen jaar, op hoofdlijnen, aan u voor.

Sociaal Domein

In oktober heeft u de Visie op Samenleven vastgesteld. Deze beschrijft een brede en integrale visie op de verandering binnen het sociaal domein. Met deze verandering willen we de kracht van inwoners in de wijken en dorpen stimuleren. Voor de visie voerden we in bijna alle dorpen in de gemeente gesprekken. Op dit moment werken we de visie uit in deelprogramma's. Net als de visie maken we ook de deelprogramma's in nauwe samenspraak met inwoners, ondernemers, (vrijwilligers)organisaties en maatschappelijke partners.

Het thema eenzaamheid is breed opgepakt en heeft een plek gekregen binnen de Visie op Samenleven. Om de in gang gezette beweging en ideeën in de dorpen te ondersteunen zijn opbouwwerkers gestart in vijf pilot dorpen. Zij brengen ideeën en initiatieven van inwoners verder en verbinden (groepen) inwoners met elkaar. We maakten een vervolgplan voor de aandachtsgebieden. We zorgden dat we klaar waren voor de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). We organiseerden een nieuwe aanbesteding voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Op basis van de evaluatie van de pilot consulent jeugd bij de huisartsenpraktijk breidden we deze uit. U stelde de Taalnota Ooststellingwerf en de Verordening Friese Taal vast. En er kwam nieuw beleid rond arbeidsparticipatie (Inclusief Ooststellingwerf). We startten met activiteiten rondom positieve gezondheid. En we troffen voorbereidingen voor een lokale inclusie-agenda.

Na een proces van meer dan acht jaar is het gelukt om een akkoord te bereiken over de toekomst van de sociale werkvoorziening. Een inhoudelijk complex dossier met veel verschillende belangen komt hiermee tot een goed eind. De nieuwe governance structuur is vastgesteld door de betrokken gemeenten en de gemeente heeft inhoud gegeven aan haar uittreding uit Caparis N.V. Hierdoor is Ooststellingwerf niet langer verbonden aan het SW bedrijf bij haar invulling van Beschut Werk en BAB banen. De positieve afrekening van € 517.000 vanuit de fair deal is verwerkt in de jaarrekening.

De gemeente kampt, net als andere gemeenten, met tekorten op de jeugdhulpuitgaven. Bij het opstellen van de begroting 2019 hebben we daarom het budget voor jeugdhulp met € 750.000 verhoogd en bij de voorjaarsrapportage nogmaals met € 800.000. De Taskforce Grip op Sociaal Domein heeft de uitgaven geanalyseerd en maatregelen genomen om de kosten te beheersen door werkprocessen te verbeteren en ook de samenwerking in de keten. Beleidsmatig is gekozen voor 'er snel bij zijn' en preventief werken. We hebben bereikt dat de jeugdhulpkosten steeds beter inzichtelijk en beheersbaar zijn.

De begroting is opgesteld op basis van de te verwachte lasten in het sociaal domein. Hoewel we nog een overschrijding zien (€ 360.000), zijn de totale lasten voor jeugdhulp gedaald ten opzichte van 2018. Voor de uitvoering van de Wmo-taken geldt bij de jaarafrekening een overschrijding van € 270.000. Met de ontwikkelingen rond werk en sociale werkvoorzieningen kunnen we het programma Sociaal Domein met een positief resultaat afronden. We zijn blij dat we steeds beter in staat zijn om de uitgaven goed te begroten.

Ruimte en strategische projecten
De werkzaamheden voor de uitvoering van het Masterplan Appelscha zijn afgerond. De laatste fase bestond uit het faciliteren van een organisatievorm van en voor toeristische ondernemers (Coöperatie Regio Appelscha 3.0) die kan voortbouwen op de infrastructuur en de voorzieningen waarin de gemeente de afgelopen jaren heeft geïnvesteerd.

Voor het project Omgevingsvisie heeft u begin 2019 een plan van aanpak vastgesteld inclusief een uitgebreid participatietraject. Als eerste stap in dit visietraject is een Nota van uitgangspunten (Nvu) opgesteld. Naast het opstellen van een Omgevingsvisie Ooststellingwerf is er binnen de interne organisatie de afgelopen periode intensief gewerkt om te kunnen voldoen aan de minimale wettelijke verplichtingen die de Omgevingswet vraagt. In dit proces worden ook de mogelijkheden van de OWO-samenwerking nadrukkelijk belicht. Ondanks het uitstel van de geplande datum van in werking treden zetten we stevig in op de voorbereidingen en de nieuwe aanpak binnen de Omgevingswet.

Het versterken van de centrumfunctie in Oosterwolde is al jaren een aandachtspunt. In 2019 heeft het proces van het bestemmingsplan Oude Dorp uiteindelijk de basis gelegd voor een intensieve samenwerking met vastgoedeigenaren en winkeliers in Oosterwolde. Met het eindrapport ‘Samenwerken aan een krachtig en prachtig winkelgebied van Oosterwolde’ is de route uitgestippeld om vorm en inhoud te geven aan de opgaven.

Op basis van de beschikbaar gestelde woningbouwcontingenten is het woningbouwprogramma aangepast en vastgesteld. Woningbouwplannen worden aan dit programma getoetst. Los hiervan is vorm gegeven aan de oproep van ‘bouwen, bouwen, bouwen’. Aan de Wrongel is gestart met de bouw van 11 woningen en er is een vergunning verleend voor de bouw van nog eens 12 woningen. In Appelscha zijn aan de Oldenhof ruim 50 woningen gebouwd en begin 2020 opgeleverd. Ook de bouw van 15 appartementen en 6 woningen in het plan Sinnesicht in Haulerwijk is ondanks de stikstofcrisis voorspoedig gestart. Tenslotte is het bestemmingsplan voor de gebiedsontwikkeling aan de Dertien Aprilstraat vastgesteld. Hier kunnen 55 appartementen worden gebouwd. Al met al is er veel reuring op de nieuwbouwmarkt.

Voor het dossier van het motorcrossterrein De Prikkedam is 2019 een bewogen jaar geweest. Naast een intensief vervolg op lopende (handhavings)procedures is in oktober het bestemmingsplan vastgesteld en begin 2020 in werking getreden. Het toezichts- en handhavingsplan is eind 2019 afgerond. We gaan ervan uit dat met deze forse inspanningen een belangrijke stap is gezet in dit langlopende dossier.

In 2019 hebben we 42 aanvragen voor Het Fonds ontvangen en hebben we 26 initiatieven een bijdrage toegekend. Met de initiatieven wordt bijgedragen aan onze beleidsdoelstellingen (zoals het Beweegcafé). Er zijn prachtige nieuwe activiteiten ontstaan (Openluchtspel Hongerproces) en wordt gewerkt aan historisch besef (Ontsluiting kamp Ybenhaer en Oranje). We zien enthousiaste vrijwilligers die kansen zien en daar ook wat voor willen ondernemen.

In mei 2019 is het Biosintrum feestelijk geopend. Er zijn zorgen rondom de financiële stabiliteit van het Biosintrum. In 2020 is door de gemeenteraad een projectplan goedgekeurd. Met als doel om, in nauw overleg met de stichting en een vertegenwoordiging van ondernemers, de doelstellingen van het Biosintrum te behalen.

De verglazing van Ooststellingwerf is gestart. In juli heeft Kabelnoord de eerste gleuf gegraven voor de aanleg van glasvezel in Ooststellingwerf. Met de inzet van veel ambassadeurs is de aandacht en dus het animo voor de aansluiting op dit netwerk groot. We erkennen ook dat het belang groot is voor de aantrekkelijkheid van wonen en werken en natuurlijk voor de zorg en het onderwijs. Daarom hebben we ook besloten tot een financieringsfaciliteit voor de aanleg van glasvezel in de ‘grijze’ gebieden.

Duurzaamheid
Samen met de provincie en overige Friese gemeenten werken we aan de Regionale Energie Strategie. De inventarisatie van de al genomen maatregelen is opgesteld en Ooststellingwerf levert, gekoppeld aan haar inzet, op duurzaamheid een wezenlijke bijdrage.

Tot eind 2019 is circa 26 hectare aan zonneweides gerealiseerd. Er zijn dit jaar diverse zonneweides aangelegd en er is een vergunning verleend voor Zonnepark Duistereweg Oosterwolde.

Op 29 januari 2019 is de laatste versie van de subsidieregeling Duurzaam en Leefbaar Ooststellingwerf in de raad vastgesteld. Het budget voor de duurzaamheidsleningen is bij dat besluit verhoogd naar € 700.000. In totaal zijn er in 2019 33 duurzaamheidsleningen verstrekt voor een totaal bedrag van € 270.000. We hebben ook een plan van aanpak gemaakt om eind 2020 op een participatieve wijze te komen tot een biodiversiteitsplan.

De bewustwording over duurzame energie en energiebesparing komt verder op gang. De deelname aan de diverse projecten zoals duurzaamheidsleningen, goed voorbeeld doet goed volgen, en perspectief op 0 is goed. In 2019 is Diftar+ ingevoerd. Begin 2020 is een evaluatie opgesteld. De resultaten zijn zeer positief. Daardoor zullen we in staat zijn de VANG-doelstellingen voor 2020 (100 kg restafval per persoon per jaar) te halen.

Dienstverlening
We zijn verder gegaan met het optimaliseren van onze dienstverlening. Intern werken we aan onze processen en werkwijzen, zoals de toegankelijkheid en leesbaarheid van onze brieven en het verbeteren van de terugbelacties. In de externe dienstverlening hebben we diverse diensten gedigitaliseerd. Denk aan de aangifte van geboorte en overlijden, huwelijk- en geregistreerd partnerschap, een verhuizing, vermissing van documenten en eigendommen, een aanvraag voor een evenementenvergunning en het doorgeven van een wijziging van de bijstandsgegevens.

Corona
De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, als gemeente, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Tot slot de financiële doorkijk
De Jaarrekening 2019 sluit met een positief saldo van € 373.000. Op het totale budget van € 79 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2019 betekent dit een afwijking van 0,5%. Ten opzichte van het geraamde resultaat van € 266.000 is dit een afwijking van € 107.000. Het verschil in de resultaten heeft diverse oorzaken die u in de Jaarstukken bij de diverse programma's kunt lezen. Wij stellen u voor de genoemde overschrijdingen te autoriseren bij de vaststelling van de Jaarstukken 2019.

In 2019 hebben we samen met uw raad stappen ondernomen om de structurele baten en lasten in balans te brengen. Het financieel perspectief komt de komende jaren nog verder onder druk te staan door diverse ontwikkelingen. In de Kaderbrief 2021-2024 komen we hier bij u op terug.

Bestuur en organisatie

Het college van burgemeester en wethouders is het dagelijks bestuur van de gemeente en bestaat naast de burgemeester vanaf september 2019 uit drie wethouders en de gemeentesecretaris. Per 21 augustus 2019 is wethouder Jouke Jongsma afgetreden. De samenstelling is vanaf 21 augustus 2019 als volgt:

Burgemeester Harry Oosterman

- Bestuur
- Openbare orde en veiligheid
- Overheidsparticipatie
- Lobby en acquisitie, waaronder economische ontwikkeling (incl. Biosintrum)
- Zorgeconomie
- Lelystad Airport
- Organisatie
- Personeel
- OWO samenwerking
- P10 / plattelandsgemeenten
- Streekagenda
- Dienstverlening / basisregistraties
- Regelgeving deregulering

Wethouder Esther Verhagen, OoststellingwerfsBelang

- Visie op samenleven
- Jeugd
- WMO
- Volksgezondheid
- Inkomstenondersteuning
- Armoede / schuldhulpverlening
- Maatschappelijke activering
- Inburgering /statushouders
- Eenzaamheid
- Mantelzorg en vrijwilligersbeleid
- Sport
- Kunst en cultuur
- Onderwijs, leerplicht / RMC
- Aandachtsgebieden (sociaal Haerenkwartier, Haulerwijk)
- Welzijnswerk (Scala)
- Adviesraad sociaal domein
- Fonds Ooststellingwerf
- Openbare ruimte / snippergroen
- Dorpsbudgetten

Wethouder Fimke Hijlkema, PvdA

- Duurzaamheid, klimaatadaptatie, energietransitie en CO2-reductie
- Visie op demografische ontwikkeling (Project)
- BiobasedEconomy en Biosintrum (coproductie met burgemeester)
- Milieubeleid
- Biodiversiteit
- Afval
- Water
- Riolering
- FUMO
- Visie op demografische ontwikkelingen
- Gebiedsagenda's / Platteland aan zet

- Natuur en landschap
- Fysieke herstructurering Haerenkwartier
- Maatschappelijk accommodatiebeleid
- Recreatie en toerisme
- Masterplan Appelscha
- Woonvisie / woningbouwprogramma
- Vergunningen
- Hûs en Hiem
- Grondzaken

Wethouder Marcel Bos, CDA

- Werkgelegenheid en arbeidsmarkt
- Participatiewet / arbeidstoeleiding- integratie
- Sociale werkvoorziening (GR SW Fryslân, Caparis)
- Economische zaken (coproductie met burgemeester)
- Omgevingswet / -visie
- Ruimtelijke ordening
- Verkeer, parkeren
- Landbouw
- Glasvezel / mobiele bereikbaarheid
- Handhaving
- Financiën
- Belastingen

Gemeentesecretaris Willem Mutter (tot 1 oktober 2019 Jeroen van Delden)

Leeswijzer

De Jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag staat per programma de vraag centraal of de gestelde doelen uit de programmabegroting 2019 gerealiseerd zijn in 2019. We geven antwoord op de vragen 'Wat hebben we bereikt', 'wat hebben we daarvoor gedaan' en 'wat heeft de inwoner daarvan gemerkt?'. Daarnaast tonen we de inzet van middelen door de 4e W-vraag 'wat heeft het gekost?' te beantwoorden en geven we een toelichting op afwijkingen. In de jaarrekening staan de balans, de programmarekening en de toelichting op de balans. De controleverklaring van de accountant gaat over de jaarrekening en in beperkte mate over het jaarverslag.

De opbouw van de Jaarstukken is als volgt:
Het algemene deel gaat, op hoofdlijnen, over de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen van de programma's. In dit hoofdstuk geven we ook een samenvatting van de financiële resultaten. De programma's en paragrafen vormen samen het jaarverslag. Voor elk programma staat de vraag centraal of de gestelde doelen uit de programmabegroting 2019 zijn gerealiseerd. In de jaarrekening zijn de balans, de programmarekening en de toelichting op beide opgenomen. De verantwoording specifieke uitkeringen (SISA) komt daarna, gevolgd door het overzicht volgens de 'wet normering bezoldiging topfunctionarissen' (WNT) en daarna het overzicht 'Schatkistbankieren'. De jaarstukken sluiten we af met de controleverklaring van de accountant. In de bijlage staan ook de kerngegevens, de beleidsindicatoren en de baten en lasten per taakveld.

gemeente ooststellingwerf

Algemeen

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2019

x € 1.000

Saldo jaarrekening	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten	-69.265	-68.360	-76.895	-73.052	3.842 V
Baten	70.138	67.852	72.909	70.460	- 2.449 N
Saldo van baten en lasten	**874**	**-508**	**-3.986**	**-2.593**	**1.393 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-3.625	-1.232	-2.157	-1.260	897 V
Onttrekkingen	3.692	2.098	6.410	4.226	- 2.184 N
Mutatie reserves	**67**	**867**	**4.252**	**2.966**	**- 1.286 N**
Resultaat	**940**	**359**	**266**	**373**	**107 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	**-908**	**-386**	**-1.659**	**-1.664**	**- 5 N**
Structureel resultaat	**32**	**-27**	**-1.393**	**-1.291**	**102**

Mutaties geraamd resultaat

In onderstaand overzicht zijn de mutaties in het begrotingssaldo (geraamd resultaat) in kaart gebracht.

x € 1.000

Mutaties geraamd resultaat	2019
Resultaat begroting primitief	359
Nieuw beleid	-347
Eindtotaal begroting 2019-2012 november 2018	**12**
Gevolgen septembercirculaire 2018	-194
Dekkingsvoorstel septembercirculaire	196
Voorjaarrapportage 2019	-65
Najaarsrapportage 2019 inclusief gevolgen meicirculaire	317
Geraamd resultaat	**266**

De jaarrekening 2019 sluit met een positief saldo van € 373.000. Op het totale budget van € 79 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2019 betekent dit een afwijking van 0,5%. Wij stellen u voor de genoemde overschrijdingen te autoriseren bij de vaststelling van de jaarrekening 2019.

Hierna beschrijven we het gerealiseerde resultaat op hoofdlijnen. Bij de programma's geven we per programma een nadere specificatie van de verschillenanalyse.

Analyse gerealiseerd resultaat 2019 op hoofdlijnen

In onderstaand overzicht treft u een analyse op hoofdlijnen aan van de belangrijkste financiële verschillen tussen de begroting 2019 na wijziging en de jaarrekening 2019. We geven verschillen aan die groter zijn dan € 100.000 en die bijdragen aan het resultaat. Het is in dit onderdeel nadrukkelijk niet de bedoeling een limitatieve opsomming te geven die per programma aansluit op onderstaand overzicht. In de programmaonderdelen, bij de 4e W-vraag 'Wat heeft het gekost?', treft u een nadere gedetailleerde specificatie aan, waar we per programma de realisatie vergelijken met het geraamde resultaat.

x € 1.000

Analyse gerealiseerd resultaat	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
1. Sociale Domein	-18.816	-18.689	127 V
2. Welzijn & educatie	-6.177	-6.064	112 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	102	-550	- 652 N
5. Openbare orde en veiligheid	-1.707	-1.676	31 V
6. Bestuur & Dienstverlening	26.864	27.353	489 V
Resultaat	**266**	**373**	**107 V**

Programma 1

- Nadeel van € 360.000 op de Jeugdhulp. Dit komt hoofdzakelijk doordat we een hoger voorschot voor Crisis Jeugdhulp moesten betalen dan waar rekening mee was gehouden en we hebben een afrekening van Crisis Jeugdhulp over eerdere jaren ontvangen. Daarnaast kwamen er nog een aantal facturen over 2016 en 2017 binnen en zijn de lasten voor de trajecten Jeugdhulp hoger geweest.
- WMO hulp bij het huishouden, nadeel € 106.000. Bij de begroting 2019 is het budget voor hulp bij het huishouden verhoogd van € 1,4 miljoen naar € 1,9 miljoen doordat de loonkosten toenemen doordat alfahulpen in dienst komen bij de instellingen. Bij de najaarsrapportage 2019 is het budget verlaagd met € 150.000 op basis van de realisatie tot en met dat moment. Achteraf was dat te optimistisch. In het tweede halfjaar van 2019 zijn de aantallen gestegen waarschijnlijk als gevolg van het vaste abonnementstarief (2018 gemiddeld 507 cliënten, 2019 548 cliënten, bron CAK).
- Per 31-12-2019 is de herstructurering van Caparis afgerond. Vanuit de verkoop van onze aandelen Caparis N.V. en de verrekening van de fair deal hebben wij een bedrag ontvangen van € 517.000.

Programma 2

Programma 2 bevat geen grote afwijkingen.

Programma 3

- Er is vervuilde bodem op de locaties van de buitendienst geconstateerd bij het onderzoek voor de vernieuwbouw locatie buitendienst eind 2019. De kosten voor bodemsanering moeten behandeld worden als een verlies, onafhankelijk of de kosten verbonden zijn aan investeringen (nieuwe bouwlocatie) of aan bestaande activa (vervuiling onder gemeentelijke gebouwen) met een economisch nut of een maatschappelijk nut. Bij het constateren van vervuilde bodem zijn we op grond van de voorschriften verplicht om hiervoor een voorziening te vormen. De dotatie aan de nieuwe voorziening bodemsanering zorgt voor een nadeel van € 475.000.
- Na de veiling van het perceel Slotemaker de Bruïneweg te Haulerwijk bleek er onduidelijkheid te zijn over de juiste kadastrale grenzen. Hierdoor is de verkoop in 2019 niet geëffectueerd. In 2020 zal de verkoop (met een lager aantal m^2) doorgaan. Over het betwiste aantal meters loopt een juridische procedure. Nadeel € 130.000.

- Vrijval van de reserve grondexploitatie, voordeel € 339.000. Elk jaar wordt de reserve geactualiseerd op basis van de toekomstige verkopen en huidige boekwaarden van de complexen. De omvang van de reserve is per ultimo 2019 te hoog en het verschil valt vrij.

Programma 5
Programma 5 bevat geen grote afwijkingen.

Programma 6
- Hogere dotatie aan de voorzieningen lopende pensioenverplichtingen bestuurders en pensioenverplichting voormalige- en huidige wethouders, nadeel € 616.000. Dit is het gevolg van de lage rekenrente die we moeten hanteren.
- Een voordeel bij de algemene uitkering van € 219.000. Hoofdzakelijk zijn dit de gevolgen van de decembercirculaire 2019.
- Geen dotatie aan de voorziening omgevingsvergunningen, voordeel € 500.000. Het project Haerenkwartier wordt in fasen uitgevoerd, hiermee wordt ook de leges in fasen ontvangen.
- Een voordeel bij de organisatorische kostenplaatsen van € 292.000. Dit betreft het Gebiedsteam. Het voordeel op de materiële kosten Gebiedsteam is € 76.000, dit komt door dat er geen grote Sociale Recherche-zaken waren in 2019. Het aantal zaken varieert enorm per jaar. En de beschikbare middelen voor herinrichting zijn niet besteed (€ 60.000), dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de reserve sociaal domein. Het budget is nodig in 2020 als gevolg van de vaststelling van de Visie op Samenleven en doorontwikkeling gebiedsteam. Bij de personeelsgerelateerde kosten is er een voordeel van € 216.000. Een groot deel (€ 208.000) heeft betrekking op beschikbare middelen voor de bouw en uitvoeringscapaciteit van het Gebiedsteam uit eerdere jaren. De bouw van het team is voltooid, de middelen zijn niet meer nodig.

Bestemming gerealiseerd resultaat

Meerjarig beslag
Het bepaalde bodembedrag van de algemene reserve is € 3 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen is berekend dat de benodigde weerstandscapaciteit 1,039 miljoen bedraagt. Er wordt een netto meerjarig beslag (2020-2023) gelegd op de algemene reserve van in totaal € 3,513 miljoen. Het meerjarig beslag bestaat uit de volgende onttrekkingen:
- Ondersteuning zorgeconomie € 110.918 (2020)
- Tekort Jeugd € 400.000 (2020)
- Project Mader € 58.057 (2020)
- Het Fonds € 23.552 (2020)
- Uitbreiding sportcomplex Waskemeer € 240.000 (2020)
- Uitvoeringsprogramma Biobased Economy € 374.012 (2020 en 2021)
- MOP-wegen € 250.000 (2020)
- Vooraanzicht gemeentehuis € 25.000 (2020)
- Uitvoeringsagenda woonvisie € 168.486 (2020)
- Omgevingswet € 388.987 (2020)
- Biodiversiteit € 10.241 (2020)
- Aula Oosterwolde € 251.500 (2020)
- Pilot maairobot € 4.600 (2020)
- Biosintrum € 1.000.000 (2020)
- Ondersteuning werkgelegenheid en leefbaarheid € 113.127 (2020)
- Samenwerking OWO € 45.000 (2020)
- Onderzoek (subsidioloog/accommodatiebeleid/openbare ruimte) € 50.000 (2020)

Een uitgebreide specificatie van het meerjarig beslag vindt u in de nota reserves en voorzieningen.

Minimale niveau algemene reserve
Het minimale niveau van de algemene reserve voor de komende jaren is € 7,6 miljoen. De stand van de algemene reserve bedraagt per ultimo 2019 € 16,4 miljoen. Na toevoeging van het gerealiseerde resultaat over 2019 (zie tabel voorstel bestemming gerealiseerd resultaat), stijgt de algemene reserve naar € 16,7 miljoen.

x € 1.000

Minimale niveau Algemene reserve	Rekening 2019
Bodembedrag	3.000
Benodigde weerstandscapaciteit	1.039
Meerjarig beslag	3.513
Minimale niveau algemene reserve	**7.552**
Algemene reserve per ultimo 2019	16.374
Afwijking t.o.v. minimale niveau	**8.821**

x € 1.000

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat	Rekening 2019
Toevoeging algemene reserve	373
Totaal voorstel resultaatbestemming	**373**

Actualisatie reserves en voorzieningen

Op basis van artikel 4 en 9 van de verordening ex. Artikel 212 (financiële verordening) is uitgesproken dat het College een nota reserves en voorzieningen opstelt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens de financiële verordening wordt het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen jaarlijks herzien, daarbij worden onder meer het doel, de heroverwegingen en de bestedingen van de gevormde reserves en voorzieningen opnieuw beoordeeld. In de nota reserves en voorzieningen zijn alle reserves en voorzieningen opgenomen. Hieronder volgt een samenvatting van de beoordeling van de reserves en voorzieningen ultimo 2019.

Als uitgangspunt voor de beoordeling reserves en voorzieningen jaarrekening 2019 is de eindstand van de reserves en voorzieningen in de jaarrekening 2018 genomen. De beoordeling 2019 heeft de volgende resultaten opgeleverd: In 2019 is de buffer van de algemene reserve grondexploitatie € 339.487 te hoog, dit bedrag valt daarom vrij en is toegevoegd aan het exploitatieresultaat.

Verder heeft de beoordeling van de reserves en voorzieningen de volgende instellingen/opheffingen voor de reserves, voorzieningen en schulden tot gevolg: het vormen van 1 reserve (reserve ambitiefonds) en het vormen van 2 voorzieningen (voorziening bodemsanering en voorziening kostendekking leges).

Daarnaast is de dotatie aan 4 voorzieningen vanaf 2020 aangepast:

- Voorziening onderhoud gymlokalen verlaging € 10.000
- Voorziening onderhoudsgelden Kompaan verhoging € 4.000
- Voorziening onderhoud sportaccommodaties 3B's verhoging € 30.000
- Voorziening onderhoud gebouwen verhoging van € 10.000

Per saldo is dit een verhoging van € 34.000 structureel.

U heeft de bevoegdheid om onttrekkingen en toevoegingen tot en met 31 december van het betreffende boekjaar met tijdige begrotingswijzigingen te autoriseren. Na 31 december van het boekjaar kunnen onrechtmatige onttrekkingen niet meer teniet gedaan worden. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de 'Nota reserves en voorzieningen'.

Programma 1 | Sociaal domein

De Visie op Samenleven, vastgesteld in de gemeenteraad op 15 oktober 2019, beschrijft een brede en integrale visie op de transformatie binnen het sociaal domein. Met de transformatie willen we de burgerkracht in wijken en dorpen stimuleren. We vinden dat zorg en ondersteuning goed georganiseerd moet zijn en makkelijk vindbaar voor inwoners. We investeren in preventieve maatregelen gericht op leefbaarheid en gezondheid (in de brede zin van het woord – positieve gezondheid). We zijn aan de slag met de doorontwikkeling van onze monitor Sociaal Domein zodat we nog beter kunnen sturen op doelmatigheid en doeltreffendheid van inspanningen.

Het Gebiedsteam is er voor iedereen en is laagdrempelig bereikbaar. Inwoners kunnen er terecht met vragen. Het Gebiedsteam helpt de situatie helder te krijgen en samen met de inwoner te kijken wat nodig is om de situatie zelf het hoofd te bieden. Kan de inwoner dit niet op eigen kracht of met hulp van het netwerk? Dan kan het Gebiedsteam zelf lichte vormen van hulp en ondersteuning bieden. Is er meer nodig, dan zorgt het Gebiedsteam voor een passende oplossing in de vorm van geïndiceerde zorg.

We stimuleren, ondersteunen en waarderen de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers. We stimuleren mensen mee te doen aan de samenleving door hen te helpen met het vinden van werk, scholing, vrijwilligerswerk of dagbesteding. Hierbij werken we intensief samen met maatschappelijke partners.

Thema 1.1 Jeugd

Wat willen we bereiken

- Kinderen en jongeren groeien op in een veilige en gezonde omgeving en krijgen de kans om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen tot zelfredzame en zelfbewuste (jong)volwassenen.
- We willen ervoor zorgen dat Ooststellingswerfse jongeren weerbaar worden gemaakt op het gebied van voeding, alcohol, drugs, roken, gokken, budgettering en social-media. Preventie begint bij de (aanstaande) ouders.
- We staan open voor overleg met jongeren om te kijken naar meer ontmoetingsplekken voor jongeren in de gemeente.
- We willen graag dat er binnen het team communicatie een specifieke medewerker beschikbaar is die zich richt op jongeren.
- We willen dat bij de indicatiestelling voor zorg geen rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van jongeren tot 18 jaar als mantelzorger.
- We willen dat er vanuit het Gebiedsteam wordt gewerkt met één aanspreekpunt per gezin (zie Visie op Samenleven).
- We willen de monitor sociaal domein handhaven.
- Goede zorg voor de jeugd is leidend. Elke jongere krijgt de hulp die nodig is. Dat blijft ook de komende jaren het uitgangspunt.

Wat hebben we bereikt

Kinderen en jongeren groeien op in een veilige en gezonde omgeving
De samenwerking in de lokale coalities in het kader van Kansrijke Start maakt dat kwetsbare kinderen en hun ouders de eerste 1000 dagen worden ondersteund en gevolgd.

Door bijeenkomsten in het kader van het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' en 'het Friese Actieplan Foar Fryske Bern' beseffen mensen die dagelijks met kinderen en jongeren werken nog meer hoe belangrijk het is om in gesprek te gaan met kinderen/jongeren in moeilijke situaties, zoals (een vermoeden van) kindermishandeling en complexe scheiding. Zij hebben voldoende handvatten voor het aangaan van dit gesprek. Nu zijn nog te veel professionals (met name in het onderwijs, op sportverenigingen e.d.) handelingsverlegen om met het kind het gesprek aan te gaan.

Zelfredzaamheid en weerbaarheid
Jongeren leren in de preventielessen in groep 7/8 over de gevaren van roken en alcohol. De uitkomsten van het Hotspot-onderzoek van de GGD laten zien dat er op dit gebied nog veel te doen is. Uit het onderzoek blijkt dat jeugd onder de 18 jaar alcohol wil kopen. En op veel plekken in onze gemeente kunnen ze daar dus ook daadwerkelijk aan komen. Het beïnvloeden van het gedrag van de jeugd ligt in de preventiesfeer.

Ontmoetingsplekken
Door de dorpsgesprekken staat het belang van ontmoetingsplekken voor jongeren goed op de kaart. Zo is in Appelscha een groepje jongeren in samenwerking met het Jongerenwerk actief bezig met het realiseren van ontmoetingsbankjes (met wifi).

Monitor Sociaal Domein handhaven
Door de ontwikkelingen van het jeugdhulpgebruik en de jeugdhulpkosten nauwgezet te volgen kunnen datagedreven- en beter onderbouwde beleidskeuzes worden gemaakt.

Goede zorg voor de jeugd is leidend
De Taskforce Grip op Sociaal Domein heeft bereikt dat de jeugdhulpkosten beter inzichtelijk en beheersbaar zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Kinderen en jongeren groeien op in een veilige en gezonde omgeving
De lokale coalities in het kader van Kansrijke Start zijn verstevigd.

In het kader van het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' en 'het Friese Actieplan Foar Fryske Bern' werken onder andere het Gebiedsteam, JGZ, Onderwijs, Kinderopvang, Scala en Beleid samen om het belang van het kind centraal te stellen. Op 19 november 2019 is de conferentie Praat 'ns met me georganiseerd voor meer dan 60 mensen die dagelijks werken met kinderen. Daar werd aandacht gevraagd voor het gesprek met kinderen bij (een vermoeden van) kindermishandeling en complexe scheiding.

Zelfredzaamheid en weerbaarheid
Op alle basisscholen in Ooststellingwerf worden door de jongerenwerkers preventielessen gegeven. Dit zijn 'ervaringslessen' waarbij onderwerpen als roken, alcoholgebruik, maar ook weerbaarheid en groepsdruk voor de jongeren op een interactieve manier bespreekbaar worden gemaakt. Niet alleen op de basisscholen worden preventielessen aangeboden, maar ook in de eerste en tweede klassen van het voortgezet onderwijs worden lessen over het gebruik van alcohol en drugs (roken en blowen) gegeven. Ook op het CSG Liudger worden de preventielessen verzorgd door het Jongerenwerk van Stichting Scala. Daarmee is een doorgaande lijn ontwikkeld, waarmee jongeren sneller in beeld komen en blijven van het Jongerenwerk.

Ontmoetingsplekken
In dorpsgesprekken hebben zowel volwassenen als jongeren aangegeven dat ontmoetingsplekken in het dorp belangrijk zijn. Ondersteund door opbouw- en jongerenwerk onderzoeken inwoners de mogelijkheden hiertoe.

Monitor Sociaal Domein handhaven
De monitor SD geeft een beeld van het jeugdhulpgebruik. Gewerkt wordt aan een dashboard waarin makkelijk gegevens uit verschillende bronnen kunnen worden gecombineerd en rapportages samengesteld.
Vanaf 2020 is dit dashboard operationeel.

Goede zorg voor de jeugd is leidend
De gemeente kampte, net als andere gemeenten, met tekorten op de jeugdhulpuitgaven. De Taskforce Grip op Sociaal Domein heeft de uitgaven geanalyseerd en maatregelen genomen om de kosten te beheersen door werkprocessen en samenwerking in de keten te verbeteren. Beleidsmatig is gekozen voor 'er snel bij zijn' en preventief werken.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Kinderen en jongeren groeien op in een veilige en gezonde omgeving
Zeer jonge kinderen en hun ouders weten en ervaren dat zij er niet alleen voor staan. De gemeente heeft een uitgebreid preventief palet, met bijvoorbeeld Home-Start, Voorzorg en STAP-programma's.

Mensen die dagelijks met kinderen en jongeren werken weten hoe belangrijk het is om in gesprek te gaan met kinderen/jongeren in moeilijke situaties en hebben voldoende handvatten voor het aangaan van dit gesprek. De kinderen/jongeren voelen zich gezien, gehoord en, indien nodig, ondersteund.

Zelfredzaamheid en weerbaarheid
Jongeren zijn zich meer bewust van de gevaren van roken en alcohol. En zij kunnen beter weerstand bieden en 'nee' zeggen.

Ontmoetingsplekken
Inwoners zijn, samen met de opbouwwerkers, in verschillende dorpen actief met het realiseren van ontmoetingsplekken voor jong en oud.

Goede zorg voor de jeugd is leidend
De werkprocessen in de jeugdhulp en de samenwerking in de keten zijn verbeterd. Dit zorgt ervoor dat inwoners snel de juiste hulp krijgen.

Monitor Sociaal Domein handhaven
Het dashboard jeugdhulpgebruik draagt bij aan het maken van de beste keuzes op het gebied van ondersteuning van jeugdigen en ouders.

Beleidskaders

- Het visiedocument Zorg voor de Jeugd Fryslân (april 2013)
- Het Regionaal Transitiearrangement (RTA) Fryslân (november 2013)
- Toekomstvisie van het basisonderwijs in Ooststellingwerf (december 2013)
- Omvormingsplan Transitie Jeugdzorg Fryslân (februari 2014)
- Lokaal Jeugdbeleid 2014-2017 (mei 2014)
- 3 D's – Contouren notitie gebiedsteams (juli 2014)
- Beleidsplan 'Hart voor de jeugd' 2015-2018 (augustus 2014)
- Preventieplan Jeugd 2016, Samen bouwen aan een sterke toekomst! (januari 2016)

Thema 1.2 WMO

Wat willen we bereiken

- Onze inwoners zijn zelfredzaam en samenredzaam. Ze doen mee aan de (lokale) samenleving. Voor mensen die het niet op eigen kracht redden, bieden we een vangnet. Mensen blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Indien nodig krijgen zij zorg dicht bij huis.
- We willen dat onze inwoners zo lang mogelijk op de door hen zelf gewenste plek kunnen wonen en hier zelf regie over hebben. Wij vinden dat kangoeroewoningen mogelijk moeten blijven.
- We willen mantelzorgers ondersteunen door te zorgen voor heldere informatievoorziening.
- We willen dat de gemeente een vangnet biedt voor mensen die niet de benodigde ondersteuning kunnen ontvangen.
- We willen onze zorgeconomie behouden en waar mogelijk versterken.

Wat hebben we bereikt

- De zelfredzaamheid en samenredzaamheid hebben we getoetst en gestimuleerd via de wijk- en dorpsgesprekken (waaraan alle inwoners mee konden doen). De opbrengst is vertaald in de Visie op Samenleven.

- Het Gebiedsteam heeft via de vangnetfunctie inwoners geholpen die niet op eigen kracht zorg of ondersteuning konden regelen. Uit het klantervaringsonderzoek is gebleken dat op bijna alle onderdelen een stijgende lijn vanuit die dienstverlening is waar te nemen, namelijk een toegenomen tevredenheid over: ondersteuning in relatie tot hulpvraag, het effect van de hulp, de informatievoorziening vanuit de gemeente en het samen zoeken naar oplossingen.
- We hebben een uitvoeringsagenda 'langer zelfstandig wonen' opgesteld en met de woningcorporaties uitvoeringsafspraken voor Wmo woningaanpassingen gemaakt.
- We hebben de inkoop Wmo 2020 opnieuw vorm gegeven. We zetten o.a. in op: strengere kwaliteitstoets bij het contracteren van aanbieders, een beweging van zware naar lichte zorg en zorg dichtbij. Ook hebben we ondersteuning op het snijvlak van P-wet en Wmo ingekocht: arbeidsmatige en activerende ondersteuning. Aanbieders hebben plannen ingediend om - samen met ons - indicatie vrije dagbesteding vorm te geven. Voor dat laatste hebben we Wel-Zijn op dorpse schaal in Oldeberkoop opnieuw subsidie verleend. Hiermee kan deze inloop voorziening in stand blijven en wordt onderzoek gedaan naar bestendigheid van dit initiatief en soortgelijke initiatieven. Voor zorg dichtbij hebben we voor 2020 121 (meest lokale) aanbieders gecontracteerd.
- Via het vervoersproject DRIVE hebben we in 2019 rit bewegingen gemaakt. Niet alleen van en naar dagbesteding; DRIVE is ook ingezet als vangnet voor noodzakelijk ziekenhuisvervoer etc. Verder zijn de eerste stappen gezet om DRIVE meer voor sociaal vervoer in te zetten.
- Mantelzorgers hebben via het Gebiedsteam een ingang voor hulp en ondersteuning. Mantelzorgers die dat willen, kunnen deelnemen aan de activiteiten die we voor hen organiseren.
- De projectleider Zorgeconomie (begonnen juni 2019) is in september 2019 met het Atelier Sociaal Domein gestart. Vanuit hier zijn studenten wekelijks bezig met het thema Positieve Gezondheid in samenspraak met bewoners en professionals. In samenwerking met de beleidsadviseur Toerisme en Recreatie is een programma opgesteld om toegankelijkheid in de toeristische sector onder de aandacht te brengen, o.a. door schouwen en een ontbijtbijeenkomst voor ondernemers. Voor wat betreft het thema Flexwerkgeverschap is het eerste deel met de deelnemers afgerond en kijken we nu naar een vervolg. Ook is er binnen Zorgeconomie verbinding gezocht met de Provincie Fryslân.
- We hebben in beeld wat er binnen de gemeente al gebeurt als het gaat om de inclusie van mensen met een beperking en wat nog aandacht verdient. Dit in licht van het VN-verdrag voor mensen met een beperking.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We voerden voor de Visie op Samenleven gesprekken in bijna alle dorpen in de gemeente. Momenteel werken we aan deelprogramma's ter uitwerking hiervan.
- Vanuit het deelprogramma 'langer zelfstandig wonen' was er een eerste bijeenkomst over langer thuis wonen. Meer dan 100 inwoners waren aanwezig.
- We hielden met OWO-gemeenten, Adviesraad Sociaal Domein en zorgaanbieders verschillende bijeenkomsten om de Wmo inkoop 2020 goed vorm te geven. Inwoners zijn bevraagd door middel van het klantervaringsonderzoek.
- Voor DRIVE verleenden we subsidie en zijn vrijwilligers geworven om ook te voorzien in sociaal vervoer.
- Mantelzorgers kunnen bij het Gebiedsteam terecht voor vragen en hulp. We waarderen mantelzorgers door hen uit te nodigen voor recreatieve bijeenkomsten waar zij elkaar kunnen ontmoeten. We bieden mantelzorgers trainingen aan. We voeren in Haulerwijk een project uit dat voortgekomen is uit de Hackathon Mantelzorg, namelijk het vroegtijdig begeleiden van mensen die net de diagnose Alzheimer gekregen hebben en hun mantelzorger(s) (via de huisarts). Er zijn activiteiten georganiseerd specifiek voor jonge mantelzorgers, die we o.a. via de scholen op het spoor zijn gekomen.
- Als het gaat om Zorgeconomie stelden we een voortgangsrapportage op, organiseerden we diverse bijeenkomsten over verschillende thema's en zoeken we actief verbindingen met onderwijs en ondernemers, maar ook met andere partijen zoals de provincie, Healthy Ageing Network Northern Netherlands (HANNN) en de Rabobank.
- Er is organisatiebrede inventarisatie gemaakt van de stand van zaken rond het VN-verdrag voor mensen met een beperking. Dit dient als 'fundament' voor de op te stellen lokale inclusie-agenda.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Inwoners die niet op eigen kracht een oplossing voor zorg of ondersteuning konden realiseren, konden een beroep doen op de Wmo. Door invoering van het abonnementstarief lijkt het er op dat inwoners een lagere drempel ervaren om een beroep op de Wmo te doen. Inwoners konden invloed uitoefenen door mee te denken binnen de Visie op Samenleven. Mensen met een laag inkomen hebben meer mogelijkheden om zich te laten vervoeren. Voor langer thuis wonen zijn inwoners bevraagd door middel van een klantreis. De opbrengst hiervan komt voor alle inwoners beschikbaar.
- (Jonge) mantelzorgers merken dat we hen waarderen en dat we hen proberen zo goed mogelijk te ondersteunen.
- Inwoners betrekken we bij de thema's door te vragen wat zij nodig hebben, bijvoorbeeld in het atelier. Voor Zorg en Toerisme geldt vooral dat we hierin verbinding zoeken met aanwezige ondernemers in de gemeente, maar ook de Werkgroep Toegankelijkheid speelt hierin een belangrijke rol.

Beleidskaders

- Nota mantelzorgondersteuning 2013-2016 (verlengd 2017-2020)
- Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning Oost- en Weststellingwerf 2015

Thema 1.3 Uitvoering Participatiewet

Wat willen we bereiken

- We willen mensen stimuleren om mee te doen aan de samenleving, door werk, scholing, vrijwilligerswerk of een dagbesteding.
- We komen met een plan van aanpak waarmee ondernemers in Ooststellingwerf worden gestimuleerd om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt zicht te geven op werk.
- We willen dat een onderzoek / monitor inzichtelijk maakt hoeveel inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt daadwerkelijk voor langere tijd aan het werk komen.

Wat hebben we bereikt

Stimuleren meedoen

In 2019 zijn in totaal 72 mensen vanuit de bijstand uitgestroomd naar betaald werk. De mensen die nog in ons bijstandsbestand zitten zijn goed in beeld gebracht en zitten in een traject naar verdere participatie of betaald werk. Wat betreft statushouders kregen we in 2019 beter zicht op hun hulpvragen en we pakken deze vragen meer integraal op.

Ondernemers stimuleren

Er is een plan van aanpak opgesteld om ondernemers verder te stimuleren. Via persoonlijke begeleiding zijn mensen voorbereid op werk. De rol van Caparis is helder geworden.

Inzicht in aantal inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt

Door onze eigen monitor Sociaal Domein en de Divosa benchmark houden we goed voor ogen hoe ons klantenbestand in elkaar zit en hoe het verloop hierin is. Ook hebben we beter inzicht wat voor instrumenten nu eigenlijk leiden tot plaatsingen. Deze informatie is ook gebruikt bij het opstellen van de nieuwe beleidsnota 'Inclusief Ooststellingwerf'.

- Baanafspraakbanen: Er zijn rond de 40 personen met een BAB indicatie geplaatst.
- Beschut werk: Er is 1 persoon met een beschut werk indicatie geplaatst. De gemeente kent 2 personen met een indicatie op basis van beschut werk.
- Loonkostensubsidie: Er waren in 2019 in totaal 60 trajecten met loonkostensubsidie. In verhouding doet de gemeente het in dat opzicht zeer goed en staat zij landelijk hiermee op de 18e plaats.

Ontwikkeling nieuw beleid 2019 - 2021

De beleidsnota ‘Op weg naar een inclusief Ooststellingwerf 2019-2021’ is vastgesteld, passend bij de Visie op Samenleven.

Psychische kwetsbaarheid
We hebben op casusniveau in 2019 een aantal successen geboekt door de link tussen werk en psychische problemen te leggen. Door dit te doen werd beter aangesloten op de individuele situatie van de cliënt en kon er progressie geboekt worden. NB: Uitkeringsgerechtigden maken drie keer zo vaak gebruik van psychische zorg als werkenden en van de bijstandsgerechtigden heeft naar schatting 40% psychische problemen. Veel mensen met een psychische kwetsbaarheid ervaren extra knelpunten in hun hersteltraject, door een niet optimale samenwerking tussen domeinen Werk & Inkomen en GGZ.

OWO Participatie beweging
De drie jarige pilot in OWO verband richtte zich op de doorontwikkeling van mensen van dagbesteding naar werk. De pilot heeft er in Ooststellingwerf onder andere toe geleid dat er nu sprake is van gezamenlijke casuïstiek bespreking door het Gebiedsteam. Hierdoor komen WMO en Participatiewet samen in de uitvoering. Daarnaast is er dit jaar voor het eerst arbeidsmatige dagbesteding ingekocht waardoor de overgang van WMO naar Participatiewet voor cliënten meer gestroomlijnd verloopt.

Stichting Werk Ooststellingwerf
De Stichting Werk Ooststellingwerf heeft bijgedragen aan het creëren van een inclusieve arbeidsmarkt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een dienstverband aan te bieden en hen te begeleiden naar regulier werk. Het bestuur van de Stichting Werk Ooststellingwerf zet zich in om werkgevers te enthousiasmeren mee te helpen bij de maatschappelijke opgave betreffende de inclusieve arbeidsmarkt. Inzet via de Stichting Werk kan werkgevers hierbij ondersteunen.

Verbonden partij: GR SW Fryslân en Caparis NV
Na een proces van meer dan acht jaar is het gelukt om een akkoord te bereiken over de toekomst van SW bedrijf Caparis. Een inhoudelijk complex dossier met veel verschillende belangen komt hiermee tot een goed eind. De nieuwe governance structuur is vastgesteld door de betrokken gemeenten. De gemeente Ooststellingwerf heeft inhoud gegeven aan haar uittreding uit Caparis N.V. en is hierdoor niet langer gebonden aan het SW bedrijf bij haar invulling van Beschut Werk en BAB banen.

Regionaal werkbedrijf 'Fryslân Werkt!'
Op het niveau van de arbeidsmarktregio Friesland zijn we actief binnen het werkbedrijf ´Fryslân Werkt!´. Hierdoor houden we connectie met de plannen van andere Friese gemeenten en partners in de regio en pakken we samen met hen de opgaven op die onze gemeentegrenzen overstijgen. Dit betekent onder andere dat we samenwerken aan het behalen van doelstellingen van de banenafspraak. Ook stelt het ons in staat om aanspraak te maken op gelden die beschikbaar komen uit het Europees Sociaal Fonds.

Er zijn binnen de arbeidsmarktregio dit jaar 391 banen gerealiseerd (meting UWV tot en met het derde kwartaal van dit jaar) in het kader van de banenafspraak. De regio ligt op koers om de taakstelling van het rijk van dit jaar te halen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Stimuleren meedoen

- Ons Gebiedsteam heeft maatwerk geleverd aan inwoners zonder werk. Voor elke persoon is apart bepaald wat de beste route is naar werk, scholing, vrijwilligerswerk of een dagbesteding. Hierbij hebben de gebiedsteammedewerkers de vrijheid om te kiezen welk instrument ze inzetten en met welke partner ze samenwerken. De afstand van de uitkeringsgerechtigde tot de arbeidsmarkt is bepalend voor de keuze van het re-integratie- of participatietraject.
- Aangezien we op dit moment minder inwoners met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt hebben dan voorheen, is de aanpak ook veranderd. Er is gekozen om meer in te zetten op zelf begeleiden in plaats van trajecten inkopen omdat dit beter werkt voor de doelgroep die we nu in huis hebben. Daarom is er ook besloten om een extra casemanager in dienst te nemen bij de gemeente. Om de mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt extra handvatten te bieden op hun weg naar werk is er gewerkt aan een training in samenwerking met maatschappelijke partners. Het einddoel daarvan is een betaalde baan, maar ieder stapje dat gezet kan worden op de participatieladder telt.

- Waar dit wenselijk was, kijkend naar de situatie van de persoon, is een tegenprestatie geëist. Veel vaker is er echter ingezet op het aanboren van intrinsieke motivatie bij mensen om daarmee te komen tot duurzame uitstroom.
- Een aantal mensen heeft een opleiding gevolgd. Het ging vooral om situaties waarin mensen nog geen startkwalificatie hadden.

Specifiek over statushouders

- Er zijn twee casemanagers die zich speciaal richten op statushouders. Hierdoor hebben zij beter zicht op de hulpvragen en kunnen zij hen beter helpen om 'mee te doen'. We doen een pilot waarbij we werken met een persoonlijk integratieplan waarin werk/dagbesteding, geld/administratie, gezondheid/welzijn en taal/inburgering integraal wordt opgepakt. De gebiedsteammedewerker (casemanager) en de maatschappelijk begeleider werken hierbij nauw samen. De casemanager is aanspreekpunt en regievoerder.
- We zetten sleutelpersonen in (statushouders die kennis en ervaring inzetten om andere statushouders te helpen om te integreren). De gemeente, maar ook andere organisaties kunnen deze sleutelpersonen benutten om de brug te slaan tussen twee culturen.
- Er is een platformoverleg waarin alle partijen die zich bezig houden met statushouders afstemming zoeken. Er is een platformoverleg voor statushouderskinderen en een overleg voor volwassen statushouders.
- De maatschappelijke begeleiding van statushouders is anders georganiseerd zodat er makkelijker samenhang ontstaat met andere activiteiten voor statushouders, bijvoorbeeld maatjesprojecten, zwemlessen et cetera.

Ondernemers stimuleren

- Er is gewerkt aan een plan van aanpak om ondernemers te stimuleren mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Dit plan is opgesteld in samenwerking met werkgevers en ondernemers uit de regio. Onderdeel van het plan is bijvoorbeeld voorlichting van werkgevers over bestaande regelingen en instrumenten die ingezet kunnen worden. De contacten met ondernemers lopen via onze accountmanager en de casemanagers in het Gebiedsteam. Verder is er een ondernemersnieuwsbrief die maandelijks rondgestuurd wordt en hebben er bedrijfsbezoeken plaatsgevonden door mensen uit de uitvoering. Ook leden van het college zijn met enige regelmaat bij ondernemers in de gemeente op bezoek geweest.
- Verder is er aandacht geschonken aan het vinden van een goede match tussen vraag en aanbod van werkgever en werkzoekenden. Dit hebben we gedaan door regionale trends van kansberoepen te volgen, de contacten met de lokale ondernemers goed te houden en een duidelijk beeld van de mogelijkheden van onze cliënten te creëren.
- Voor het creëren van duurzame plaatsingen is doorlopend gebruik gemaakt van passende instrumenten om werkgevers en werknemers het laatste zetje te geven een dienstverband aan te gaan. Hier is bijvoorbeeld een loonkostensubsidie of een uitstroompremie gebruikt.
- Daarnaast willen we nazorg leveren als iemand bij een werkgever is geplaatst, zodat de plaatsing duurzaam is. Hiervoor richten we op dit moment een werkproces in.

Inzicht in aantal inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt

We hebben bijgehouden hoe ons klantenbestand in elkaar zit en hoe het verloop hierin is. Dit doen we door middel van onze eigen monitor Sociaal Domein en de Divosa benchmark. Hierbij houden we ook in de gaten wat voor instrumenten nu eigenlijk leiden tot plaatsingen. Deze informatie is eerder gebruikt bij het opstellen van de nieuwe beleidsnota 'Inclusief Ooststellingwerf'. De nieuwe monitor Sociaal Domein zal vanaf 2020 beschikbaar zijn.

Ontwikkeling nieuw beleid 2019 - 2021

Voor opstelling van de beleidsnota is er gesproken met inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen en andere organisaties die betrokken zijn bij de re-integratie en participatie van onze bijstandsgerechtigden.

Psychische kwetsbaarheid
In de arbeidsmarktregio Fryslân loopt vanaf 2016, met een financiële impuls van SZW, een project om de samenwerking tussen UWV, GGZ en gemeenten te verbeteren voor een duurzame arbeidstoeleiding van mensen met een psychische kwetsbaarheid. De gemeente Ooststellingwerf doet mee aan het project en neemt actief deel aan één van de casusgroepen waarin professionals van diverse organisaties zitten. Het afgelopen jaar is gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking tussen de uitvoerende professionals van de verschillende organisaties. Dit zetten we voort in 2020.

OWO Participatie beweging
De driejarige pilot in OWO verband richtte zich op de doorontwikkeling van mensen van dagbesteding naar werk. De pilot is afgesloten met een evaluatie van het project. Hiervoor is een document opgesteld voor de provincie ter verantwoording van het ontvangen subsidiebedrag. Daarnaast is er door drie deelnemende gemeenten en Movisie een infographic gemaakt met de resultaten van de afgelopen jaren. Deze is verspreid onder de deelnemers aan het project.

Stichting Werk Ooststellingwerf
We hebben 7 nieuwe dienstverbanden gesloten in 2019. Er zijn 3 dienstverbanden beëindigd (1x i.v.m. pensioen, 1x i.v.m. regulier werk, 1x i.v.m. accepteren andere werkervaringsplaats). Het totaal aantal medewerkers kwam hiermee op 17.

Verbonden partij: SW Fryslân
Voor de uitreding van de gemeente uit Caparis NV is dit jaar veel overlegd met het SW bedrijf zelf en met de andere betrokken gemeenten. Er is voor gezorgd dat de benodigde bestuurlijke besluitvorming, meestal gelijktijdig met de andere uittredende gemeenten, is afgerond.

Als laatste onderdeel van dit proces is een dienstverleningsovereenkomst getekend met Caparis NV en de GR SW Fryslân. Reden hiervoor is het bieden van een passende werkplek aan het WSW personeel en het voortzetten van een aantal diensten die de gemeente al een aantal jaar afneemt. Daarnaast blijft Caparis NV Beschut Werk oud (binnen) uitvoeren voor de gemeente. Beschut werk nieuw richten we zelf in bij Stichting Werk Ooststellingwerf.

Regionaal werkbedrijf 'Fryslân Werkt!'
Met Fryslân Werkt is een regionaal actieplan opgesteld (Perspectief op Werk) waarin we in de arbeidsmarktregio gaan voor 400 extra duurzame plaatsingen. Hiervoor organiseren de betrokken gemeenten samen met werkgevers matchingevents. Voornamelijk voor branches waar veel krapte is.

Daarnaast zijn we bezig geweest met verdere concretisering van zaken die we als gemeenten liever regionaal dan lokaal oppakken. De voortgang van het SROI coördinatiepunt is hier een voorbeeld van.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Uitkeringsgerechtigden krijgen kansen op werk. De uitstroom vanuit de bijstand richting werk is hier hoog als we die leggen naast de cijfers van andere gemeenten. De aanpak van onze klantmanagers werpt hun vruchten en af en ook mensen die niet meteen zicht hebben op arbeid maken stappen naar vermogen. Bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk, werkervaringsplekken, sport of opleiding. Er wordt hen een passend aanbod geboden waarbij we blijven nadenken over betere manieren om de inwoner te bedienen.

De lijnen met het bedrijfsleven zijn kort. We betrekken hen bij de invulling en opstelling van ons beleid door middel van voldoende contact en het organiseren van bijeenkomsten.

Beleidskaders

- Verfijning beleidsnota Re-integratie en Participatie Oost- en Weststellingwerf 2015-2018 (juni 2015)
- Beleidsnota Re-integratie en Participatie Ooststellingwerf en Weststellingwerf 2015-2018 (december 2014)
- Visienota Vrijwilligerswerk en Tegenprestatie "Iedereen heeft iets te geven" (september 2014)

- Beleidsnotitie en marktbewerkingsplan Werkgeversdienstverlening Ooststellingwerf en Weststellingwerf 2015-2018 (oktober 2014)
- Herstructureringsplan (december 2015)
- Nota Beschut Werk Nieuw Ooststellingwerf 2017 - 2018 (juni 2017)
- Beleidsnotitie "op weg naar een Inclusief Ooststellingwerf 2019-2021

Thema 1.4 Inkomensverstrekking, armoedebeleid, schuldhulpverlening

Wat willen we bereiken

- We willen aandacht voor armoedebestrijding en vinden het belangrijk dat alle inwoners die hier recht op hebben op de hoogte zijn van de regelingen.
- We willen het huidige kwijtscheldingsbeleid handhaven.
- We verlangen een tegenprestatie van mensen in de bijstand op basis van maatwerk.
- We zetten op het gebied van armoedebestrijding in op het zo effectief en volledig mogelijk besteden van de budgetten die daarvoor beschikbaar zijn.
- We betrekken mensen bij de samenleving, voorkomen verdere achterstand tot de maatschappij en bevorderen een goede gezondheid.
- We onderzoeken of er meer of andere regelingen zijn die kunnen worden ingezet om inwoners met een schuld ruimte te geven hun schuld af te betalen.

Wat hebben we bereikt

We hebben uitvoering gegeven aan het onderzoek van bureau Kwiz naar armoede in Ooststellingwerf, waarbij we onder andere ingezet hebben op het verbeteren van informatievoorziening en de verbetering van de aanvraagprocedure. Hiervoor hebben we samen met inwoners formulieren vereenvoudigd en een regelingenwijzer ontwikkeld. In de wijzer staat niet alleen informatie over onze regelingen, maar ook over mogelijkheden die maatschappelijke partners bieden (Voedselbank, Sociaal Steunpunt ect.). Onder andere deze actie heeft geleid tot een groter bereik van het armoedebeleid.

De budgetten Armoedebeleid zijn volledig besteed en - gelet op het bereik - ook effectiever ingezet. We hebben meer ingezet op vroegsignalering van schulden, onder andere door de samenwerking met Amargi en BKR. De budgetadviseurs in het Gebiedsteam zijn nu ook specifiek voor statushouders ingezet. We hebben tweemaal een budgetcursus gegeven voor mensen met een smalle beurs. Die zijn beide keren bezocht door tien inwoners, mensen geven aan de basis hierdoor goed/beter op orde te hebben. We hebben de VoorzieningenWijzer geïntroduceerd die bij 117 inwoners is afgenomen, dat heeft gemiddeld tot een besparing van € 389 per huishouden geleid. Dit is inmiddels ook ingezet (en wordt in 2020 voortgezet) in het Haerenkwartier in samenwerking met Gebiedsteam en opbouwwerk. Alle basisscholen hebben een training omgaan met geld aangeboden gekregen. In 2019 hebben twee basisscholen deze training afgenomen. In 2020 gaan in ieder geval acht scholen deze training doen. We hebben via de Klankbordgroep Armoede samenwerking tussen partijen gestimuleerd.

Bij het proces schuldhulpverlening hebben wij vrijwilligers ingezet. Voor bewindvoering hebben we eerste stappen gezet om van zwaardere naar lichtere inzet te komen. Onder meer door in gesprek te gaan met bewindvoerders en inwoners, waar dat kan, naar lichtere vormen van ondersteuning te begeleiden. Het huidige kwijtscheldingsbeleid is gehandhaafd. De tegenprestatie wordt op basis van maatwerk uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

We hebben met behulp van inwoners en de Klankbordgroep Armoede informatiemateriaal ontwikkeld voor armoederegelingen en dit breed verspreid. Voor vroegsignalering hebben we convenanten met partners afgesloten, met als doel om - rekening houdend met de AVG - signalen over betalingsachterstanden in een vroeg stadium te ontvangen (en daarop te kunnen acteren). Een eerste bijeenkomst met bewindvoerders is gehouden om meer grip te krijgen op dit werkveld (en de uitgaven). In samenwerking met de Kredietbank zijn we een pilot gestart om te gaan van bewindvoering naar eigen regie.

De budgetcursus hebben we in eigen beheer uitgevoerd, de training op scholen hebben we ingekocht. In samenwerking met Kwiz is een onderzoek naar de armoedeval gestart, de resultaten worden in 2020 gedeeld.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Inwoners met een laag inkomen denken mee over armoedebeleid in de groep 'Arm in arm'. Diegene die daarvoor in aanmerking komt weet beter welke mogelijkheden er zijn binnen het armoedebeleid. Inwoners kunnen meedoen aan budgetcursussen en kinderen (en daarmee ook ouders) leren op een educatieve en leuke manier omgaan met geld. Inwoners worden door vroegsignalering eerder geholpen vanuit het idee dat daarmee verdere schulden worden voorkomen.

Beleidskaders

- Participatiewet en daarop te baseren richtlijnen, onder andere Studietoeslag en Individuele inkomenstoeslag
- Nota Armoedebeleid Oost- en Weststellingwerf (september 2014)
- Actieplan Armoedebeleid 2016-2019

Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 1

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
1.1 Thema Jeugd	-7.882	-7.020	-7.814	-8.142	- 328 N
1.2 Thema WMO (incl. AWBZ)	-6.242	-6.848	-7.061	-7.302	- 240 N
1.3 Thema Participatie	-4.828	-4.157	-4.292	-4.226	66 V
1.4 Thema Inkomensverstrekking	-9.853	-10.192	-9.845	-9.946	- 100 N
Totaal Lasten	**-28.806**	**-28.217**	**-29.012**	**-29.615**	**- 603 N**
Baten					
1.1 Thema Jeugd	21	-	-	-	-
1.2 Thema WMO (incl. AWBZ)	629	225	265	334	69 V
1.3 Thema Participatie	103	2	2	545	543 V
1.4 Thema Inkomensverstrekking	9.337	8.563	8.563	8.741	178 V
Totaal Baten	**10.089**	**8.790**	**8.830**	**9.620**	**790 V**
Saldo van baten en lasten	**-18.716**	**-19.427**	**-20.182**	**-19.995**	**188 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-136**	**-**	**-30**	**-30**	**-**
Onttrekkingen	**949**	**1.094**	**1.396**	**1.335**	**- 61 N**

Mutatie reserves	**813**	**1.094**	**1.366**	**1.305**	**- 61 N**
Resultaat	**-17.903**	**-18.333**	**-18.816**	**-18.689**	**127 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 1	**Verschil**
Jeugdzorg	- 328 N
Maatwerkvoorziening natura immaterieel	- 208 N
Algemene reserve	- 63 N
Participatie	609 V
Levensonderhoud	35 V
Bijzondere bijstand	43 V
Overige kleine afwijkingen	39 V
Totaal afwijkingen	**127 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 1.1 Jeugd

Jeugdgezondheidszorg, nadeel € 328.000

- Nadeel van € 360.000 op de Jeugdhulp. Dit komt hoofdzakelijk doordat we een hoger voorschot voor Crisis Jeugdhulp moesten betalen dan waar rekening mee was gehouden en we hebben een afrekening van Crisis Jeugdhulp over eerdere jaren ontvangen. Daarnaast kwamen er nog een aantal facturen over 2016 en 2017 binnen en zijn de lasten voor de trajecten Jeugdhulp hoger geweest.
- Voordeel van € 33.000 op jeugdgezondheidszorg. De lagere kosten komen doordat er minder trajecten Voorzorg zijn geweest dan we hadden verwacht. Vanaf begin 2019 is Voorzorg en Vroegsignalering ingezet, hierdoor waren er voor het inschatten van het aantal trajecten voor 2019 beperkte ervaringscijfers.

Thema 1.2 WMO

Maatwerkvoorziening natura immaterieel, nadeel € 208.000

- WMO hulp bij het huishouden, nadeel € 106.000. Bij de begroting 2019 is het budget voor hulp bij het huishouden verhoogd van € 1,4 miljoen naar € 1,9 miljoen doordat de loonkosten toenemen doordat alfahulpen in dienst komen bij de instellingen. Bij de najaarsrapportage 2019 is het budget verlaagd met € 150.000 op basis van de realisatie tot en met dat moment. Achteraf was dat te optimistisch. In het tweede halfjaar van 2019 zijn de aantallen gestegen waarschijnlijk als gevolg van het vaste abonnementstarief (2018 gemiddeld 507 cliënten, 2019 548 cliënten, bron CAK).
- WMO begeleiding, nadeel € 96.000. Bij de najaarsrapportage hebben we € 150.000 bijgeraamd omdat we een toename zagen van het aantal inwoners dat een beroep doen op WMO begeleiding. Deze stijging hangt samen met de verandering van het abonnementstarief van variabel naar vast. Dit zorgt voor een nadeel. Daarnaast is er een voorlopige afrekening van beschermd wonen geweest (nadeel € 110.000) en hebben we een voorschot ontvangen voor Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang (voordeel € 90.000).
- Zorgeconomie, voordeel € 62.000*. In 2019 is verdere uitvoering gegeven aan het verder verstrekken van de zorgeconomie. In 2019 lag de focus voornamelijk op het vormen van beleid. In 2020 vindt verdere uitvoering plaats. De onttrekking uit de algemene reserve voor 2019 wordt verschoven naar 2020.

- Overige WMO immaterieel, nadeel € 74.000. In 2019 is een deel van het budget € 50.000 ingezet voor het project voor de Wijk, door de Wijk. Hiervoor waren geen aanvullende middelen begroot waardoor een nadeel is ontstaan.

*Algemene reserve, nadeel € 62.500**
Lagere onttrekking voor zorgeconomie. Zie voor toelichting maatwerkvoorziening natura immaterieel.

Thema 1.3 Participatie
Participatie, voordeel € 609.000
- Per 31-12-2019 is de herstructurering van Caparis afgerond. Vanuit de verkoop van onze aandelen Caparis N.V. en de verrekening van de fair deal hebben wij een bedrag ontvangen van € 517.000*. Bij het opstellen van de najaarsrapportage was de hoogte van de verrekening van de fair deal nog niet bekend. Daarnaast hadden we een bedrag opgenomen op de balans als nog te betalen voor de herstructurering van Caparis (uitvoeringslasten). Deze is niet meer nodig en daarom vrijgevallen (voordeel € 60.000).
- Er is een voordeel van € 23.000 doordat in 2019 een aantal medewerkers van het werkvoorzieningsschap "Caparis" zijn ondergebracht in de gemeente stichting "Ooststellingwerf werkt". Voorheen werden deze mensen via de GR SW verloond en bij ons in rekening gebracht. De kosten hiervoor waren hoger dan de daadwerkelijke loonkosten.
- Voordeel uitvoeringsbudget participatie € 34.000. Dit komt doordat in 2019 minder is uitgegeven voor individuele maatwerktrajecten, er is meer ingezet op ingekochte reguliere trajecten.

Thema 1.4 Inkomensverstrekking
Levensonderhoud, voordeel € 35.000
Dit voordeel komt voornamelijk door lagere aantallen waardoor de lasten lager zijn geweest. De baten van het Rijk zijn eveneens gedaald echter minder sterk waardoor dit per saldo een voordeel oplevert van € 35.000.

Bijzondere bijstand, voordeel € 43.000
Het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand fluctueert per jaar. In 2019 zijn minder aanvragen geweest dan was begroot. Daarom is het budget naar beneden bijgesteld bij de najaarsrapportage 2019. De laatste maanden in 2019 zijn minder aanvragen voor bijzondere bijstand gedaan dan verwacht waardoor we een voordeel hebben van € 43.000.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 2 | Welzijn en educatie

Welzijn staat voor goed voelen en welbevinden. Hoe meer welzijn, hoe minder zorgbehoeften. Gezien de bevolkingsontwikkeling (steeds meer ouderen) willen we een leeftijdsvriendelijke gemeente zijn waarbij we rekening houden met ouderen en ons richten op preventie en specifieke zorg voor deze groep. Meer in zijn algemeenheid richt het beleid zich op het versterken van de gezondheid (in de brede zin van het woord – positieve gezondheid) en de sociale context zoals kwalitatieve contacten en maatschappelijke participatie. We willen bereiken dat alle jongeren zich ontwikkelen tot zelfstandige, actieve en betrokken inwoners. Inwoners die op een eigen manier een bijdrage leveren aan de maatschappij. Het doel is dat jongeren het onderwijs met een startkwalificatie verlaten, zodat zij een sterke positie op de arbeidsmarkt hebben. Jongeren die zonder startkwalificatie de school verlaten, bieden we een passend traject aan. Daarnaast stimuleren we ontmoetingsplekken en een goede infrastructuur voor sociale-, culturele- en sportactiviteiten. Deze zijn voor alle lagen van de bevolking toegankelijk. Het levert een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijk woon- en verblijfklimaat in Ooststellingwerf.

Thema 2.1.1 Kunst en cultuur

Wat willen we bereiken

- We willen dat kunst en cultuur een bijdrage levert aan een aantrekkelijk woon- en verblijfklimaat in Ooststellingwerf.
- We willen kunst en cultuur bekend en toegankelijk maken voor met name kinderen en jongeren.
- We willen het cultureel erfgoed, inclusief de streektaal, beschermen en uitdragen.
- We willen dat kunst en cultuur een bindmiddel is voor de samenleving in Ooststellingwerf.
- We willen een faciliterende rol op het terrein van kunst en cultuur en ondersteunen initiatieven van inwoners op dit vlak.
- We willen bestaande kunstwerken blijven onderhouden en de huidige regelingen continueren.
- We willen de huidige bibliotheekvoorzieningen behouden.

Wat hebben we bereikt

- Kunst en cultuur draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en verblijfklimaat in Ooststellingwerf.
- Iedereen (ook kinderen en jongeren) krijgt de kans en gelegenheid te participeren.
- Via diverse activiteiten hebben we ons cultureel erfgoed, inclusief de streektaal, uitgedragen. Zo kan het een bindmiddel zijn voor de samenleving.
- De bibliotheekvoorziening is ondersteund.
- De Maderbuitenbeelden blijven nog vijf jaar in onze gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We hebben subsidies verstrekt uit het budget Kunst & Cultuur. Daardoor faciliteren en stimuleren we activiteiten en initiatieven op het gebied van kunst en cultuur, inclusief cultuureducatie en de bibliotheek. Het onderwijs en culturele instellingen promoten het aanbod.
- We hebben het kindpakket (Leergeld, Jeugdcultuurfonds en Jeugdsportfonds) opnieuw beschikbaar gesteld om deelname financieel mogelijk te maken.
- We hebben samen met de gemeente Weststellingwerf en de provincie Friesland een regeling ter stimulering van het Stellingwerfs voorbereid waardoor we initiatieven vanuit de samenleving gericht op Stellingwerfs kunnen ondersteunen. We hebben het convenant Nedersaksisch ondertekend.
- We maakten het weer mogelijk om de Open Monumenten Dag te organiseren, in samenwerking met monumenteigenaren en vrijwilligers. Hiermee trekken we ook toeristen naar onze gemeente.
- We hebben onze bestaande kunstwerken, bijvoorbeeld kunstwerken langs de weg en (oorlogs)monumenten onderhouden.
- We hebben afspraken gemaakt over het behoud van de Maderbeelden en de fietsroutes langs deze beelden.
- Via het Fonds hebben we subsidies verstrekt voor projecten met een culturele inslag.

- We hebben voorbereidingen getroffen voor de festiviteiten rond 75 jaar bevrijding in 2020.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Kunst & cultuur is voor alle lagen van de bevolking toegankelijk. Een veelzijdig aanbod is ook een stimulans voor de economie. De toeristische sector heeft hier baat bij.

Beleidskaders
- Het kunst- en cultuurbeleid gemeente Ooststellingwerf 2017-2019.

Thema 2.1.2 Maatschappelijke activering

Wat willen we bereiken
- We willen brede aandacht voor eenzaamheid.
- We willen ruimte geven aan maatschappelijke welzijnsinitiatieven, zoals bijvoorbeeld welzijn dorpse schaal Oldeberkoop. We willen dit faciliteren en actief zoeken naar (professionele) verbinding.
- We willen dat inwoners goed op de hoogte zijn van de initiatieven die er zijn. We willen dat hulpverleners actief worden geïnformeerd over initiatieven opdat zij de mensen aan wie zij zorg verlenen goed kunnen informeren. We willen dat de gemeente actief over initiatieven communiceert via haar online- en offline kanalen.

Wat hebben we bereikt
Het thema eenzaamheid is breed opgepakt en heeft een plek gekregen binnen de Visie op Samenleven. Er zijn opbouwwerkers in vijf pilot dorpen gestart. Zij brengen ideeën en initiatieven van inwoners verder en verbinden (groepen) inwoners met elkaar. De evaluatie van de pilot heeft begin 2020 plaatsgevonden.

Wat hebben we daarvoor gedaan
Eenzaamheid
Zie ook Thema 2.4 Volksgezondheid. Eenzaamheid heeft invloed op de gezondheid van onze inwoners. We hebben verschillende bijeenkomsten georganiseerd over herkenning, het gesprek erover et cetera. We zijn een samenwerking aangegaan met een organisatie die mensen gaat verbinden en die inzet op duurzame en zinvolle relaties om gevoelens van eenzaamheid tegen te gaan bij onze inwoners (ook jongeren). Er is in 2019 een pilot met twee opbouwwerkers gestart die inwoners ondersteunt bij het uitwerken van initiatieven voor inwoners die zich eenzaam voelen. In 2019 hebben we het project Welzijn Op Recept opgestart, hier worden inwoners door de huisarts doorverwezen naar Scala, waar ze begeleid worden naar een activiteit of/en wordt er aansluiting gezocht bij maatschappelijke initiatieven. Het Gebiedsteam neemt na enkele maanden contact op met inwoners die een naaste verloren hebben. Binnen het project Zorg economie is een groep studenten bezig met onderzoek naar hoe we onze jeugd een positievere gezondheid kunnen laten ervaren. Hierin wordt integraal aandacht besteed aan het onderwerp eenzaamheid onder jongeren.

Maatschappelijke welzijnsinitiatieven
We investeren in opbouwwerk om inwoners met een idee op gang te helpen, talenten in het dorp aan te boren, gebruik te maken van wat er al is (binnen en buiten het eigen dorp / de buurt) en mensen en verenigingen te verbinden. We hebben diverse maatschappelijke initiatieven ondersteund, onder andere vanuit WMO-middelen en het Fonds. Denk aan De Herberg Waskemeer, gezond ouder worden Langedijke, Turfdagen Appelscha, afscheidshuis Oosterwolde, uitdagend en groen speelplein Donkerbroek, historische fiets- en wandelroute Donkerbroek, Vlindertuin en voedselbos Buttingaschool Oosterwolde, buurtcamping Haulerwijk.

Vrijwilligers
We hebben de vrijwilligersvacaturebank vernieuwd (ondergebracht bij Scala). We bieden verzekeringen aan voor vrijwilligers. We hebben de jaarlijkse vrijwilligersawards uitgereikt waardoor we vrijwilligers in het zonnetje zetten. Er is een Verenigingsfonds opgericht bij de Stichting Scala waar verenigingen een beroep op kunnen doen voor scholingsactiviteiten, trainersopleidingen, facilitering bestuurders/opleidingen et cetera. Binnen de ontwikkeling van de visie op samenleven zal aankomende periode aandacht zijn voor het vrijwilligersbeleid.

Communicatie over initiatieven
We zorgen dat hulpverleners geïnformeerd worden over initiatieven. Zo kunnen zij dit weer doorgeven aan hun cliënten. Hiervoor zetten we onze on- en offline kanalen in. De Vraagwijzer Ooststellingwerf hebben we uitgebreid met informatie verkregen vanuit projecten en organisaties.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Eenzaamheid
Inwoners merken dat er aandacht is voor eenzaamheid en er zijn activiteiten waar zij aan deel kunnen nemen. Maar er is ook aandacht voor zingevingsvraagstukken.

Maatschappelijke welzijnsinitiatieven
Inwoners zien dat er meer maatschappelijke welzijnsinitiatieven ontstaan en dat er mogelijkheden zijn om in hun eigen omgeving mee te doen.

Vrijwilligers
Inwoners zien dat we vrijwilligerswerk ondersteunen en waarderen.

Communicatie over initiatieven
Inwoners kunnen informatie vinden over initiatieven.

Thema 2.1.3 Dorpsbudgetten

Wat willen we bereiken
- We willen ideeën vanuit dorpen over leefbaarheid (in de breedste zin van het woord) stimuleren.
- We willen de dorpsbudgetten voor alle inwoners in stand houden en indien gewenst uitbreiden.

Wat hebben we bereikt
Via de wijk- en dorpenbudgetten konden de dorpen zelf initiatieven bekostigen om de leefbaarheid te stimuleren.

Wat hebben we daarvoor gedaan
De dertien PB-en van alle dorpen in Ooststellingwerf en vier bewonerscommissies in Oosterwolde kregen ook in 2019 een wijk- en dorpenbudget. Dit budget is vrij besteedbaar voor leefbaarheidsactiviteiten en initiatieven in de dorpen en wijken. Dit budget is opgebouwd uit 2.500 euro per dorp en 1 euro per inwoner. Voor de wijken in Oosterwolde 1.750 euro per wijk en 1 euro per inwoner.

Daarnaast is extra budget ingezet voor opbouwwerk in de dorpen als pilot voor 2019. Aanleiding vormden de dorpsgesprekken (Visie op Samenleven), waar ideeën en initiatieven uit kwamen. Sommige dorpen hadden behoefte aan ondersteuning om deze ideeën verder te brengen.

Ook via "Het Fonds" zijn extra activiteiten en projecten gericht op leefbaarheid in de dorpen gestimuleerd.

De beleidsafdeling, de Buitendienst en het Gebiedsteam maken een gezamenlijke ronde langs de plaatselijke belangen en bewonerscommissies om te horen wat er speelt, af te stemmen en zo nodig snel dingen op te pakken in het dorp of de wijk.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
De inwoner merkt dat er activiteiten en projecten zijn en er nieuwe initiatieven bij komen, gericht op leefbaarheid van de dorpen. Denk aan het plaatsen van hondenpoepbakken tot het introduceren van outdoorfitness apparatuur of sociale projecten als burendagactiviteiten, jongerenontmoetingsactiviteiten en gezamenlijk eten voor ouderen.

Plaatselijke belangen / bewonerscommissies in de vijf dorpen waar de opbouwwerkers actief zijn merken dat initiatieven vlotter op gang komen.

Beleidskaders

- Notitie “Voortgang pilot dorpsagenda’s/gebiedsagenda’s” (voorjaar 2012)

Thema 2.2 Onderwijs

Wat willen we bereiken

- We willen vroegtijdig schoolverlaten voorkomen. We willen eraan bijdragen dat kinderen minimaal hun startkwalificatie behalen.
- We willen de samenwerking tussen instellingen binnen brede kindcentra stimuleren.
- We willen de huidige voorzieningen voor laaggeletterden behouden en activiteiten, zoals het DigiTaalhuis, voortzetten.
- Handhaven van de kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs. Dit binnen de (financiële) kaders van het Rijk.

Wat hebben we bereikt

Ontwikkeling Brede School

Vanuit de Brede School en het Integraal Kindcentrum (IKC) is er een samenhangend geheel van onderwijs, opvang, opvoeding en vrije tijd aanwezig. De inzet is gericht op het versterken en verrijken van de ontwikkelingskansen van kinderen, maar ook voor in de buurt en in het dorp. Voor het bevorderen van optimale ontwikkelingskansen voor leerlingen is de doorgaande leerlijn verder geoptimaliseerd. Er is een goede samenwerking en verbinding tussen voorschoolse educatie, basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Binnen het IKC zijn het onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in gesprek over een bestuurlijke vormgeving.

Tegengaan laaggeletterdheid

In het kader van de aanpak van laaggeletterdheid werken we in de kinderopvang met Boekstart. In het primair onderwijs is met 'de Bibliotheek op school' gestart. De pedagogisch medewerkers in de kinderopvang zijn opgeleid tot taalniveau 3F.

Het Taalnetwerk is verder gegaan met de aanpak van laaggeletterdheid. In Oosterwolde is het Taalplein van start gegaan. Het Taalplein is voor iedereen die wil oefenen met taal, rekenen en computeren. Het Taalplein is niet gericht op het behalen van een certificaat of diploma. Vanuit de bibliotheek in Oosterwolde is in samenwerking met werkgevers een kennismakingsdag georganiseerd over werk in het kader van de week van het Alfabetisering.

Voor- en Vroegschoolse Educatie

Via de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is opnieuw een bijdrage geleverd aan het voorkomen van onderwijsachterstanden. Er is extra ingezet op kinderen met een risico op taalachterstand. Hiervoor is in 2019 het programma VVE-Thuis verder uitgerold. Er zijn veel VVE doelgroep kinderen bereikt en geleid naar een passend aanbod. Dit is gerealiseerd door samen te werken met Scala, kinderopvang, de Jeugdgezondheidszorg en het primair onderwijs. In augustus 2019 is, vooruitlopend op de wetswijziging per 1 augustus 2020, een pilot van start gegaan waarin peuters 16 uur per week gebruik kunnen maken van het VVE-aanbod. Voor de uitbreiding van het aantal uren en intensivering van de VVE ontvangen gemeenten vanaf 2019 een hoger budget van het Rijk.

Het aantal jonge kinderen (0 tot en met 3 jaar) in de gemeente Ooststellingwerf neemt gestaag af. In 2015 waren er 940 kinderen in deze leeftijdsgroep. In 2019 waren het er nog 844, een daling van 96. De demografische ontwikkeling zal zich naar verwachting verder voortzetten. Dit zal op termijn leiden tot minder deelname aan de kinderopvang en peuterspeelgroepen. Ook het aantal leerlingen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs gaat afnemen. Kleinere scholen en leegstand van lokalen zal een gevolg zijn van deze ontwikkeling.

Voorkomen vroegtijdig schoolverlaten
Door de leerplichtambtenaar en in samenwerking met StartWijzer (voorheen RMC De Friese Wouden) zijn acties in de vorm van maatwerk ingezet om alle leerplichtige kinderen te laten deelnemen aan het onderwijs. Deze regionale aanpak versterkt de kwaliteit. Het percentage jongeren dat de school vroegtijdig verlaat ligt in Ooststellingwerf op plm. 1,25 (bron: DUO schooljaar 2017-2018). In de ons omringende gemeenten ligt het percentage hoger. Landelijk is dit 1,91%.

Onderwijshuisvesting
De kwaliteit van de onderwijshuisvesting hebben we een nieuwe impuls gegeven.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Ontwikkeling van de Brede School
De basis voor de Brede School is een netwerk tussen partijen in en om de school. Dit netwerk is gebaseerd op samenwerking. Alle betrokkenen in het netwerk besteden aandacht aan het cognitief leren, creatieve, motorische en sociaal-emotioneel ontwikkeling. Daarnaast verzorgt de Brede School naschoolse activiteiten. Die zijn belangrijk voor de binding van de Brede School met het dorp of de wijk. In Oosterwolde is een Integraal Kindcentrum (IKC). Een IKC is een voorziening waar kinderen komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. Een IKC vertrekt vanuit het kind en de vraag wat dat kind nodig heeft.

Optimale ontwikkelingskansen voor leerlingen
We bieden optimale ontwikkelingskansen door een doorlopende leerlijn, tot en met een goede start op de arbeidsmarkt. We geven kinderen en jongeren goede ondersteuning. En extra zorg aan het kind dat het nodig heeft.

Tegengaan laaggeletterdheid
Laaggeletterdheid komt voor bij een grote en diverse groep mensen. Laaggeletterdheid is een belemmering voor participatie van deze inwoners. We werken aan het vinden van laaggeletterden en ondersteunen hen vervolgens bij het leren lezen, schrijven en rekenen (basisvaardigheden). Dit doen we via het Digi-Taalhuis, het Taalplein en het Taalnetwerk door het ontwikkelen van deskundigheid bij professionals en vrijwilligers.

Voor- en Vroegschoolse Educatie
We bieden Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) aan alle kinderen die dat nodig hebben. We streven naar een bereik van 100%. Binnen het VVE-programma is er extra aandacht voor de taalverwerving van kinderen van nieuwkomers in de vorm van een tutor. De tutor begeleidt niet alleen de nieuwkomers kinderen maar is ook vraagbaak voor de pedagogisch medewerkers in de peuterspeelgroepen en leerkrachten in het primair onderwijs. Alle peuterspeelgroepen zijn bezet met ten minste twee gekwalificeerde pedagogische medewerkers. De peuterspeelgroepen, de kinderopvang en het primair onderwijs werken nauw samen. Hierdoor is er een doorgaande lijn van de voorschoolse voorziening (in peuterspeelgroepen of kinderdagverblijven) naar de vroegschoolse voorziening (in groep 1 en 2).

Voorkomen voortijdig schoolverlaten
Iedere jongere haalt een startkwalificatie. Is dit niet haalbaar, dan bieden we in samenwerking de leerplichtambtenaar, StartWijzer en het Gebiedsteam een passend traject aan. Daarbij maken we gebruik van de inzet van hulpverlening of begeleiding richting arbeidsmarkt met een opleidingscomponent.

Onderwijshuisvesting
De raad heeft in zijn vergadering van 15 oktober 2019 een krediet van € 1.887.000 beschikbaar gesteld voor de vernieuwbouw van b.s. de Twirrewyn.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Uit de Onderwijsmonitor blijkt dat onderwijsachterstanden in onze gemeente afnemen.
- Alle kinderen krijgen de kans om zich in een doorgaande leerlijn optimaal te ontwikkelen.
- Ook laaggeletterden hebben de mogelijkheid om zich, via het Digi-Taalhuis en de Taalgroep, te ontwikkelen op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden.

- In Donkerbroek wordt thuisnabij kwalitatief goed en toekomstbestendig onderwijs gerealiseerd in een hierop afgestemd en energieneutraal schoolgebouw.

Beleidskaders

- Beleidsnota peuterspeelzaalwerk 'Een goed begin is het halve werk' (augustus 2010)
- Toekomstvisie van het Basisonderwijs in Ooststellingwerf (december 2013)
- Omvormingsplan peuterspeelzaalwerk Ooststellingwerf (juni 2016)

Thema 2.3 Sport

Wat willen we bereiken

- We willen gezondere inwoners en bevorderen van onderlinge contacten door sport.
- We willen bestaande sportaccommodaties behouden en zoveel mogelijk verduurzamen. We doen onderzoek naar mogelijkheden om in deze verduurzaming te investeren. En eventueel een terugbetalingsregeling mogelijk te maken uit een deel van de opbrengst.
- We gaan in samenspraak met de dorpen, bewegen in de openbare ruimte stimuleren, bijvoorbeeld door 'ommetjes' en het multifunctioneel inzetten van bestaande sportveldjes.
- We gaan onderzoeken wat maairobots kunnen betekenen voor de exploitatie en kwaliteit van de huidige sportvelden.
- We willen de huidige sportstimuleringsregelingen voor iedereen tot 18 jaar, tot een bepaalde inkomensgrens, behouden.
- We gaan verkennen wat de mogelijkheden zijn om iedereen vanaf 18 jaar, tot een bepaalde inkomensgrens, gratis te laten sporten. In ruil voor vrijwilligerswerk voor de sportvereniging.
- We willen dat elk kind wordt gestimuleerd om een zwemdiploma te behalen. Waar nodig faciliteren we dat tot een bepaalde inkomensgrens.
- We willen, in samenwerking met scholen en sportverenigingen, bewegen door kinderen stimuleren. Eventueel met inzet van buurtsportcoaches.
- Uitvoeren van de Visie Sportaccommodaties 2015-2030. In juni 2015 is de Visie Sportaccommodaties 2015-2030 vastgesteld. Deze visie voeren we in 2016 en volgende jaren uit.

Wat hebben we bereikt

Gezondere inwoners en onderlinge contacten en Bewegen door kinderen
De kwaliteit van bewegingslessen op scholen is toegenomen door inzet van buurtsportcoaches. Er is een breed aanbod van tussen- en naschoolse sport- en beweegactiviteiten en de verenigingen hebben voldoende geschoolde vrijwilligers. Sport maakt onderdeel uit van een integrale benadering op het gebied van onder andere gezondheid en armoedebestrijding.

Sportaccommodaties
De bestaande sportaccommodaties zijn behouden en waar mogelijk zijn maatregelen in het kader van de verduurzaming genomen. Er is nog geen onderzoek gedaan naar mogelijkheden om in verduurzaming te investeren door bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen en installeren van warmtepompen in de bestaande accommodaties. Overigens is in 2018 het buitenbad Haulewelle volledig verduurzaamd en is in 2019 besloten om in 2020/2021 in Donkerbroek een energieneutraal DoarpsSintrum (met een sportzaal) te laten realiseren. De Visie Sportaccommodaties 2015-2030 is daarmee in 2019 conform uitgevoerd.

Bewegen in openbare ruimtes stimuleren
Op een aantal plekken bestaan nu outdoorfitness parkjes of een meer beweegvriendelijk speelterrein of schoolplein. Er zijn initiatieven mogelijk gemaakt via het provinciale Iepen Mienskip Funs en Het Fonds van de gemeente.

Sportstimulering tot 18 jaar
Jongeren tot 18 jaar ervaren minder financiële drempels. Ouders kunnen gebruik maken van de sportstimuleringsregelingen. Er zijn cijfers bekend via Stichting Leergeld tot en met het 3e kwartaal van 2019:

- Zwemles; 31 gezinnen en 43 kinderen bereikt
- Contributie sport; 42 gezinnen en 68 kinderen bereikt
- Schoolreizen; 41 gezinnen en 72 kinderen bereikt
- Fiets; 18 gezinnen en 21 kinderen bereikt
- Computer; 8 gezinnen en 8 kinderen bereikt
- Schoolbenodigdheden; 40 gezinnen en 59 kinderen bereikt
- Contributie cultuur; 8 gezinnen en 11 kinderen bereikt

Sportstimulering vanaf 18 jaar
Gratis sporten in ruil voor het verrichten van vrijwilligerswerk levert de verenigingen een exploitatietekort op (leden die wel sporten, maar geen contributie betalen). Hiervoor moeten zij worden gecompenseerd. Daarom is dit niet gerealiseerd. Over het 'vrijwilligersprobleem' gaan we overigens met verenigingen in gesprek om te kijken welke oplossingen zij zelf wenselijk achten en wat daarvoor nodig is.

Ieder kind een zwemdiploma
Het bereik van de zwemlessen is groot. Zie bij sportstimulering tot 18 jaar voor cijfers over zwemlessen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Gezondere inwoners en onderlinge contacten en Bewegen door kinderen
We zetten zes buurtsportcoaches in. Zij zijn in dienst bij Stichting Scala. Zij bieden activiteiten in het onderwijs, de zorg, voor ouderen en de jeugd. Ze werken nauw samen met sportverenigingen, scholen, bewonerscommissies, plaatselijke belangen en andere (zorg)organisaties. De inzet van de buurtsportcoaches is uitgebreid in 2019 ten opzichte van 2018. Zo maken we maximaal gebruik van de rijksregeling Buurtsport. De lijnen tussen de buurtsportcoaches en de gemeente zijn kort. Doordat Scala ook jongerenwerk, peuterspeelzaalwerk, opbouwwerk, maatschappelijke ondersteuning en activiteiten voor statushouders biedt, pakken de buurtsportcoaches dingen ook integraal op. Ook worden er bij Scala een flink aantal CIOS studenten ingezet ter ondersteuning van de Buurtsport, waardoor ze meer menskracht hebben.

Er zijn diverse gezondheidsprojecten in de gemeente die een link hebben met sporten / bewegen en/of sport- en beweegaanbieders. Denk aan 'gezonde sportkantines', leefstijlprojecten en wandelgroepjes opgezet door buurtsport, zie ook de paragraaf Volksgezondheid.

De buurtsportcoaches doen op de basisscholen tijdens de gymlessen een screening van de motorische vaardigheden van de leerlingen. Als er leerlingen zijn die motorisch minder vaardig zijn, bieden zij hen (in goed overleg met de ouders) een extra pakket aan gymlessen aan om de motorische vaardigheden te verbeteren waardoor ze makkelijker meedoen aan reguliere sport- en beweegactiviteiten.

Er is een Verenigingsfonds opgericht bij de Stichting Scala waar verenigingen een beroep op kunnen doen voor scholingsactiviteiten, trainersopleidingen, facilitering bestuurders/opleidingen et cetera.

Sportaccommodaties
De exploitanten waarmee we een Exploitatieovereenkomst hebben afgesloten kregen hun bijdrage van ons. Dit geldt ook voor de exploitanten waarmee we een budgetovereenkomst hebben. Het planmatig onderhoud is conform de MJOP uitgevoerd en op basis van de meest recente wet- en regelgeving. De BTW op het planmatig onderhoud is (voor zover mogelijk) teruggevraagd via de SPUK-regeling. Sportverenigingen kregen informatie over de BOSA-regeling (= teruggave BTW op investeringen en onderhoud) en andere regelingen om hun accommodaties te verduurzamen. Daarnaast is het vaktechnisch onderhoud van de sportvelden conform bestek uitgevoerd en is van een sportveld de toplaag vervangen. De raad heeft in 2019 besloten bij de vaststelling van de meerjarenbegroting 2020-2023 om in 2020 € 100.000 beschikbaar te stellen voor grondgebonden beregeningsinstallaties.

Bewegen in openbare ruimtes stimuleren
We werken samen met een sportformateur die met lokale sportaanbieders/sportverenigingen aan de slag gaat om vóór april 2020 tot een lokaal sportakkoord te komen. Dit is een uitwerking van het landelijk sportakkoord. In het lokaal sportakkoord werken de sportformateur, de gemeentelijk sportambtenaar en een vertegenwoordiging van de Buurtsport intensief samen om dit in deze korte periode te realiseren. We benaderen alle sportverenigingen hiervoor begin 2020. Sommige sportaanbieders/sportverenigingen ondertekenden al een intentieverklaring om zich te verbinden.

Er zijn goede contacten met de lokale sportaanbieders, sportverenigingen via de Buurtsport en via de sportambtenaar. Ook worden er gezamenlijke avonden georganiseerd voor de lokale sportverenigingen vanuit hun landelijke sportbonden en vanuit de provinciale ondersteuningsorganisatie Sport Fryslân.

We zijn in gesprek met de dorpen: welke behoeften zijn er en welke mogelijkheden ziet men om bewegen in de openbare ruimte te stimuleren? Hierbij maken we zoveel mogelijk gebruik van dat wat er al is (faciliteiten, verenigingen, activiteiten, buurtsportcoaches). Het onderwerp is aan de orde gekomen in de wijk- en dorpsgesprekken (Visie op Samenleven). De opbouwwerkers en de dorpencoördinatoren hebben hierin een ondersteunende en faciliterende rol.

Sportstimulering tot 18 jaar
We bieden mogelijkheden via stichting Leergeld.

Sportstimulering vanaf 18 jaar
We gaan o.a. in het licht van het lokaal Sportakkoord met verenigingen in gesprek om te kijken welke mogelijkheden zij zien voor sportstimulering (zie kopje gezondere inwoners).

Ieder kind een zwemdiploma
De buurtsportcoaches komen op de scholen en zij signaleren het als kinderen niet op zwemles zitten. Als dit het geval is, spreken zij hierover met de leerkracht, die het vervolgens met de ouders bespreekt. Als ouders financiële drempels ervaren om hun kind op zwemles te doen, dan hebben we hiervoor Stichting Leergeld. Daar waar kinderen niet naar zwemles kunnen door bijvoorbeeld tijdgebrek of geen vervoer bieden we in Haulerwijk en Appelscha, waar een buitenbad is, en de buurdorpen daarvan mogelijkheden om te zwemmen via de buitenschoolse opvang.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Goede en bereikbare sportaccommodaties die ook in 2019 weer voor de inwoners en recreanten beschikbaar waren.
- Inwoners kunnen op een aanvaardbare afstand gebruikmaken van toekomstbestendige sportvoorzieningen in de buurt.
- Inwoners worden actief benaderd en gestimuleerd om (meer) te bewegen en te sporten. Zij hebben keuze uit een divers aanbod aan sport- en beweegactiviteiten. De buurtsportcoaches en hun stagiaires vanuit het CIOS zijn op veel plekken zichtbaar in touw.
- Verenigingen voelen zich ondersteund door de oprichting van het Verenigingsfonds (zie hierboven).
- Er zijn meer mogelijkheden om te bewegen in de openbare ruimte.
- Bij een laag inkomen zijn er financiële regelingen om kinderen en jongeren onder de 18 jaar te laten sporten. Via stichting Leergeld zijn hiervoor diverse ondersteuningsmogelijkheden.
- Sportstimulering door onder andere de buurtsportcoaches. Er zijn goede contacten met sportbonden, Sport Fryslan en andere organisaties die actief zijn op het gebied van sport en bewegen.

Beleidskaders

- Visienota Sport en Bewegen "zuidoost Friesland in Beweging" 2016-2021
- Beleidsuitgangspunten nota sport en bewegen in ZO Friesland
- Uitvoeringsnota sport en bewegen 2017-2018 (inclusief uitvoeringsnota Buurtsport 2017-2018)
- Gemeentelijk gezondheidsbeleid 2013-2016 (december 2013)
- Lokaal jeugdbeleid 2014-2017

- Analyse Sportaccommodaties in Ooststellingwerf (november 2014)
- Visie Sportaccommodaties in Ooststellingwerf 2015-2030 (juni 2015)

Thema 2.4 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken

- We willen goede en veilige zorg voor al onze inwoners.
- We onderzoeken, in samenspraak met alle betrokken partijen, hoe we kunnen komen tot een integrale aanpak voor de verbetering van de leefstijl en het beschermen, behouden en bevorderen van de mentale en fysieke gezondheid in het algemeen.
- We willen de huidige vervoersvoorzieningen voor ouderen en gehandicapten behouden.

Wat hebben we bereikt

Zorgaanbieders, verwijzers en inwoners weten steeds beter de weg te vinden voor ondersteuning voor de verbetering van de leefstijl en het beschermen, behouden en bevorderen van de mentale en fysieke gezondheid in het algemeen. De integrale kijk op gezondheid wordt steeds meer gebaseerd op het model Positieve Gezondheid waarin niet (alleen) de ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal staat.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Goede en veilige zorg

We hebben ingezet op en zijn gestart met een aantal projecten.

- In het project de Vitale Regio werken we samen met De Friesland Zorgverzekeraar, de GGD, partners uit het gezondheidscentrum en de doelgroep zelf aan een contextuele aanpak van laaggeletterdheid.
- Binnen het Escalatieplatform werken we met verschillende organisaties samen om inwoners met zeer complexe problematiek te ondersteunen en de situatie te de-escaleren.
- We streven naar een zo goed mogelijke dekking van het AED netwerk in onze kernen en dorpen. Samen met de plaatselijke belangen zijn we eind 2019 gestart met de inventarisatie en uitrol om te komen tot dit dekkend netwerk. Van zowel AED's als burgerhulpverleners.
- Binnen het projectteam van de omgevingsvisie zijn we vertegenwoordig vanuit het Sociaal Domein (Gezonde Leefomgeving).

Verbetering leefstijl en bevorderen positieve gezondheid

- We kijken naar de gezondheidsverschillen per leeftijdsgroep en regio (overgewicht, laaggeletterdheid, alcohol & drugs, etc.). Ook onderzoeken we waar op lange termijn de meeste gezondheidswinst te behalen valt. Er zijn nieuwe onderzoeken uitgezet voor de gezondheidsmonitor van de GGD. Op basis van deze analyse bepalen we de komende jaren waar we op gaan inzetten en maken we een goede aanpak. Hierin werken we samen met o.a. de zorgaanbieders. We zetten in op toegang tot preventie.
- We zetten in op gezonde generaties en een positieve gezondheid van onze inwoners, we zijn gestart met de interne opleiding Positieve Gezondheid.
- We hebben een aanpak voor mensen met psychosociale problemen ontwikkeld en de nieuwe Wet verplichte GGZ geïmplementeerd.
- We hebben een hotspot-onderzoek in samenwerking met de GGD uitgevoerd over de naleving van alcohol onder de 18 jaar. De resultaten hiervan geven aan dat hier nog een aandachtspunt zit. Dit wordt in gezamenlijkheid met veiligheid en zorg opgepakt.
- Met de inzet van buurtsportcoaches en andere programma's hebben we inwoners ondersteund in een gezonde leefstijl door beweging te promoten. Door de pilot Welzijn op recept is er gewerkt aan het opzetten van netwerken met zorgaanbieders en verwijzers van inwoners met vraag naar ondersteuning op het gebied van welzijn, leefstijl en eenzaamheid.
- Door de samenwerking aan te gaan met VraagElkaar zetten we in op de bestrijding van eenzaamheid. Ook zijn er meerdere bijeenkomsten en workshops op dit thema georganiseerd afgelopen jaar.
- In de aanpak van bovenstaande punten hebben we de Sporen en Pijlers van GIDS meegenomen.

Verbonden partij: Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân (VRF)
Binnen de VRF werken Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRF werkt op het gebied van gezondheidszorg aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de Friese inwoner.

Vervoersvoorziening (Publiek Vervoer)
We hebben de inventarisatie van de haltevoorzieningen van het openbaar vervoer uitgevoerd. Op basis hiervan hebben we een uitvoeringsplan opgesteld. Voor de uitvoering van dit plan is geen geld beschikbaar gesteld. Vanuit de WMO zijn we bezig om te kijken welke mogelijkheden wenselijk zijn om mobiliteit van ouderen en gehandicapten te behouden of uit te breiden.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Goede en veilige zorg

- Het gezondheidscentrum op de Brink in Oosterwolde is voor iedereen begrijpelijk en toegankelijk. Ook voor mensen die minder goed kunnen lezen en schrijven.
- Inwoners krijgen betere zorg, omdat de gemeente aan de achterkant meekijkt/stuurt op de kwaliteit.
- Escalerende situaties zijn sneller onder controle. Er is een meldpunt Verwarde personen.
- Inwoners weten makkelijker de weg naar preventieve interventies te vinden.

Verbetering leefstijl en bevorderen positieve gezondheid
Naar aanleiding van de analyse van de GGD op basis van de gezondheidsmonitor en de dorpsgesprekken (Visie op Samenleven) merkt de inwoner dat verschillende acties in de gemeente plaatsvinden om de fysieke en mentale (positieve) gezondheid van inwoners te bevorderen. Bijvoorbeeld vanuit het project Welzijn Op Recept, hier zijn inwoners door hun huisarts doorverwezen naar Scala waar zij aan de hand van het model Positieve Gezondheid begeleid worden. Ook is er een gezondheidsmarkt georganiseerd in Haulerwijk in samenwerking met de lokale zorgaanbieders.

Beleidskaders

- Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2013-2016 (december 2013)

Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 2

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
2.1 Thema Kunst en cultuur	- 2.311	- 2.755	- 2.577	- 2.397	179 V
2.2 Thema Onderwijs	- 2.838	- 2.722	- 2.974	- 3.058	- 83 N
2.3 Thema Sport	- 1.356	- 1.310	- 1.625	- 1.458	167 V
2.4 Thema Volksgezondheid	- 199	- 331	- 369	- 241	129 V
Totaal Lasten	**- 6.705**	**- 7.117**	**- 7.545**	**- 7.154**	**391 V**
Baten					
2.1 Thema Kunst en cultuur	132	121	121	119	- 2 N
2.2 Thema Onderwijs	177	137	410	401	- 9 N
2.3 Thema Sport	353	345	353	453	100 V

2.4 Thema Volksgezondheid	1	-	48	1	- 47
Totaal Baten	**663**	**603**	**932**	**974**	**43 V**
Saldo van baten en lasten	**- 6.042**	**- 6.515**	**- 6.613**	**- 6.179**	**434 V**
Mutatie reserves					
Onttrekkingen	**122**	**-**	**529**	**207**	**- 322**
Toevoegingen	**- 132**	**-**	**- 93**	**- 93**	**-**
Mutatie reserves	**- 10**	**-**	**437**	**115**	**- 322**
Resultaat	**- 6.052**	**- 6.515**	**- 6.177**	**- 6.064**	**112 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 2	Verschil
Kunst en cultuur	151 V
Maatschappelijke initiatieven	25 V
Algemene reserve	- 58 N
Lokaal onderwijsbeleid	- 74 N
Welzijn en sportaccommodaties	270 V
Algemene reserve	- 240 N
Gemeentelijk gezondheidsbeleid	81 V
Overige kleine afwijkingen	- 43 N
Totaal afwijkingen	**112 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

Thema 2.1 Kunst en cultuur

Kunst en cultuur, voordeel € 151.000

- Voordeel Project Mader € 58.000*. In 2019 is € 58.000 minder uitgegeven voor project Mader dan begroot. Het restant budget, vanuit de algemene reserve, wordt gebruikt voor de verplichtingen voor het nieuwe contract met Stichting Mader voor de periode 2020-2024 en de overige kosten gerelateerd aan project Mader.
- Voordeel Participatie Ooststellingwerf € 90.000. Het beschikbare budget voor overheidsparticipatie is niet volledig uitgegeven. Dit komt deels doordat niet voor alle initiatieven financiële ondersteuning nodig is. Daarnaast zijn er een aantal initiatieven die niet gehonoreerd zijn, omdat ze niet passend waren voor het budget en/of de doelstelling van de gemeente Ooststellingwerf.

Maatschappelijke initiatieven, voordeel € 25.000

Er was € 50.000 beschikbaar gesteld voor jeugd, weerbaarheid en jongerenplekken. Dit is niet volledig uitgegeven. De dekking is de reserve sociaal domein (zie programma 3). De onttrekking van € 25.000 schuift door naar 2020.

*Algemene reserve, nadeel € 58.000**

Lagere onttrekking voor het Project Mader € 58.000, zie Kunst en Cultuur.

Thema 2.2 Onderwijs

Lokaal onderwijsbeleid, nadeel € 74.000

Er zijn hogere kosten voor leerlingenvervoer in verband met meer bijzondere vervoerskosten en meer gebruik van andere vormen van onderwijs over een grotere afstand. Dit is een regionaal beeld. Daarnaast neemt het aantal kinderen dat met eigen vervoer (door de ouders) naar school gaat af en neemt het aangepaste taxivervoer toe. Daardoor neemt het aantal leerlingen met hogere tarieven (hoger dan de standaard) toe. Dit zorgt voor hogere lasten.

Thema 2.3 Sport

Welzijn en sportaccommodaties, voordeel € 270.000

- Voordeel € 240.000* doordat de uitbreiding van het Sportcomplex Waskemeer nog niet heeft plaatsgevonden.
- Voordeel € 30.000 doordat SPUK uitkering (compensatie BTW sportaccommodaties) op dit product is geboekt, terwijl de kosten deels via een ander product (gymlokalen huisvesting onderwijs) lopen en doordat de kosten voor onderhoud sportterreinen lager zijn uitgevallen dan begroot.

*Algemene reserve, nadeel € 240.000**

Lagere onttrekking voor realisatie van uitbreiding sportcomplex Waskemeer € 240.000, zie welzijn en sportaccommodaties.

Thema 2.4 Volksgezondheid

Gemeentelijk gezondheidsbeleid, voordeel € 81.000

De projecten eenzaamheid en AED's zijn later van start gegaan dan de verwachting waardoor minder is uitgegeven. Daarnaast zijn in afwachting op de Visie op Samenleven beperkt initiatieven opgesteld.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling

We gaan een visie formuleren over de wijze waarop de gemeente kan anticiperen op de demografische ontwikkelingen. Daarnaast willen we inzetten op het behoud en versterken van recreatie en toerisme waarbij we aandacht hebben voor regionale samenwerking. Ook blijven we zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen en hebben aandacht voor groen in de dorpen.

De ingangsdatum van de nieuwe Omgevingswet was 2021 maar recent is deze weer uitgesteld. De Omgevingswet biedt kansen om op een vernieuwende wijze een omgevingsvisie voor de gemeente op te stellen, ter vervanging van de huidige structuurvisie. De Omgevingswet biedt ook meer mogelijkheden voor gemeenten om op een praktische en flexibele manier oplossingen te vinden voor maatschappelijk opgaven (demografische ontwikkelingen, voldoende woningaanbod, leegstand winkels).

Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken

- We willen de promotie en marketing van Regio Appelscha 3.0 voortzetten.
- We willen inzetten op het ontwikkelen van werkgelegenheid in de recreatieve sector.
- We willen inzetten op het behoud en de versterking van recreatie en toerisme, passend bij de aard en schaal van de gemeente en de ruimtelijke kwaliteit.
- We willen inzetten op regionale samenwerking. We willen over grenzen heen kijken.

Wat hebben we bereikt

Eind februari 2019 is de coöperatie regio Appelscha 3.0 officieel van start gegaan. Deze groep ondernemers houdt zich vooral bezig met:

- Het vergroten van de aantrekkingskracht van het gebied onder meer door kwaliteitsverbeteringen door te voeren. Zo wordt de vraag naar toeristische voorzieningen - en daarmee de werkgelegenheid - groter.
- Het zorgen voor meer samenwerking tussen overheid, ondernemers en toerisme/recreatie onderwijs.
- Betere samenwerking tussen lokale ondernemers onderling en met regionale partners, zoals het TNFW (Toeristisch Netwerk Friese Wouden).
- Gezamenlijk initiatieven opzetten die de beleving van het gebied versterken.

Als gemeente hebben we de volgende resultaten geboekt:

- Project rustpuntennetwerk is opgeleverd en operationeel.
- In samenwerking met 4 andere gemeentes in Zuidoost Friesland het project Er-Varen en Turf tot uitvoering gebracht.
- Het netwerk fietsknooppunten is verbeterd.
- Ontbrekende schakels in mountainbikeroutes in kaart gebracht
- Onderzoek Vitale logiesaccommodaties opgestart in samenwerking met de provincie Fryslân.
- Binnen het project Zorgeconomie hebben we een aantal activiteiten uitgevoerd rond het thema zorg en toerisme.
- Hernieuwde aansluiting bij het Toeristisch Netwerk Friese Wouden vanaf 2020.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Aanpassing van het fietsknooppuntensysteem in samenwerking met het Recreatieschap Drenthe en de Marrekrite.
- Er zijn dit jaar diverse bedrijfsbezoeken geweest zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau.
- We hebben overzichten samengesteld van logiesaccommodaties die binnen het project vitale logiesaccommodaties kunnen worden meegenomen.
- Projectleiding van het deelproject ruiter- en menroutes en mountainbikeroutes binnen het project Er-Varen en Turf.
- Geadviseerd inzake verzoeken voor nieuwe logiesaccommodaties of andere recreatieve voorzieningen.
- Subsidie voor een periode van 2 jaar toegekend aan de coöperatie regio Appelscha 3.0.

- We hebben bestuurlijke en ambtelijke overlegmomenten gehad met de coöperatie regio Appelscha 3.0.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Inwoners profiteren van meer en divers aanbod van recreatieve voorzieningen.
- Aanwezigheid van toeristen en recreanten zorgt voor het op peil blijven van winkelaanbod en overige voorzieningen.

Beleidskaders

- Masterplan Regio Appelscha (2017)
- Structuurvisie Ooststellingwerf 2010-2020-2030 (2009)

Thema 3.1.2 BioBased Economy

Wat willen we bereiken

- We willen de ingezette koers van BioBased Economy (BBE) en de stimulerende rol van de gemeente voortzetten.
- We zetten in op het binnenhalen van bedrijven die passen binnen BioBased Economy en stimuleren dat reeds hier gevestigde bedrijven zich hierin ontwikkelen.

Wat hebben we bereikt

Diverse projecten van het programma zijn opgestart, andere projecten zijn uitgevoerd en afgerond. Deze projecten zijn gedaan met het bedrijfsleven en onderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Projecten die zijn uitgevoerd zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van een cursus / programma voor agrariërs die meer biodiversiteit willen op hun land en in hun bedrijfsvoering. Daarnaast is gestart met het onderwijs om een biobased brug op het Ecomunitypark te ontwerpen. Ook is het project rondom het gebruik van streekproducten in de horeca gecontinueerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Als gemeente dragen we zichtbaar de ambities van de transitie naar de BBE uit. Er ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en netwerken. Bedrijfsleven krijgt meer verbondenheid met het onderwijs.

Beleidskaders

- Roadmap NOM: De biobased economy in Noord – Nederland (2011)
- Innovatiecontract BBE, topsectorenbeleid (2011)
- Innovating for sustainable growth a bioeconomy for Europe (2012)
- Structuurvisie Ecomunitypark 2012 - 2022 (2012)
- The Biobased economy in the Northeast – Netherlands (2013)
- Beleidsvisie biobased economy Ooststellingwerf (2016)
- Uitvoeringsprogramma BBE Ooststellingwerf 2016-2020 (sept 2016)

Thema 3.1.3 Werkgelegenheid

Wat willen we bereiken

- We willen onze energie richten op hier reeds gevestigde bedrijven. Als bedrijven zich in onze gemeente willen vestigen, moeten we ervoor zorgen dat we kwaliteit leveren. We besteden aandacht aan de kwaliteit van bedrijventerreinen.
- We willen dat er aandacht is voor de (her)ontwikkeling van alle bedrijventerreinen in onze gemeente.
- We willen een gunstig vestigingsklimaat bevorderen.
- We willen een visie formuleren om reeds gevestigde bedrijven te behouden en nieuwe bedrijven aan te trekken.

- We willen blijven investeren in de rol van de bedrijvencontactfunctionaris.
- We willen startende ondernemers en zzp-ers stimuleren en de weg wijzen.
- We willen het lokale inkoop- en aanbestedingsbeleid continueren.
- We willen leer-werktrajecten stimuleren.

Wat hebben we bereikt

- Het aantal banen in de gemeente is in 2019 gegroeid met 205, dat is een groei van 2,2%.
- Het aantal mensen dat werk zoekt is gedaald.
- Er is een eindrapport opgeleverd om te komen tot een krachtig en prachtig winkelgebied in Oosterwolde.
- De vacature voor een senior adviseur economische zaken is intern opengesteld
- De twee grootste bedrijventerreinen, Venekoten Oosterwolde en Turfsteker Haulerwijk, zijn toekomstbestendig
- Volgens het onderzoek naar de MBK vriendelijkste gemeente bezetten wij de derde plaats in Friesland
- Het Netwerk is weer fors gegroeid

Wat hebben we daarvoor gedaan

Er is veel tijd en energie gestoken in de samenwerking met Oosterwolde Promotion en de Vereniging van Vastgoed Eigenaren in Oosterwolde om te komen tot een prachtig en krachtig winkelgebied. Er zijn diverse ondernemersbijeenkomsten georganiseerd en ook zijn er bestuurlijk en ambtelijk veel bijeenkomsten van ondernemersverenigingen bezocht. Wij bevorderen intern de klantgerichtheid richting ondernemers. Er zijn ongeveer 50 bestuurlijke bedrijfsbezoeken afgelegd. Er is blijvend aandacht voor de kwaliteit op de bedrijventerreinen. Bestuurlijk en ambtelijke inzet om het netwerk OverWerken met nieuw elan verder te laten gaan.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Er zijn meer mensen met een baan in onze gemeente. De relaties met ondernemers zijn nog verder verbeterd.
- Onze bedrijventerreinen maken in het algemeen een verzorgde indruk.
- ZZPers kunnen nog steeds bij het netwerk OverWerken terecht. Dit is een netwerk voor kleine ondernemers in Ooststellingwerf. Circa 60 ondernemers komen eens per 2 maanden bij elkaar voor een workshop, interactieve lezing of andere activiteit. Iedere avond wordt afgesloten met een netwerkborrel.

Beleidskaders

- Visie Economie Ooststellingwerf 2008 (maart 2008)

Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Wat willen we bereiken

- We willen de extra investeringen op onderhoud wegen, zoals in de Meerjaren Onderhouds Planning wegen is vastgesteld, structureel doorzetten en uitvoeren.
- We zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen.

Wat hebben we bereikt

De gemeente heeft de openbare ruimte (groen, kunstwerken en wegen) op het vastgestelde niveau onderhouden en op specifieke locaties is de verkeersveiligheid verbeterd. De levensduur van de wegen is zo lang mogelijk verlengd zonder dat dit tot (meer) onveilige situaties en mogelijke aansprakelijkheidsstellingen leidde. De raad heeft financiële middelen beschikbaar gesteld om in 2020, 2021 en 2022 de bermen te verbeteren.

In de winter van 2017/2018 en 2018/2019 is uitvoering gegeven aan de motie 'Zoutkisten in wijken en buurten'. Er is gestart met een pilot van in totaal vijf stuks zoutkisten, deze zijn geplaatst in Oldeberkoop, Ravenswoud, Elsloo, Fochteloo en Langedijke. Vanwege het zachte winterseizoen 2018/2019 is de pilot met een jaar verlengd. Op basis van de resultaten van de pilot wordt een voorstel (inclusief budgettaire consequenties) gedaan over het vervolg op de pilot.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Fietsroutes aanleggen en/of verbeteren

Naast het onderhoud aan de geplande wegen zijn/worden in combinatie met het onderhoud een aantal verkeerskundige zaken uitgevoerd:

- De Pegge (Oosterwolde-Donkerbroek): De maatregelen voor verkeersveiligheid en inrichting 60 km/uur zijn uitgevoerd.
- Drentseweg (Appelscha-Smilde): De verkeersveiligheidsmaatregelen zijn uitgevoerd en de graskeien zijn aangebracht.
- Aan de motie 'verkeersveiligheid fietsers Grindweg' is invulling gegeven door het uitvoeren van het plan. Met het voor 2019 beschikbaar gestelde budget van € 200.000 zijn de werkzaamheden uitgevoerd.
- Aan de motie 'verkeersveiligheid fietsers Appelscha-Ravenswoud' is invulling gegeven door het laten uitvoeren van een verkeersonderzoek. Op basis van de uitkomsten wordt het vervolg bepaald.

Onderhoud wegen en bruggen uitvoeren volgens plan

De MOP wegen 2018 en 2019 is uitgevoerd. De MOP wegen 2020-2024 is opgesteld, waarbij de uitvoeringsjaren 2020 en 2021 definitief worden ingevuld. De MOP civieltechnische kunstwerken 2019 is uitgevoerd volgens planning.

- We hebben een plan gemaakt om de wegen verkeersveiliger te maken en het verkeer op het onderliggend wegennet N381 te ontmoedigen. Voor de uitvoering van deze plannen is geen geld beschikbaar gesteld.
- We hebben de resultaten van de bermeninventarisatie kenbaar gemaakt en een uitvoeringsplan opgesteld voor het verbeteren van de bermen.
- We hebben voorbereidingen gedaan voor het vervangen van de fietsbrug Molensingel in 2020.

Onkruidbeheersing op verhardingen met heetwatertechniek

Als gevolg van gewijzigde wetgeving per 31 maart 2016 is het gebruik van chemische middelen (Round Up / Glyfosaat) om onkruid op verhardingen te bestrijden verboden. Daarom passen we een alternatieve methode toe: heetwatertechniek met detectie. Op alle stoepen en inritten is de onkruidbeheersing in eigen beheer uitgevoerd met de aangeschafte machine. Medio 2019 hebben we een evaluatie van deze werkzaamheden opgesteld en met u gedeeld. Het onkruid is goed te beheersen en we zijn tevreden met de resultaten. De wijze van onkruidbeheersing met de nieuwe machine wordt wegens de positieve evaluatie voortgezet.

Openbaar Groen

- We hebben een 0-meting van ons bomenbestand uitgevoerd. Op basis daarvan maken we een MeerjarenOnderhoudsPlanning voor bomen (MOP-bomen).
- De eikenprocessierups was ook in 2019 volop aanwezig. We hebben dit in de gaten gehouden en de rups bestreden om de overlast te beperken. Daarnaast hebben we in 2019 een proef gestart met koolmezennestkastjes om de plaag beheersbaar te houden. De uitkomsten van deze proef hebben we bij het plan van aanpak beheersing eikenprocessierups 2020 e.v. betrokken. U bent hierover geïnformeerd.

Riolering & Water

We hebben doelmatig, efficiënt en rechtmatig invulling gegeven aan de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht. De wijze waarop dat is gedaan is omschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Er is een start gemaakt om te komen tot een nieuw GRP 2020-2024. De Raad is met een Themabijeenkomst geïnformeerd over het GRP.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Wegen & Verkeersveiligheid, Openbaar Groen en Riolering & Water

De openbare ruimte is goed onderhouden en (toeristische) fietsers merken dat een aantal routes verbeterd/verkeersveiliger is. Daarnaast zijn op diverse locaties in de gemeente werkzaamheden uitgevoerd om de verkeersveiligheid te verbeteren. De gebruikers van de openbare ruimte zijn gewaarschuwd voor de aanwezigheid van de eikenprocessierups.

Inwoners konden gebruik maken van een veilig, functioneel, heel en schoon afvalwaterafvoersysteem en hebben zo weinig mogelijk overlast en schade gehad door extreme neerslag en/of de grondwaterstand.

Beleidskaders

- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 2013-2018
- Notitie Groenbeleid 2011 (Raad januari 2012)

Thema 3.3.1 Milieu 2030 CO2 neutraal, zonneweides

Wat willen we bereiken

- We zijn in 2030 een duurzame CO2-neutrale gemeente.
- We willen organisaties zoals bijvoorbeeld De Eendracht en DO! ondersteunen en betrekken bij het behalen van de milieudoelstellingen.
- We willen duurzaamheid bevorderen en faciliteren.
- We willen de bewustwording over duurzaamheid bevorderen.
- We willen het beleid rondom zonneparken herzien, als de provincie meer ruimte geeft in het buitengebied. Voorwaarde is dat zonneparken goed worden ingepast in de omgeving, dat inwoners goed worden geïnformeerd en dat er wordt gestreefd naar draagvlak.
- We willen aandacht voor groen in de dorpen. In de komende periode stellen we een biodiversiteitsplan vast.

Wat hebben we bereikt

Investeringen in duurzaamheid

- De bewustwording over duurzame energie en energiebesparing komt op gang. De deelname aan duurzaamheidsleningen en de deelname aan de projecten goed voorbeeld doet goed volgen en perspectief op 0 is goed te noemen. Begin 2019 heeft u extra budget voor de duurzaamheidsleningen vrijgemaakt. Het totale budget voor de duurzaamheidsleningen is daarmee gekomen op € 700.000. Ook dit budget loopt al weer redelijk vol. Het is een revolverend fonds. Dus jaarlijks komt er door aflossing door de deelnemers er circa € 70.000 opnieuw beschikbaar voor het fonds.
- We maken vorderingen op het gebied van Waterstof en Smart Grids. Met een smart grid beogen wij een samenhangend netwerk te realiseren voor duurzame energie-uitwisseling tussen de deelnemers voor uiteindelijk heel Ooststellingwerf. Dit vraagt inspanningen van de deelnemers maar ook wellicht een soepele interpretatie of aanpassing van wetgeving.
- Deze inspanningen komen voort uit uw ambitie om in 2030 een energieneutraal Ooststellingwerf te realiseren. Het betekent dat we in 2030 net zoveel energie duurzaam opwekken als dat we verbruiken.
- Tot eind 2019 is in totaal nu circa 26 hectare aan zonneweides gerealiseerd. Gepland is de realisatie tot een totaal van circa 80 hectare aan zonneweide.
- Hiermee kan circa 80 miljoen kWh aan duurzame elektriciteit worden opgewekt.

Ondertekening startnotitie van de Friese RES

Als uitvloeisel van het Nationaal Klimaatakkoord is Nederland opgedeeld in 30 verschillende regio's. Fryslân is als provincie aangewezen als één regio. Binnen deze regio's dienen strategieën (de regionale energie strategieën RES) te worden opgesteld om duurzame opwek van elektriciteit en duurzame warmte te realiseren. U heeft in september 2019 de startnotitie ten behoeve van deze RES vastgesteld. Een van de vereisten binnen de verduurzaming is dat er eind 2021 een warmtevisie door de afzonderlijke gemeenten moet worden opgeleverd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Het Ambitiedocument Fryslân Circulair is ondertekend in de week van de Circulaire Economie van 14-18 januari 2019. Hierin zijn ambities opgenomen ten behoeve circulair inkopen, circulair straatmeubilair en de aankoop van niet-fossiele voertuigen.
- Het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is (MVI) ondertekend. Het hieruit voortvloeiende plan van aanpak wordt OWO breed in samenspraak met de stakeholders opgesteld, waarbij eveneens wordt bekeken in welke mate circulair inkopen vorm kan krijgen. Dit plan wordt in de loop van 2020 ter vaststelling voorgelegd.

- Eind 2019 is bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland in het kader van de subsidieregeling Advies Klimaatneutraal en Circulair Inkopen (AKCI) subsidie aangevraagd en toegekend voor het verduurzamen van de dienstauto's.
- In 2019 zijn er circa 50 Duurzaamheidsleningen verstrekt.
- Er is een werkgroep Smart Grid en een werkgroep Waterstof opgestart. De deelnemers zijn de woningbouwcorporaties, Stichting Duurzaam Ooststellingwerf, Energiecoöperatie 'de Eendracht" en Stichting Sameen. Ook andere groepen of deelnemers kunnen hier later nog aan toegevoegd worden.
- Er zijn een aantal informatieavonden georganiseerd over de betekenis en mogelijkheden van de maatwerkadviezen voor de deelnemers aan het project perspectief op 0.
- Er is een vergelijkend onderzoek gestart naar de monitoringskastjes binnen het project goed voorbeeld doet goed volgen.
- Er is een energy game georganiseerd voor deelnemers aan de projecten perspectief op 0 en goed voorbeeld doet goed volgen.
- Er is een collectieve inkoop voor zonnepanelen gehouden. Hier hebben ongeveer 65 huishoudens aan meegedaan. Een in 2020 voorgenomen collectieve inkoop richt zich op isolatie.
- Er zijn begin 2019 wijzigingen doorgevoerd in de subsidieregeling Duurzaam en Leefbaar Ooststellingwerf. Er zijn door u nieuwe budgetten vastgesteld en het middel van de starterslening is door u toegevoegd aan de subsidieregeling. Voor een overzicht van uitgezette leningen verwijzen wij u naar paragraaf 4 Financiering.
- Er is tijdens de klimaattop in Groningen een intentieovereenkomst getekend met partijen om de haalbaarheid van een conversiefaciliteit voor waterstof op het industrieterrein te Oosterwolde te onderzoeken. Het gaat om de partijen Liander, als netbeheerder, Groen Leven als exploitant van zonneparken, Holthausen als exploitant en ontwikkelaar van waterstoftoepassingen, het Ecomunitypark als eigenaar van de locatie, New Energy Coalition als verbindende partner en aanjager op het gebied van duurzame ontwikkeling en de gemeente Ooststellingwerf als facilitator op het gebied van duurzame ontwikkeling.
- Op 10 juli 2019 is een energiemarkt gehouden voor belangstellenden in het gemeentehuis te Oosterwolde. Met stands presenteerden bedrijven, maar ook de energiecoöperatie de Eendracht en de Stichting DO! hun expertise. Van mogelijkheden tot energiebesparing en de opwek van duurzame energie tot voorbeelden op het gebied van duurzame mobiliteit. Deze markt is goed bezocht.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- In 2019 is het budget voor de duurzaamheidsleningen verhoogd naar € 700.000. Hiervan wordt goed gebruik gemaakt. Het revolverende karakter zorgt door de aflossing door de deelnemers voor aanvulling binnen het fonds voor nieuwe leningen.
- Op dit moment zijn er zo'n 150 aanvragen en informatieverzoeken voor de duurzaamheidsleningen ingediend.
- Op de energiemarkt zijn inwoners geïnformeerd over de mogelijkheden om hun woningen te verduurzamen. Op de markt presenteren bedrijven en de energiecoöperatie de Eendrachten de stichting DO! hun expertise. Er kon kennis gemaakt worden met isolatiemogelijkheden en het opwekken van duurzame energie, in de vorm van elektriciteit en warmte. Ook kon er kennis genomen worden van nieuwe ontwikkelingen, zoals het produceren van waterstofgas.
- Verder zijn inwoners geïnformeerd over de gemeentelijke projecten: Goed voorbeeld doet goed volgen en perspectief op 0.
- Veel inwoners hebben kunnen deelnemen aan de postcoderoos die in 2019 is gerealiseerd in Haule. De werving van twee volgende postcoderozen is in volle gang. De postcoderozen zijn gerealiseerd met behulp van de stimuleringslening postcoderozen zoals is opgenomen in de door u vastgestelde subsidieregeling 'duurzaam en leefbaar Ooststellingwerf 2019'.
- Verder zijn de inwoners via de gemeentelijke website en sociale media geïnformeerd over de gemeentelijke projecten en over de mogelijkheden voor een duurzaamheidslening
- Inwoners zijn uitgenodigd voor een informatieavond over collectieve inkoop over zonnepanelen.

Beleidskaders

- Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030

- Infographic Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Beleid zonnepanneelvelden gemeente Ooststellingwerf

Thema 3.3.2 Afval

Wat willen we bereiken

- Uiterlijk in 2020 hergebruiken we 75% van ons afval. We hebben ons aangesloten bij de VANG-doelstellingen van het Rijk (VANG = Van Afval Naar Grondstof). In 2020 moet worden voldaan aan de landelijke richtlijnen om 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en maximaal 100 kg per inwoner per jaar aan te verbranden restafval te hebben.
- We onderzoeken wat de gevolgen en mogelijkheden zijn van het heroverwegen van het besluit Diftar+.
- We willen op zaterdag ruimere openingstijden van de milieustraat.
- We informeren u over de mogelijkheid om het slagboomtarief te verlagen en maken de financiële consequenties daarvan voor ons inzichtelijk.
- We gaan onderzoeken wat de mogelijkheden voor luierinzameling zijn.
- We willen een bewustwordingscampagne organiseren om samen met onze inwoners zwerfafval terug te dringen en onze afvalstromen beter te scheiden.

Wat hebben we bereikt

- De invoer van Diftar+ (gewicht) heeft gezorgd voor betere afvalscheiding. De hoeveelheid ingezameld restafval is ten opzichte van 2018 gedaald met 26%. De hoeveelheid ingezameld GFT afval is met 27% gestegen.
- De hoeveelheid te verbranden restafval is 114 kg per inwoner in 2019 (was 141 kg in 2018).
- Gelet op kosten en ontwikkelingen met de DANO trommel bij Omrin is besloten **geen** aparte inzameling van luier- en incontinentiemateriaal op te starten.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Aanpak zwerfafval

- Met basisscholen is weer de Himmelwike gehouden. Het Stellingwerf College en het CSG Liudger (voortgezet onderwijs) hebben allebei met leerlingen van de tweede klassen, een zwerfafvalproject gedaan.
- In de meeste dorpen zijn vrijwilligers actief om zwerfafval in hun omgeving op te ruimen.
- In september 2019 is in het Biosintrum een avond georganiseerd voor de vrijwilligers met als gastspreker zwerfafvalgoeroe Peter Smith. Op de overzichtskaart van Ooststellingwerf zijn met hulp van de medewerkers van Supporter van Schoon de zoekgebieden, die door de vrijwilligers zijn geadopteerd, ingetekend.
- Er is meegedaan aan de verkiezing schoonste winkelgebied met de winkelcentra in Appelscha, Haulerwijk en Oosterwolde. Het resultaat mag er zijn. De gemeente Ooststellingwerf is op de 11e plaats geëindigd in de groep kleinere gemeenten. Ons streven is om in 2020 de top 5 te behalen.

Van Afval Naar Grondstof

- Invoering van Diftar+
- Communicatie campagne gevoerd "Afval Scheiden dat loont"
- In de Afvalapp kunnen inwoners nu ook de door hen aangeboden gewichten restafval nazien. Dit stimuleert om afval nog beter te scheiden.

Milieustraat

Met betrekking tot de ruimere openingstijden en de slagboomtarieven op de milieustraat is door de raad het voorstel aangenomen om op zaterdag twee uren langer open te blijven en de slagboomtarieven te indexeren in plaats van te verlagen.

Afvalsturing Friesland N.V. (Omrin)
Omrin is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Afvalsturing verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Fryslân Miljeu zamelt afval in en doet reinigingstaken. In 2019 is de containeropstelplaats bestemd voor de afvalinzameling gerealiseerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- De inwoner wordt geïnformeerd over Diftar+ en afval scheiden op de gemeentelijke website en in de Omrin afvalapp.
- Op de landelijke compostdag (jaarlijks) hebben weer veel inwoners *gratis* compost afgehaald van de milieustraat
- Vanuit het zwerfafvalproject met het Stellingwerf college is nabij de school een door leerlingen ontworpen afvalbak geplaatst.
- Door inzicht in de gewichten zijn inwoners bewuster geworden in het scheiden van afval. De inwoner die het afval goed scheidt betaalde in 2019 minder aan variabel tarief afvalstoffenheffing.

Beleidskaders

- Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030

Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting)

Wat willen we bereiken

- We willen een aantrekkelijke woongemeente zijn voor onze huidige en toekomstige inwoners.
- De leefbaarheid in de dorpen behouden en ontwikkelen.
- Onze inwoners wonen in een passende huur- of koopwoning.
- Onze inwoners wonen in een huur- of koopwoning die past bij hun financiële situatie, gezinssamenstelling of zorgbehoefte. Daarnaast een woning die energieneutraal en digitaal ontsloten is.
- We blijven inzetten op inbreiding vóór uitbreiding. We kiezen daarbij voor het behoud van ruimtelijke kwaliteit.
- We willen aandacht voor sociale woningbouw zoals benoemd in de Woonvisie.
- We willen dat de uitvoeringsprogramma's van de Woonvisie voortvarend worden ontwikkeld en aan de raad worden voorgelegd ter vaststelling.

Wat hebben we bereikt

Ook in 2019 was Ooststellingwerf een aantrekkelijke woongemeente voor onze inwoners, ongeacht of er werd gewoond in een huur- of koopwoning. Hiermee is een bijdrage geleverd aan de leefbaarheid in onze dorpen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De besluitvorming over het plan van aanpak woningbouw Ooststellingwerf is afgerond. Het Woonplan 2011-2020 met bijbehorend uitvoeringsprogramma is ingetrokken en het nieuwe uitvoeringsprogramma is vastgesteld. De goedkeuring van de provincie Fryslân op dit uitvoeringsprogramma, in relatie tot woningbouwafspraken 2016 tot en met 2025 hebben we in januari 2020 ontvangen. Woningbouwplannen worden aan dit programma getoetst. Los hiervan is vorm gegeven aan de oproep van 'bouwen, bouwen, bouwen'. Aan de Wrongel is gestart met de 2e fase en worden 12 woningen gerealiseerd. In Appelscha zijn aan de Oldenhof ruim 50 woningen gebouwd en begin 2020 opgeleverd. Ook de bouw van 15 appartementen en 6 woningen in het plan Sinnesicht in Haulerwijk is ondanks de stikstofcrisis voorspoedig gestart. Tenslotte is het bestemmingsplan voor de gebiedsontwikkeling aan de Dertien Aprilstraat vastgesteld. Hier kunnen 53 appartementen worden gebouwd. Al met al is er veel reuring op de nieuwbouwmarkt. Dit geeft ook ruimte voor het structureel overleg met de provincie om plannen die afwijken van het programma en van de beleidslijn van de provincie, maar toegevoegde waarde hebben voor onze gemeente, wel te kunnen realiseren en de aantrekkelijkheid en potentie van Ooststellingwerf te benadrukken.

Inwoners zijn geïnformeerd en geadviseerd over het verduurzamen en levensloopbestendig maken van hun woning. De prestatieafspraken 2019 zijn uitgevoerd en er zijn afspraken gemaakt voor 2020; de revitalisering van het Haerenkwartier is daar de meest in het oog springende voorbeeld van. Maar ook het concept van het Dreamhûs (= verduurzamen van de bestaande woningen) biedt perspectief. De digitale ontsluiting van de woningvoorraad heeft een extra impuls gekregen; ook de buitengebieden doen nu mee. De uitvoeringsagenda wonen, welzijn en zorg is in voorbereiding.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Dat het goed wonen is in Ooststellingwerf in een aantrekkelijke woningvoorraad maar dat de stijgende woningprijzen, in alle segmenten van de voorraad, de doorstroming niet bevordert.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Notitie “Platteland aan zet” (kaders gebiedsuitwerkingen) (januari 2012)
- Notitie “Voortgang pilot dorpsagenda’s/gebiedsagenda’s” (voorjaar 2012)
- Woonplan gemeente Ooststellingwerf 2011-2020
- Woonvisie Ooststellingwerf 2017-2022 (mei 2017)
- Nota bouwleges gemeente Ooststellingwerf 2016-2019 (jan 2016)

Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 3

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
3.1 Thema Economische ontwikk.	- 989	- 528	- 1.951	- 575	1.376 V
3.2 Thema Openbare ruimte	- 2.753	- 2.517	- 2.749	- 2.819	- 70 N
3.3 Thema Milieu	- 4.315	- 4.412	- 4.371	- 4.970	- 598 N
3.4 Thema Bouwen en wonen	- 503	- 508	- 3.686	- 791	2.894 V
Totaal Lasten	**- 8.559**	**- 7.965**	**- 12.757**	**- 9.155**	**3.602 V**
Baten					
3.1 Thema Economische ontwikk.	650	322	322	324	2 V
3.2 Thema Openbare ruimte	131	92	92	124	33 V
3.3 Thema Milieu	5.499	5.730	5.499	5.312	- 187 N
3.4 Thema Bouwen en wonen	890	1.589	4.528	1.086	- 3.441 N
Totaal Baten	**7.170**	**7.733**	**10.440**	**6.847**	**- 3.594 N**
Saldo van baten en lasten	**- 1.390**	**- 232**	**- 2.317**	**- 2.308**	**9 V**
Mutatie reserves					
Onttrekkingen	**1.730**	**655**	**3.614**	**2.046**	**- 1.567**
Toevoegingen	**- 760**	**- 1.232**	**- 1.195**	**- 289**	**906**

Mutatie reserves	**970**	**- 577**	**2.419**	**1.758**	**- 661**
Resultaat	**- 419**	**- 809**	**102**	**- 550**	**- 652 N**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 3	Verschil
Economische aangelegenheden	1.186 V
Algemene reserve	- 1.174 N
Recreatie en toerisme	193 V
Reserve Strategische Projecten	- 190 N
Milieubeleid	- 499 N
Afvalinzameling	- 304 N
Reserve lastenverlichting	304 V
Ontwikkelplannen incl. grondexploitatie	350 V
Grond en gebouwen	130 V
Algemene reserve	- 252 N
RO, Vhv en Bestemmingsplannen	242 V
Algemene reserve	- 219 N
Reserve Sociaal Domein	- 137 N
Algemene reserve	- 196 N
Overige kleine afwijkingen	- 86 N
Totaal afwijkingen	**- 652 N**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 3.1 Economische ontwikkelingen

Economische aangelegen, voordeel € 1.186.000

- De bouw van het Biosintrum is nog niet geheel afgerond. De geraamde onttrekking van € 1.000.000* uit de Algemene reserve verschuift naar 2020.
- Er is voor BioBased Economy € 174.000* minder uitgegeven. Een aantal projecten zijn uiteindelijk niet doorgegaan. Deels zijn deze vervangen door andere projecten. De onttrekking uit de algemene reserve is in 2019 lager dan begroot en schuift door naar 2020.

*Algemene reserve, nadeel € 1.174.000**

Lagere onttrekking voor Biosintrum en Biobased Economy. Zie voor tekstuele toelichting Economische aangelegenheden.

Recreatie en toerisme, voordeel € 193.000

Voor de uitvoering van het Masterplan Regio Appelscha 2017-2019 was € 400.000 beschikbaar. Dit budget is grotendeels ingezet voor de bijdrage aan de Coöperatie Appelscha 3.0 voor de jaren 2019 en 2020. De besteding van het restantbedrag van € 190.000* wordt in 2020 verder ingevuld.

*Reserve strategische projecten, nadeel € 190.000**
Lagere onttrekking voor de uitvoering van het Masterplan Regio Appelscha 2017-2019. Zie voor tekstuele toelichting Recreatie en toerisme.

Thema 3.3 Milieu
Milieubeleid, nadeel € 499.000

- Hogere lasten voor milieubeleid € 26.000. Dit komt door hogere kosten voor de opvang van dieren en het hondenpoepbeleid en hogere kosten voor duurzame initiatieven.
- Bodemsanering, nadeel € 475.000*. Er is vervuilde bodem op de locaties van de buitendienst geconstateerd bij het onderzoek voor de vernieuwbouw locatie buitendienst eind 2019. De kosten voor bodemsanering moeten behandeld worden als een verlies, onafhankelijk of de kosten verbonden zijn aan investeringen (nieuwe bouwlocatie) of aan bestaande activa (vervuiling onder gemeentelijke gebouwen) met een economisch nut of een maatschappelijk nut. Bij het constateren van vervuilde bodem zijn we op grond van de voorschriften verplicht om hiervoor een voorziening te vormen. De dotatie aan de nieuwe voorziening bodemsanering zorgt voor een nadeel van € 475.000.

Afvalinzameling, nadeel € 304.000
De opbrengsten zijn € 191.000 lager geweest. Als resultaat van Diftar+ zijn onze inwoners beter afval gaan scheiden. Het aantal kilo's restafval is behoorlijk omlaag gegaan, daarnaast is de verschuiving van restafval naar GFT hoger geweest dan de verwachting. De verwachting was 10% en daadwerkelijk is dit 27% geweest in 2019. Voor GFT wordt alleen een bedrag per lediging ontvangen en niet zoals bij het restafval per lediging en per kilo. Voor een gedetailleerd overzicht van uitgangspunten bij de begroting vergeleken met de realisatie verwijzen wij u naar de toelichting van de reserve lastenverlichting.

Daarnaast zijn de lasten voor afvalinzameling € 113.000 hoger geweest door:

- hogere kosten voor huis aan huisinzameling dan was begroot. Dit komt doordat bij het opstellen van de begroting de prestatieovereenkomst met Omrin nog niet definitief was. Per abuis is deze stijging niet meegenomen in een rapportage. De extra lasten voor de tariefstijging zijn € 42.000.
- door het beter scheiden tussen GFT en restafval zijn de verwerkingskosten voor het GFT toegenomen en de verwerkingslasten voor restafval lager per saldo een voordeel van € 22.000
- de hogere afvalverbrandingstoeslag. De verbrandingstoeslag is na vaststelling van de begroting verhoogd. Bij de najaarsrapportage hadden we alleen de beschikking over de inzameling van de eerste 4 maanden. Hierdoor kon nog geen goede inschatting worden gemaakt van de inzameling voor het gehele jaar waardoor geen bijstelling is geraamd bij de najaarsrapportage. De hogere kosten voor de toeslag betreft € 39.000.
- Hogere kosten voor afvoer van grof huishoudelijke afval, puin en hout € 60.000. Bij de najaarsrapportage zijn deze lasten verhoogd en de lasten voor de verwerking bij restafval verlaagd. Deze verschuiving is niet opgetreden. Het zijn echt extra kosten.

Reserve lastenverlichting voordeel € 304.000
De onttrekking uit de reserve lastenverlichting voor afval is € 304.000 hoger. Zie voor tekstuele toelichting Afvalinzameling.

Thema 3.4 Bouwen en wonen
*Ontwikkelplannen inclusief grondexploitatie, voordeel € 350.000**
Dit bestaat uit twee onderdelen: één ervan heeft invloed op het rekeningsresultaat en de ander niet. Invloed op het rekeningsresultaat is de jaarlijkse actualisatie van de omvang van de reserve grondexploitatie. De omvang van de reserve is gebaseerd op de risico's met betrekking tot de toekomstige verkopen voor de komende vijf jaar en de huidige boekwaarde van de complexen. De uitkomst van de berekening is dat de reserve € 339.000* te hoog is. Dit bedrag valt dan ook vrij in 2019.

De grondexploitatie is in administratief opzicht een sluitend systeem. Het saldo van de baten en lasten, na winstneming via de reserve, wordt verrekend met de boekwaarde op de balans. De afname (de baten waren hoger dan de lasten) van de boekwaarde is € 565.000:

- Resultaat uit baten en lasten € 799.000 (afname boekwaarde). In 2019 zijn er dertien woningbouwkavels verkocht (Langedijke 7, Elsloo 4 en Donkerbroek 2). En er is één industriekavel verkocht.
- Toevoeging aan de reserve (toename boekwaarde) in verband met winstneming volgens de POC-methode (percentage of completion) € 234.000. Door de hogere opbrengsten wordt de winstneming ook hoger.

Grond en gebouwen, voordeel € 130.000

- Hogere kosten nadeel € 35.000. Meer kosten door werkzaamheden kadaster voor bepaling van enkele kadastergrenzen. Notariskosten in verband met grondruil Stichting Actium. Advieskosten voor het woningbouwprogramma en beroepszaken.
- Lagere afschrijving voordeel € 295.000. Geen afschrijving verantwoord voor Kuipenstreek 8 (€ 251.500*), het gebouw is nog niet gesloopt. Het project Masterplan Oosterwolde is nog niet afgerond, dus hier geen afschrijving verantwoord. Beide projecten worden door een bijdrage uit de reserves gedekt, zie hieronder en bij programma 6.
- Lagere verkoopopbrengst nadeel € 130.000*. Na de veiling van het perceel Slotemaker de Bruïneweg te Haulerwijk bleek er onduidelijkheid te zijn over de juiste kadastrale grenzen. Hierdoor is de verkoop in 2019 niet geëffectueerd. In 2020 zal de verkoop (met een lager aantal m^2) doorgaan. Over het betwiste aantal meters loopt een juridische procedure.

*Algemene reserve, nadeel € 251.500**
De afschrijving van het gebouw Kuipenstreek wordt gedekt via de algemene reserve. Dit heeft nog niet plaatsgevonden.

RO, Vhv en Bestemmingsplannen, voordeel € 242.000

- Voordeel bestemmingsplan Prikkedam € 25.000; bij de najaarsrapportage zijn extra middelen beschikbaar gesteld. In 2019 is de vaststellingsfase afgerond, de kosten waren € 25.000 lager dan we hadden verwacht.
- Voordeel nieuwe omgevingswet € 111.000*; een deel van de onttrekking voor de nieuwe omgevingswet heeft plaatsgevonden in programma 6. De kosten zijn lager dan begroot doordat het project later is gestart dan verwacht.
- Voordeel € 137.000* woonvisie. De lasten voor woonvisie hebben plaatsgevonden in programma 6. De kosten zijn lager dan verwacht doordat er minder externe kosten waren dan verwacht.

*Algemene reserve, nadeel € 219.000**
Lagere onttrekking nieuwe omgevingswet € 121.000 en woonvisie € 98.000. Zie voor tekstuele toelichting RO, Vhv en Bestemmingsplannen.

Reserve Sociaal Domein, nadeel € 137.000
Lagere onttrekking voor de regie visie sociaal domein €66.500, voor jeugd, weerbaarheid en jongerenplekken € 25.000 en voor communicatiestrategie sociaal domein € 45.000. Zie programma 2 en 6.

*Algemene reserve, nadeel € 196.000**
Bij de verwerking van de gevolgen van de septembercirculaire 2018 zijn de lasten behorende bij deze post verschoven naar het volgende jaar.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen

Naast de strategische projecten Venekoten-Centrum te Oosterwolde, het Masterplan Regio Appelscha en het Biosintrum te Oosterwolde stellen we in dit programma de strategische ontwikkelingen binnen onze gemeente centraal. Het gaat om de visie Sociaal Domein, de Omgevingsvisie, de visie op demografische ontwikkelingen en de aanleg van snel internet. Deze onderwerpen zijn per thema verder uitgewerkt. Ook in dit programma zijn opgenomen de Participatie in Ooststellingwerf, samen aan de slag!. en Het Fonds, als onderdeel van de ontwikkeling van participatie in onze gemeente.

De baten en lasten van Programma 4 worden in de overige programma's verantwoord.

Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde

Wat willen we bereiken

- We willen dat de uitvoering van het centrumplan Oosterwolde volgens plan wordt afgerond.
- We willen dat inwoners, ondernemers en vastgoedeigenaren een duidelijke stem krijgen bij de herinrichting en planontwikkeling van de Stationsstraat.

Wat hebben we bereikt

- Er is geen nieuw bestemmingsplan Het Oude Dorp gekomen.
- Er is een eindrapport verschenen om te komen tot een krachtig en prachtig winkelgebied in Oosterwolde.
- Voor de komst van de Lidl op de hoek van de Dertien Aprilstraat en de Snellingerdijk is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld.
- De bedrijfsverplaatsing in het kader van de revitalisering van bedrijventerrein Venekoten Noord is afgerond.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Er is geluisterd naar de tegenstanders van het bestemmingsplan Het Oude Dorp en het ontwerp bestemmingsplan is teruggetrokken.
- Er is veel tijd en energie gestoken in de samenwerking met Oosterwolde Promotion en de Vereniging van Vastgoedeigenaren in Oosterwolde om te komen tot een gemeenschappelijk plan. Er zijn diverse ondernemersbijeenkomsten georganiseerd en ook zijn er bestuurlijk en ambtelijk veel bijeenkomsten van ondernemersverenigingen bezocht.
- Ingezet op het verkrijgen van rechtskracht van het bestemmingsplan Dertien Aprilstraat en de zitting op 15 maart bij de Raad van State voorbereid.
- Oenema gehouden aan de gemaakte afspraken.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Geen vastgesteld bestemmingsplan voor Het Oude Dorp.
- Dat waarschijnlijk de realisatie van de nieuwbouw van de Lidl in 2020 ter hand zal worden genomen.
- Dat de uitvoering van het plan om te komen tot een krachtig en prachtig winkelgebied in Oosterwolde ter hand wordt genomen.
- Dat de bedrijfsactiviteiten die vielen in categorie 3 en 4 van de Locatie Dertien Aprilstraat 44 te Oosterwolde zijn verdwenen.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Masterplan Oosterwolde-centrum Venekoten-noord

Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha

Wat willen we bereiken

- We willen dat de uitvoering van het Masterplan Appelscha volgens plan wordt afgerond.
- We willen dat er een integrale visie wordt ontwikkeld op de ruimtelijke ontwikkeling van Appelscha waarin lopende projecten een plek krijgen.
- We willen onderzoeken in hoeverre toeristenbelasting kan terugvloeien naar de sector.

Wat hebben we bereikt

De werkzaamheden voor de uitvoering van het Masterplan Appelscha zijn afgerond. De laatste fase bestond uit het faciliteren van een organisatievorm van en voor toeristische ondernemers die kan voortbouwen op de infrastructuur en de voorzieningen waarin de gemeente de afgelopen jaren heeft geïnvesteerd. De Coöperatie Regio Appelscha 3.0 is eind 2018 opgericht en eind februari 2019 heeft de gemeenteraad besloten deze organisatie € 300.000 toe te kennen voor een periode van 2 jaar. De coöperatie houdt zich vooral bezig met betere samenwerking tussen ondernemers, toeristische productontwikkeling en promotie en marketing van ons toeristische aanbod. Het plan voor een verhalen- en beleefcentrum aan de Boerestreek in Appelscha heeft tot nu toe nog geen vervolg gekregen, maar houdt onze aandacht.

De integrale visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Appelscha wordt deel van de omgevingsvisie, gebaseerd op de nieuwe omgevingswet. De dan nog lopende projecten worden onderdeel van deze omgevingsvisie en Appelscha kan daarmee een pilotproject worden voor de nieuwe omgevingswet. Vooralsnog wordt er daarom in deze fase geen aparte visie voor Appelscha ontwikkeld.

Het recreatieschap Drenthe heeft eind 2019 een adviesnota toeristenbelasting 2021 t/m 2023 uitgebracht. Het doel van het advies is om tot een harmonisatie van de heffingsmethodiek binnen de deelnemende gemeenten te komen. De gemeente gaat hierover met de sector in overleg.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Met het faciliteren van de Coöperatie Regio Appelscha 3.0 geven we invulling en uitvoering aan het businessplan van deze organisatie, op basis waarvan de subsidie is gegeven. Onze inzet is dat de coöperatie het overkoepelend orgaan wordt voor diverse werkgroepen en verenigingen met op termijn een eigen verdienmodel voor promotie van de regio, samenwerking en exploitatie van toeristische voorzieningen. We onderhouden hiervoor regulier contact en de coöperatie heeft toegezegd aan het eind van ieder kwartaal verslag te doen tijdens een bestuurlijk overleg, waarin ook de financiële verslaglegging aan bod komt. De gemeente heeft het voortouw genomen in een degelijke opzet van de evaluatie die begin 2020 zal plaatsvinden. Om de promotie- en marketingactiviteiten goed te integreren op regionaal en provinciaal niveau is besloten om vanaf 2020 weer aansluiting te zoeken bij het Toeristisch Netwerk Friese Wouden voor de gezamenlijke regiomarketing van Zuidoost Friesland.

De adviseurs toerisme en recreatie maken deel uit van de ambtelijke projectgroep voor de nieuwe omgevingswet. Naast het volgen van een training omgevingswet, georganiseerd door het Recreatieschap Drenthe, hebben we tijdens diverse bijeenkomsten voor de nieuwe omgevingsvisie input geleverd met betrekking tot toeristische en recreatieve ontwikkelingen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Ook de eigen inwoners profiteren van de verbetering van toeristische en recreatieve voorzieningen, zoals betere bewegwijzering en nieuwe arrangementen en evenementen in de diverse dorpen. Het is de bedoeling dat de regio rond Appelscha nadrukkelijk wordt gepositioneerd in de toeristische markt, met oog voor kwaliteit en kwantiteit in onderlinge samenhang. De verwachting is dat de inspanningen van de coöperatie vanaf 2020 zullen leiden tot meer bezoekers die meer besteden. Bovendien is de verwachting dat daarmee ook meer lokale banen worden gecreëerd in de toeristisch-recreatieve sector.

Beleidskaders

- Masterplan Regio Appelscha (2017)
- Bestuursovereenkomst Ontwikkelagenda Appelscha (2008)

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf

Thema 4.3 Biosintrum

Wat willen we bereiken

- We zien het Biosintrum als een uniek voorbeeld voor de verdere ontwikkeling van de BioBased Economy in Ooststellingwerf.
- We willen dat door de komst van het Biosintrum Mbo-studenten en Hbo-studenten naar Ooststellingwerf komen om onderwijs te volgen.
- We willen dat het Biosintrum ook een plek is voor toeristen en recreanten in onze gemeente.

Wat hebben we bereikt

Biosintrum is opgeleverd en gebruiksklaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De bouw is afgerond. Het krediet is overschreden, hiervan bent u op de hoogte gesteld. De overdracht van het Biosintrum aan de stichting is opgeschort afhankelijk van het in 2020 te kiezen toekomstscenario.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Het gebouw is gereed voor gebruik.

Beleidskaders

- Structuurvisie ecomunitypark 2012-2022
- Bestemmingsplan ecomunitypark

Thema 4.4 Participatie

Wat willen we bereiken

- We willen dat de gemeente komt met concrete voorstellen om inwoners actief te bereiken, te betrekken en ideeën op te halen.
- We willen dat participatie in elk raadsvoorstel een eigen paragraaf krijgt waarin staat hoe inwoners worden bereikt en betrokken.
- We willen dat inwoners ruimte voelen en krijgen om met eigen initiatieven te komen.
- We willen als raad meer in gesprek met inwoners en samen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn.

Wat hebben we bereikt

We hebben twee subsidies toegekend aan bewonersinitiatieven die bijdragen aan de doelstellingen van gemeente Ooststellingwerf:

- Stichting Welzijn op dorpse schaal (veldonderzoek laagdrempelige dagvoorziening)
- Gebiedscoöperatie (duurzame ontwikkeling landelijk gebied)

Wat hebben we daarvoor gedaan

Ondersteuning van initiatieven in de samenleving

Initiatieven die financiële ondersteuning nodig hebben in de realisatie van hun doelstelling en activiteiten hebben we financieel gesteund middels subsidie. Daarnaast zijn er een aantal initiatieven ingediend die niet gehonoreerd zijn omdat ze niet passend waren voor het budget en/of de doelstellingen van gemeente Ooststellingwerf.

Participatie om te komen tot de Visie op Samenleven

Net als in 2018 spraken we in 2019 veel inwoners en maatschappelijke organisaties over hun kijk op Samenleven in Ooststellingwerf.

- We spraken hen bij de viskraam, het gezondheidscentrum, het dorpshuis en in sommige dorpen huis-aan-huis over wat hen bezig houdt en wat zij belangrijk vinden voor Samenleven in hun eigen leefomgeving.
- In (bijna) elk dorp/wijk voeren we in 2018/2019 een dorps-/wijkgesprek.
- We organiseerden hackathons (over Armoede, Eenzaamheid en Mantelzorg).
- We hielden Quests en Chats met jongeren over onder andere eenzaamheid.
- We interviewden jongeren in de wachtrij voor de vaccinatieronde over hoe zij hun woonplaats ervaren en wat er beter kan.
- We doen cliëntervaringsonderzoeken om een beeld te krijgen hoe inwoners de ondersteuning op basis van bv de WMO en Jeugdhulp ervaren.

Na vaststelling van de Visie startten we sessies met inwoners, organisaties en verenigingen om de Visie uit te werken in concrete acties (deelprogramma's). Dit loopt door in 2020.

Participatie rond Zorgeconomie

- Binnen het project Ooststellingwerf Positief Gezond werken we nauw samen met studenten van het HBO en MBO onderwijs. Dit doen we vanuit het Atelier Sociaal Domein. De studenten zoeken voor hun onderwerp weer contact met de inwoners binnen de gemeente door bijvoorbeeld gesprekken/interviews. Ook sluiten regelmatig organisaties uit de regio aan die hun kennis delen met de studenten. Hierbij valt te denken aan onder andere welzijnsorganisaties, middelbare scholen en voetbalverenigingen.
- Voor Zorg en Toerisme is samenwerking met ondernemers en de Werkgroep Toegankelijkheid Ooststellingwerf gezocht. Hiervoor zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd. Met beide groepen zijn we in gesprek over hoe we het thema Zorg en Toerisme verder kunnen uitbouwen.
- Flexwerkgeverschap is een thema dat in de doorstart zit, maar waarin de doorontwikkeling wordt gedaan met ondernemers/organisaties in de regio. Hierbij gaat het in het algemeen om met name onderwijsinstellingen en zorginstellingen.
- Voor beide laatste thema's wordt op dit moment ook gekeken naar samenwerking met het onderwijs.

Participatie rond Duurzaamheid

- Energiemarkt op 10 juli 2019 in het gemeentehuis. Veel bedrijven uit Ooststellingwerf hebben deelgenomen aan deze markt. Voor bedrijven geeft het de gelegenheid om inwoners en ondernemers te informeren en voor te lichten op het terrein van energie en duurzaamheid in het algemeen. Ook zijn de stichting DO! en Energiecoöperatie 'de Eendracht' aanwezig geweest met een stand om informatie over hun organisatie te delen.
- Collectieve inkoop zonnepanelen. Hiervoor zijn wensen en ideeën van inwoners opgehaald. Er zijn 2 informatieavonden gehouden. Een extern onafhankelijke deskundige heeft een toelichting gehouden en veel vragen beantwoord over mogelijkheden van zonnepanelen. Op basis van de wensen en eisen van de belangstellenden is een uitvraag opgesteld en is een installateur geselecteerd en hebben de belangstellenden zonnepanelen aangeschaft.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Inwoners voelen en krijgen ruimte voor eigen initiatieven. Er ontstaan initiatieven die een meerwaarde hebben voor de leefbaarheid en de omgeving. Daarnaast worden inwoners, onderwijs en ondernemers betrokken bij ontwikkelingen die vanuit de gemeente worden geïnitieerd.

Beleidskaders

- Participatie in Ooststellingwerf, samen aan de slag (jan 2018)

Thema 4.5 Het Fonds 2018-2021

Wat willen we bereiken
We zien Het Fonds als onderdeel van de ontwikkeling van participatie in onze gemeente en willen het proces en de resultaten jaarlijks evalueren.

Wat hebben we bereikt
In 2019 hebben we 42 aanvragen voor het Fonds ontvangen. We zien enthousiaste initiatiefnemers die kansen zien en daar ook wat voor willen ondernemen.

Wat hebben we daarvoor gedaan
We hebben de tender van 2018 geëvalueerd. Dit gaf een overwegend positief beeld. Waar nodig hebben we het proces en de regeling aangepast. In 2019 hebben we vroegtijdig gecommuniceerd over de nieuwe tender en de voorwaarden waaronder subsidie aangevraagd kon worden. Ook dit jaar hebben we weer inloopmomenten en een pitchmoment georganiseerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
We hebben via verschillende kanalen de nieuwe tender aangekondigd (social media, gemeentepagina, etc). In december hebben we winnaars en afvallers bekend gemaakt. Bovendien hebben inwoners de resultaten kunnen zien van eerdere tenders van het Fonds. Er zijn vele initiatieven gerealiseerd in 2019.

Beleidskaders
- De nieuwe subsidieregeling is in augustus 2018 door ons vastgesteld.

Thema 4.6 Visie op Samenleven (inclusief adviesraad)

Wat willen we bereiken
- We gaan de visie Sociaal Domein verder ontwikkelen.
- We willen het Gebiedsteam doorontwikkelen, indien nodig versterken.
- We willen indien mogelijk 1 aanspreekpunt per inwoner/gezin.
- We willen een onderzoek doen naar de wenselijkheid en/of noodzaak voor fysieke aanwezigheid van het gebiedsteam in 3 dorpen/regio's.
- We willen dat er blijvend gewerkt wordt aan de bereikbaarheid en bekendheid van het Gebiedsteam.
- We willen de Adviesraad Sociaal Domein in stand houden (het thema adviesraad Sociaal Domein is samengevoegd met het thema Visie Sociaal Domein).

Wat hebben we bereikt
Visie op Samenleven
De Visie Sociaal Domein heet inmiddels de Visie op Samenleven en is op 15 oktober 2019 door de Raad vastgesteld. Vier opgaven en 15 maatschappelijke effecten die we voor inwoners willen bereiken staan centraal. Inwoners hebben op verschillende manieren meegedacht over de Visie. Opgavegericht werken (integraal), datagestuurd en gerichtheid op maatschappelijke effecten ipv 'output' staan centraal in de Visie.

Doorontwikkeling Gebiedsteam
Er is een proces op gang gebracht om de rol en taken van het Gebiedsteam opnieuw te definiëren, passend bij de Visie op Samenleven. Er ligt nu een vastgesteld bestuurlijk kader voor de 'doorontwikkeling Sociaal Domein' met daarin de rol en de taken van het Gebiedsteam. Om dit ook daadwerkelijk voor elkaar te kunnen krijgen ligt er een vastgesteld document over de inrichting van het GBT/sociaal domein en een gedegen plan van aanpak. Deze opgave is vertaald in acht deelopdrachten waarmee eind 2019 is gestart en die medio 2020 worden afgerond. Er wordt hiermee vorm gegeven aan de punten genoemd onder 'Wat willen we bereiken?' met de bovengenoemde voorwaarden en natuurlijk ook gebaseerd op de vastgestelde Visie op Samenleven.

Ontwikkelen communicatiestrategie
In afwachting van de besluitvorming over de rol en taken van het Gebiedsteam is nog geen werk gemaakt van de communicatiestrategie voor het gebiedsteam. Wel is communicatie meegenomen in het onderzoek dat bureau Zuiderlicht heeft gedaan naar het Gebiedsteam. Hier kunnen we op voort borduren. Ook kijken we naar verbeteringen van de Vraagwijzer.

Monitor Sociaal Domein
Er is een kwaliteitsslag gemaakt met de monitor Sociaal Domein.

Adviesraad Sociaal Domein
De Adviesraad heeft op verschillende manieren input gegeven voor ons werk. Er is een goede relatie met de Adviesraad.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Visie op Samenleven
We hebben inwoners op vele manieren gesproken en bevraagd. We hebben feiten en cijfers verzameld. We hebben de Visie op Samenleven geschreven en besproken met diverse gremia, onder andere de Adviesraad Sociaal Domein. De Visie op Samenleven is vastgesteld. We hebben een programmaplan opgesteld waarin staat hoe we de Visie de komende jaren gaan uitwerken, in co-creatie met inwoners en maatschappelijke organisaties. De uitwerking van de deelprogramma's is gestart.

Doorontwikkeling Gebiedsteam
Binnen het project 'Totaal digitaal' is de invoering van het digitaal zaakgericht werken bij het Gebiedsteam in 2019 nagenoeg afgerond. In het OWO-informatiseringsplan 2020 is een onderzoek opgenomen naar de applicaties die binnen het Gebiedsteam in gebruik zijn. Dit maakt ook onderdeel uit van de eerdergenoemde deelopdrachten.

Ontwikkelen communicatiestrategie
We hebben een communicatieplan gemaakt voor de Visie op Samenleven. De uitvoering loopt. We zetten stappen om de Vraagwijzer door te ontwikkelen.

Monitor Sociaal Domein
We hebben een basisset aan gegevens ontwikkeld op het terrein van WMO, participatie en jeugdwet. Deze komt samen in de vernieuwde monitor Sociaal Domein, die in het voorjaar van 2020 beschikbaar is.

Adviesraad Sociaal Domein
We hebben regelmatig overleg met de Adviesraad Sociaal Domein zodat zij goed geïnformeerd zijn en gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Visie op Samenleven
Inwoners konden op verschillende manieren meedenken, meepraten en meedoen. Onder andere in de pop-up koffiebar, dorpsgesprekken, opgaveteams, enquêtes, hackathons en bij chats en quests. Ze hebben kunnen zien dat we hun input hebben gebruikt om de Visie op Samenleven te schrijven. Inwoners merken dat we open staan voor hun initiatieven op sociaal vlak en dat we proberen hen hierbij te ondersteunen, bijvoorbeeld door inzet van opbouwwerk en geld uit het Fonds.

Inwoners merken dat we als gemeente samenwerken met Bewonerscommissies/Plaatselijke Belangen, Stichting Scala en andere maatschappelijke organisaties. Zo ontstaat meer samenhang, samenwerking en een gezamenlijk beeld over wat passend en gewenst is in onze gemeente.

Doorontwikkeling Gebiedsteam
Aangezien 2019 in het teken heeft gestaan van kaderstelling en planvorming heeft de inwoner nog geen directe gevolgen gemerkt.

Ontwikkelen communicatiestrategie
We geven steeds beter informatie die aansluit bij wat inwoners willen weten. Via de kanalen van hun voorkeur. Op momenten dat zij er behoefte aan hebben.

Thema 4.7 Visie op demografische ontwikkelingen

Wat willen we bereiken
We gaan op korte termijn een visie formuleren over de wijze waarop de gemeente kan anticiperen op de demografische ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt
Uit een eerste inventarisatie is gebleken dat er diverse data beschikbaar zijn qua demografische ontwikkelingen. Hiervoor hebben we in 2019 daarom geen kosten hoeven te maken. In 2020 gaan we kijken hoe we deze data kunnen gebruiken voor een visie op demografische ontwikkelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan
We hebben een eerste inventarisatie gedaan welke data qua demografische ontwikkelingen beschikbaar zijn. De focus is komen te liggen op de afronding van het plan van aanpak woningbouw Ooststellingwerf en het verzoek om een accommodatiebeleid op te stellen in relatie tot het DoarpsSintrum Donkerbroek en de andere verzoeken uit verschillende dorpen om medewerking van de gemeente te krijgen (w.o. financieel) om accommodaties met een maatschappelijk nut te realiseren.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Dat de visie nog niet is opgesteld, maar het nieuwe uitvoeringsprogramma voor de woningbouw is openbaar en er is besloten om het DoarpsSintrum in Donkerbroek te realiseren.

Thema 4.8 Glasvezel

Wat willen we bereiken
We willen er maximaal op inzetten dat bijvoorbeeld DFM Op Glas de grijze gebieden meeneemt bij de aanleg van glasvezel in de witte gebieden.

Wat hebben we bereikt
DFM op Glas heeft bij de gemeente een financieringsaanvraag ingediend voor de aanleg van glasvezel bij de grijze adressen. De Raad heeft de intentie uitgesproken hiervoor een financiering te verstrekken voor max. 1,1 miljoen euro. Op grond van de financieringsregeling aanleg glasvezelverbindingen naar grijze adressen Ooststellingwerf is de leningsfaciliteit op 27 augustus 2019 gegund aan DFM op Glas. De verwachting is dat in de eerste helft van het jaar 2020 alle afspraken zijn gemaakt met DFM op Glas en de vraagbundeling is geweest. Onder voorbehoud van genoeg belangstelling kan dan met de aanleg worden gestart. Als de belangstelling voldoende is zal de aanleg gebeuren door de opgerichte Netwerk BV, deze Netwerk BV is een joint venture is van de coöperatie DFM op Glas en Delta Fiber Netwerk BV.

Kabelnoord is in augustus gestart met de aanleg van glasvezel bij de witte adressen. De aanleg verloopt voorspoedig.

Wat hebben we ervoor gedaan
Er zijn diverse gesprekken gevoerd met DFM op Glas om aanleg mogelijk te maken. Er is juridisch advies ingewonnen om te voldoen aan de Europese wetgeving en er zijn diverse gesprekken hierover gevoerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Ook voor de inwoners op de grijze adressen komt snel internet beschikbaar.

Thema 4.9 Omgevingswet, bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken

We willen duidelijke kaders stellen met betrekking tot de Omgevingswet.

Wat hebben we bereikt

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet was voorzien op 1 januari 2021 maar recent is deze weer uitgesteld. Voor de organisatie-brede invoering van deze nieuwe wet heeft de gemeenteraad in 2017 een Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2017-2020 vastgesteld inclusief een zogenaamd programmabudget. Een belangrijk en omvangrijk project benoemd in dit uitvoeringsprogramma is het opstellen van een gemeentelijke omgevingsvisie. Een omgevingsvisie is een integrale, strategische lange termijnvisie waarin de gemeente haar beleidsdoelen t.a.v. de fysieke leefomgeving heeft geformuleerd. Een omgevingsvisie is wettelijk verplicht voor gemeenten, provincies en het Rijk en moet aan bepaalde wettelijke vereisten voldoen.

Bestemmingsplannen

Tot 1 januari 2021 werken we met de Wet ruimtelijke ordening. In 2019 zijn verschillende langlopende bestemmingsplanprocedures afgerond. Daarnaast hebben zich verschillende nieuwe initiatieven ontplooid, waarvoor procedures zijn opgestart. In 2019 is besloten leges te gaan heffen voor principeverzoeken.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Omgevingswet

Voor het project omgevingsvisie heeft de gemeenteraad begin 2019 een plan van aanpak vastgesteld inclusief een uitgebreid participatietraject. Als eerste stap in dit visietraject is een Nota van uitgangspunten (Nvu) opgesteld. Deze Nvu is in januari 2020 door de raad vastgesteld. Naast het opstellen van een omgevingsvisie is er binnen de interne organisatie de afgelopen periode intensief gewerkt om in ieder geval op 1 januari 2021 te kunnen voldoen aan de minimale wettelijke verplichtingen die de Omgevingswet vraagt. Dit vraagt doorlopende acties op het gebied van ICT, Informatie en Automatisering, Personeel en Organisatie en OWO/VTH. Hierbij is en wordt nadrukkelijk de samenwerking met onze OWO-partners gezocht.

Bestemmingsplannen

Het bestemmingsplan voor De Prikkedam is vastgesteld. De vaststelling van het bestemmingsplan voor de Dertien Aprilstraat in Oosterwolde maakt de bouw van een supermarkt met appartementen mogelijk. Daarnaast zijn ook (particuliere) woningbouwplannen mogelijk gemaakt met de vaststelling van onder andere de bestemmingsplannen voor de Wrongel in Oosterwolde en de Wolvegasterweg in Oldeberkoop. Ook is in 2019 het Veegplan voor het buitengebied vastgesteld. De bestemmingsplanprocedure voor het Oude Dorp Oosterwolde is ingetrokken.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Omgevingswet

Zoals eerder aangegeven vindt een groot deel van de acties plaats binnen de interne organisatie, maar in 2020 zullen we ook naar buiten treden. Nadat de gemeenteraad de Nvu van de nieuwe omgevingsvisie heeft vastgesteld gaan we in gesprek met onze inwoners, bedrijven en andere betrokkenen om input op te halen voor de nieuwe omgevingsvisie voor onze gemeente. Ook zal in 2020 de informatievoorziening richting inwoners, bedrijven etc. over de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet meer en uitgebreider opgevoerd worden. Daarnaast zal een start gemaakt worden met het opstellen van een (pilot)omgevingsplan.

Bestemmingsplannen

Bij het voorbereiden van bestemmingsplannen zijn de inwoners betrokken en na vaststelling ligt er een duidelijk kader voor hun leefomgeving en (bouw)plannen.

Beleidskaders

- Uitvoeringsprogramma omgevingswet 2017-2020

Programma 5 | Openbare orde en veiligheid

In de gemeente Ooststellingwerf willen we wonen, werken en naar school gaan in een veilige en schone omgeving. Dit realiseren we samen met alle betrokken partijen. We werken samen met partners om risico's te beheersen. Samen coördineren we ook de voorbereiding op hulpverlening bij incidenten en crises.

Gemeenten zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het toezicht op de drank- en horecawet. Voor de gemeentelijke BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren) is dit een taak.

Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

- We willen een veilige woon- en leefomgeving.
- We beheersen risico's en coördineren hulpverlening bij incidenten en crises.
- We willen richting scholen en ouders inzetten op preventie en voorlichting over drugs- en alcoholgebruik.
- We willen een uitvoeringsprogramma tot bestrijding van overlast inzake drugs en alcohol.
- We willen rondom scholen een inventarisatie van de verkeersveiligheid zowel qua fysieke inrichting als gedrag, voor zover de gemeente daar invloed op kan uitoefenen.
- We willen de komende periode een handhavingsbeleidsplan ontwikkelen en vaststellen.
- We leggen een uitvoeringsplan handhaving parkeren aan u voor.

Wat hebben we bereikt

Bij openbare orde en veiligheid staat een veilige woon- en leefomgeving centraal. Als gemeente zijn we de spin in het web en hebben we aansluiting bij de partners. Samen leveren wij dan een bijdrage aan de veiligheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Op 30 oktober 2019 hebben de medewerkers van de ambtelijke organisatie deelgenomen aan de crisisoefening.
- Op 19 maart 2019 heeft het college het uitvoeringsplan drugsaanpak Ooststellingwerf vastgesteld.
- De inventarisatie van de verkeersveiligheid rondom scholen is uitgevoerd. Voor de uitvoeringsmaatregelen om de verkeersveiligheid rondom scholen te verbeteren is geen geld beschikbaar gesteld.
- We hebben verkeerseducatieprojecten op scholen uitgevoerd om het gedrag te verbeteren.
- Er komt één OWO-beleidsplan VTH. De afdeling Vergunning, Toezicht en Handhaving maakt dit OWO-plan. In dit plan blijft ruimte bestaan voor lokale accenten. In het beleidsplan wordt aangegeven waar de prioriteiten liggen voor wat betreft het uitvoeren van het toezicht en handhaving. Begin 2020 is het plan door het college vastgesteld en naar de raad verzonden.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Door intensief samen te werken met de verschillende partners wordt er ingespeeld op de signalen vanuit inwoners en worden die ook meegenomen. De inwoners ziet en merkt dat de overheid adequaat reageert en ook handhaaft.

Beleidskaders

- Integraal veiligheidsbeleid 2017–2021
- Beleidsplan Crisisbeheersing 2015-2018
- Preventie en handhavingsplan alcohol 2015 – 2019

Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 5

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	- 1.550	- 1.501	- 1.501	- 1.485	17 V
5.2 Thema Handhaving	- 257	- 301	- 312	- 322	- 10 N
Totaal Lasten	**- 1.806**	**- 1.802**	**- 1.813**	**- 1.806**	**7 V**
Baten					
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	49	-	-	27	27 V
5.2 Thema Handhaving	13	-	106	103	- 3
Totaal Baten	**62**	**-**	**106**	**130**	**24 V**
Saldo van baten en lasten	**- 1.744**	**- 1.802**	**- 1.707**	**- 1.676**	**31 V**
Mutatie reserves					
Onttrekkingen	**67**	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**67**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 1.678**	**- 1.802**	**- 1.707**	**- 1.676**	**31 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 5	Verschil
Integrale veiligheid	42 V
Overige kleine afwijkingen	- 11 N
Totaal afwijkingen	**31 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid

Integrale veiligheid, voordeel € 42.000

In 2019 is een verplichting vanuit 2018 van € 26.000 vrijgevallen. Voor de subsidie aandachtsgebieden hadden we voor preventielessen een verplichting opgenomen. Vanuit de vaststelling blijkt dat we de middelen hebben toegekend gekregen.

Programma 6 | Bestuur en dienstverlening

Voor de eerste keer is in onze gemeente een raadsprogramma en uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de bestuursperiode 2018-2022. Hieraan toegevoegd is het coalitieprogramma 2018-2022 “Saemen an de slag”. Kenmerkend voor Ooststellingwerf is dat de gemeente open en transparant wil besturen richting zijn inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen; vertrouwen en ruimte geven om hen eigen verantwoordelijkheid te laten nemen en initiatief te ontplooien. De faciliterende rol van ons als “eerste overheid” vraagt steeds meer aandacht. Dit houdt tevens in dat de gemeente continu de dienstverlening verbetert, zowel in kwaliteit als in begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Verdere digitalisering staat het persoonlijke karakter van onze dienstverlening niet in de weg. “Ja mits” is hierbij altijd ons vertrekpunt.

Thema 6.1 Bestuur

Wat willen we bereiken

- De regelgeving houden we kritisch tegen het licht.
- We trekken gezamenlijk met u en het ambtelijk apparaat op bij alle onderwerpen, inclusief bijvoorbeeld bij de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet.
- We willen inzetten op minder regelgeving daar waar het niet effectief is, en daardoor meer verantwoordelijkheid neerleggen bij inwoners en bedrijven.
- We willen de komende vier jaar de OWO samenwerking optimaliseren, met als doel efficiëntie en kwaliteit.
- We willen de komende periode een inventarisatie en onderzoek naar de nut en noodzaak van bestaande, niet wettelijk verplichte gemeenschappelijke regelingen.
- We willen staan voor een open en transparante gemeentelijke overheid die in samenspraak met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties beleid ontwikkelt en uitvoert en initiatieven mogelijk maakt (zie Programma 4 – Participatie).
- We hanteren het uitgangspunt dat we vertrouwen en ruimte willen geven aan inwoners, ondernemingen en maatschappelijke organisaties om zelf verantwoordelijkheden op zich te nemen (zie Programma 4 – Participatie).
- We stimuleren en ondersteunen initiatieven uit de samenleving (zie Programma 4 – Fonds Ooststellingwerf).
- We willen actief, in samenspraak met u en de ambtelijke organisatie, werken aan burger- en overheidsparticipatie (zie Programma 4 – Participatie).
- We willen raadsvoorstellen met daarin verwerkt de bijbehorende context (raadsprogramma, beleid, moties, amendementen etc.).

Wat hebben we bereikt

- We zijn in 2019 gestart op verdergaande ontwikkeling van de organisatie waarbij programmatisch werken, integraal werken en effectsturing thema’s zijn.
- We zijn gestart met het werken aan capaciteit gekoppelde ambities en betrekken we de samenleving nog meer bij het ontwikkelen van beleid.

Meer samenwerking binnen de gemeente
We geven uitvoering aan de notitie 'Participatie in Ooststellingwerf, samen aan de slag! Hierin is nadrukkelijk aandacht voor de rol van de gemeenteraad vanuit de participatiegedachte.

OWO samenwerking
In 2019 zijn we gestart met ontwikkelen van een visie op de OWO samenwerking. Dit traject loopt verder in 2020. Ondertussen kijken we nadrukkelijk naar efficiency en kwaliteit van de samenwerking.

Raadsvoorstellen

- Eind 2019 zijn we gestart met verandering van de raadsvoorstellen. Dit traject krijgt een vervolg in 2020.

- We hebben de regelgeving tegen het licht gehouden in 2019.

Beleidsindicatoren

De formatie bestaat uit het begrote aantal formatieplaatsen op 1 januari 2019 per 1.000 inwoners. Bezetting is het aantal fte's dat werkzaam is per 1.000 inwoners op 1 januari 2019 (formatie minus vacatureruimte).

Beleidsindicatoren thema Bestuur	Eenheid	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	8,6	8,5
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,0	8,0
2019			

Wat hebben we daarvoor gedaan

We hebben uitgebreid dorpsgesprekken gevoerd met de inwoners. We hebben in de visie- en beleidsvorming onze inwoners nadrukkelijker betrokken.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Inwoners merken dat de dienstverlening van de diverse OWO-afdelingen structureel op orde is
- Inwoners merken dat ze in toenemende mate betrokken worden bij de beleidsvorming en uitvoering van het beleid van de gemeente.
- Een soepelere functionerende en wendbare overheid.

Beleidskaders

- Strategische samenwerking OWO gemeenten
- Bestuursovereenkomst OWO
- Rapportage evaluatie OWO samenwerking
- Visiedocument Ooststellingwerf (2016)

Thema 6.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken

We willen dat de gemeentelijke dienstverlening voor iedereen goed begrijpelijk en toegankelijk is.

Wat hebben we bereikt

We hebben diensten digitaal beschikbaar gesteld voor onze inwoners en klanten. Denk aan: aangifte van geboorte en overlijden, huwelijk- en geregistreerd partnerschap, een verhuizing, vermissing van documenten en eigendommen, een aanvraag om een evenementenvergunning en het doorgeven van een wijziging van de bijstandsgegevens.

Vanaf januari 2020 publiceert de gemeente digitaal haar bekendmakingen. De bereikbaarheid is verbeterd door de inzet van chat, mail- en sociale media en het gebruik van een systeem voor terugbelnotities. Steeds meer meldingen over de openbare ruimte komen digitaal binnen en worden digitaal afgehandeld en teruggekoppeld naar de melder. Inwoners begrijpen onze communicatie steeds beter. Verder kunnen inwoners vanaf 2019, door het maken van een afspraak, direct door een deskundig ambtenaar worden geholpen waardoor ze sneller een duidelijk antwoord krijgen op hun vraag.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Van bestaande systemen hebben we de mogelijkheden van het gebruik ervan beter benut. We hebben werkafspraken gemaakt over wie waarvoor verantwoordelijk is. Opleidingen aangeboden aan medewerkers om de benodigde systemen optimaler te kunnen benutten en om complexere vragen te kunnen beantwoorden.

We communiceren steeds vaker met het telefoonnummer 0516 – 566222. We hebben contact gelegd met de 'direct duidelijk brigade' van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor het verbeteren en vereenvoudigen van brieven en folders. We hebben meer overzichten gemaakt van dienstverlening die we leveren en sturen daar actief op. De raad heeft een verordening digitaal publiceren vastgesteld waardoor de digitale publicatie, de juridisch geldende publicatie is.

We werken steeds meer met filmpjes om onze inwoners te informeren. We hebben een visie dienstverlening vastgesteld die de komende jaren leidend is voor de organisatie brede ontwikkelingen in het verbeteren van onze dienstverlening. We hebben het mogelijk gemaakt dat inwoners digitaal, telefonisch of via de balie een afspraak kunnen maken voor producten van Burgerzaken en voor het omgevingsloket.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Betere bereikbaarheid, kortere lijnen, meer klantgerichte dienstverlening aan de balie, in het kcc en aan het omgevingsloket. Inwoners en klanten kunnen via de website met ons chatten. Er zijn kortere wachttijden aan de telefoon en aan de balie omdat meer mensen digitaal zelf hun zaken regelen. Inwoners krijgen actief bericht wanneer hun melding over de openbare ruimte is afgehandeld. Zij kunnen tevens aangeven hoe tevreden ze hierover zijn. Inwoners worden sneller teruggebeld wanneer er een terugbelnotitie is aangemaakt. Inwoners hebben minder contactmomenten met de gemeente gehad omdat brieven en folders duidelijker zijn. Inwoners kunnen zich abonneren op een digitale service, waardoor ze sneller informatie over bekendmakingen rechtstreeks via de mail krijgen toegezonden. Hierdoor zijn inwoners niet meer afhankelijk van de krant die wel of niet wordt bezorgd op hun adres. De inwoner kan makkelijker een afspraak maken met een ter zake kundig ambtenaar.

Beleidskaders

- Kwaliteitshandvest Gemeentelijke Dienstverlening
- Herijking Visie Dienstverlening (maart 2016)
- Visie Dienstverlening Ooststellingwerf (september 2019)

Thema 6.3 Financiën

Wat willen we bereiken

- We willen de komende periode blijven sturen op een meerjarige, structurele en een reëel sluitende begroting.
- We willen dat er een onderzoek plaatsvindt naar mogelijkheden voor lastenverlichting voor onze inwoners voor de komende periode.
- We willen dat gemeentelijke tarieven in principe kostendekkend zijn.
- We willen in de komende periode mogelijke financiële overschotten riolering, passend in de meerjarenprognose, terug laten vloeien naar de inwoner.
- We willen in de komende periode het bestaande kwijtscheldingsbeleid continueren.
- We willen het inkoopbeleid verduurzamen, bij voorkeur met lokale partners.

Wat hebben we bereikt

Begroting

We presenteren een reële begroting. De eerste twee jaarschijven van de begroting zijn structureel in evenwicht. Het is gewenst dat de laatste twee jaarschijven ook structureel in evenwicht zijn.

Lastenverlichting

We hebben in 2019 geen verder onderzoek verricht voor lastenverlichting. In de kaderbrief 2020-2023 hebben wij u geïnformeerd dat geen sprake is van een meerjarige begroting die reëel in evenwicht en sluitend is. Als gevolg hiervan zijn bezuinigingsmaatregelen getroffen die consequenties hebben voor de lasten van onze inwoners en bedrijven. Het uitvoeren van een onderzoek naar lastenverlichting is daarom op dit moment niet aan de orde.

Tarieven
De tarieven voor producten zijn kostendekkend. De legestarieven voor de omgevingsvergunningen zijn vastgesteld op 75% tot en met 2019. Voor 2020-2023 onderzoeken we wat de gevolgen zijn van een 100% kostendekkend tarief.

Riolering
In 2019 hebben we gewerkt aan een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2024. Als er in de komende raadsperiode financiële overschotten zijn binnen het GRP, en passend in de meerjarenprognose, vloeien die terug naar de inwoner. Als binnen het GRP blijkt dat er middelen nodig zijn voor nieuw beleid bijvoorbeeld CO2 neutraal maken van de waterketen en /of het aanpakken van regenwateroverlast ten gevolge van klimaatveranderingen, komen we met voorstellen.

Kwijtschelding
Basis voor ons kwijtscheldingsbeleid is de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. De inkomenstoets is 100% bijstandsnorm.

Duurzaam inkopen
Het door de OWO-gemeenten ondertekende (december 2017) manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is, gezamenlijk met onze OWO-partners, in een plan van aanpak uitgewerkt.

Deelneming: N.V. Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
De BNG verstrekt tegen lage tarieven krediet aan Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van gewenste maatschappelijke investeringen. In 2019 hebben we onze leningenportefeuille (gedeeltelijk) geherfinancierd.

Beleidsindicatoren
Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie (o.a. loonkosten, ICT, huisvesting, facilitair etc.). Onder overhead verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Het werkelijke percentage inhuur wijkt af van de begroting doordat gedurende een jaar inhuur wordt gepleegd als gevolg van bijvoorbeeld ziekte, piekopvang of operationele keuze. Dit gebeurt door dekking met bestaande budgetten.

Beleidsindicatoren thema Financiën	Eenheid	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Apparaatskosten	In euro´s per inwoner	736	783
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,0%	14,3%
Overhead	% van totale lasten	12,2%	12,3%
2019			

Wat hebben we daarvoor gedaan
Begroting
We hebben in november 2018 een reële begroting 2019-2022 gepresenteerd die structureel in evenwicht is.

Lastenverlichting
Er is geen nader onderzoek uitgevoerd. Zie 'wat hebben we bereikt' onder het kopje begroting.

Tarieven
De tarieven voor producten zijn kostendekkend. De legestarieven voor de omgevingsvergunningen zijn tot en met 2019 vastgesteld op 75%. We hebben in november 2018 de legesverordening met tarieven voor 2019 aan u voorgelegd ter vaststelling.

Riolering
In 2019 hebben we gewerkt aan een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2024. We hebben in november 2018 de riooltarieven 2019 aan u voorgelegd ter vaststelling. U heeft besloten voor 2019 geen indexering toe te passen.

Kwijtschelding
Basis voor ons kwijtscheldingsbeleid is de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. De inkomenstoets is 100% bijstandsnorm.

Duurzaam inkopen
Het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen werken is, gezamenlijk met onze OWO-partners, in een plan van aanpak uitgewerkt.

Deelneming: N.V. Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
In 2019 hebben we onze leningenportefeuille (gedeeltelijk) geherfinancierd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Een financieel gezonde gemeente.
- Onze financiën zijn voor iedereen te bekijken.
- Onze belastingen, diensten en producten zijn betaalbaar.

Beleidskaders

- Financiële verordening 2017 (art 212)
- Controleverordening 2017 (art. 213 Gemeentewet)
- Doelmatigheid- en doeltreffendheidsverordening 2017 (art. 213a Gemeentewet)

Toelichting belangrijkste afwijkingen programma 6

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
6.1 Thema Bestuur	-1.824	-1.426	-1.679	-2.216	- 537 N
6.2 Thema Dienstverlening	-359	-297	-820	-360	459 V
6.3 Thema Financiën	-21.238	-21.537	-23.268	-22.746	522 V
Totaal Lasten	**-23.420**	**-23.259**	**-25.767**	**-25.323**	**444 V**
Baten					
6.1 Thema Bestuur	76	-	55	117	62 V
6.2 Thema Dienstverlening	792	696	1.221	1.212	- 9 N
6.3 Thema Financiën	51.286	50.031	51.324	51.559	235 V
Totaal Baten	**52.154**	**50.726**	**52.600**	**52.888**	**288 V**
Saldo van baten en lasten	**28.734**	**27.467**	**26.833**	**27.565**	**732 V**

Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-2.597**	**-**	**-840**	**-849**	**- 9 N**
Onttrekkingen	**823**	**350**	**871**	**637**	**- 234 N**
Mutatie reserves	**-1.774**	**350**	**31**	**-212**	**- 243 N**
Resultaat	**26.960**	**27.817**	**26.864**	**27.353**	**489 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 6	**Verschil**
College B&W	- 573 N
Samenwerking	45 V
Algemene reserve, samenwerking	- 45 N
Raad	51 V
Omgevingsvergunningen	456 V
Advies en ondersteuning	45 V
Algemene overheadkosten	36 V
Reserve organisatie-ontwikkelingen	- 36 N
Organisatorische kostenplaatsen en OWO kostenplaatsen	506 V
Reserve Sociaal Domein	- 60 N
Algemene reserve, ondersteuning werkgelegenheid/leefbaarheid	- 34 N
Belastingen en wet WOZ	51 V
Algemene uitkering	219 V
Onvoorzien	29 V
Nagekomen/buitengewone posten	- 89 N
Kapitaalreserve	- 65 N
Overige kleine afwijkingen	- 47 N
Totaal afwijkingen	**489 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

Thema 6.1 Bestuur

College B&W, nadeel € 573.000

Een voordeel van € 55.000, betreft ingehouden pensioenpremies en 3e jaar ww-trekkingsrechten. Dit totaal bedrag betreft het saldo van de inhoudingen van voorgaande jaren. Voor het pensioen en wachtgeld zijn wij als gemeente zelf verantwoordelijk. De inhoudingen zijn per abuis niet verrekend in de exploitatie. De dotatie aan de voorzieningen 'lopende pensioenverplichtingen bestuurders' en 'pensioenverplichting voormalige wethouders en huidige wethouders' is € 616.000* hoger dan begroot. Dit heeft te maken met de veel lagere rekenrente waar mee moet worden gerekend (0,29% in plaats van 1,577% wat in 2018 gold).

Samenwerking, voordeel € 45.000
Het restantbudget OWO-samenwerking wordt doorgeschoven naar 2020, omdat de verplichtingen over het jaar 2019 lopen.

Algemene reserve, nadeel € 45.000
Lagere onttrekking in verband met het doorschuiven van het restantbudget, zie hiervoor.

Raad, voordeel € 51.000
Lagere vergoedingen raad, voordeel € 33.000. Hiervoor zijn een aantal oorzaken: voordeel fractie-ondersteuning € 10.000, in 2019 is de terugbetaalde vergoeding over 2018 verantwoord. Dit bedrag is net zo hoog als het verstrekte voorschot over 2019. Per 1 januari 2019 is de nieuwe Verordening rechtpositie Raads- en commissieleden Ooststellingwerf in werking getreden. Een onderdeel hiervan is dat er nu ook recht is op een reiskostenvergoeding voor 'reizen' binnen de gemeente. Er is zeer beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheid, voordeel € 10.000. Ook is op grond van de nieuwe rechtspositieregeling de vergoeding voor het gebruik van informatie- en communicatievoorzieningen gewijzigd, voordeel € 7.500. Verder zijn er voordelen bij de presentiegelden € 6.000, automatisering € 7.000 en opleidingen € 5.000.

Thema 6.2 Thema Dienstverlening
Omgevingsvergunningen, voordeel € 456.000
De begrote dotatie van € 500.000* aan de voorziening omgevingsvergunningen is niet gerealiseerd (voordeel) omdat het project waarvoor deze voorziening is gevormd in fases wordt uitgevoerd. Daardoor is in 2019 ook maar een deel van de begrote opbrengst ontvangen (nadeel). Daarnaast zijn er nog een aantal grote aanvragen (bouwkosten > € 1 miljoen) geweest, die wij bij het opstellen van de begroting niet hadden verwacht, dit zorgt voor een voordeel.

Thema 6.3 Financiën
Advies en ondersteuning, voordeel € 45.000
Bij de begroting 2019 is € 45.000 beschikbaar gesteld voor het onderzoeken van de informatiebehoefte, wat er van de huidige informatievoorziening wordt gevonden en wat er beter kan. Dit allemaal in het kader van de Visie Sociaal Domein. 2019 heeft in het teken gestaan van het komen tot een Visie. Het onderzoek voor de communicatiestrategie begint in 2020. Dit zorgt voor een lagere onttrekking in 2019 uit de reserve sociaal domein. Zie programma 3.

Algemene overheadkosten, voordeel € 36.000
Een tweetal verplichtingen is door ziekte en afkeuring naar achteren geschoven. Gevolg is een lagere onttrekking uit de reserve organisatieontwikkelingen.

Reserve Organisatieontwikkelingen, nadeel € 36.000
Zie hiervoor bij algemene overheadkosten.

Organisatorische kostenplaatsen en OWO kostenplaatsen, voordeel € 506.000
- Projectondersteuning werkgelegenheid en leefbaarheid, voordeel € 34.000. Het project loopt tot en met 2020, de onttrekking uit de algemene reserve wordt lager.
- Bij de OWO-kostenplaatsen is er een voordeel van € 113.000. Deze afwijking is vooral het gevolg van het later invullen van vacatures. Bij de afdeling Beheer & Registratie is er sprake van een structureel voordeel van € 50.000 op personele kosten Backoffice Sociaal Domein. Dit komt doordat werkzaamheden efficiënter worden uitgevoerd mede als gevolg van automatisering.

- Het resultaat op de organisatorische kostenplaatsen is € 292.000 voordelig. Dit betreft het Gebiedsteam. Het voordeel op de materiële kosten van het Gebiedsteam is € 76.000, dit komt door dat er geen grote Sociale Recherche-zaken waren in 2019. Het aantal zaken varieert enorm per jaar. En de beschikbare middelen voor herinrichting zijn niet besteed (€ 60.000), dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de reserve sociaal domein. Het budget is nodig in 2020 als gevolg van de vaststelling van de Visie op Samenleven en doorontwikkeling gebiedsteam. Bij de personeelsgerelateerde kosten is er een voordeel van € 216.000. Een groot deel (€ 208.000) heeft betrekking op beschikbare middelen voor de bouw en uitvoeringscapaciteit van het Gebiedsteam uit eerdere jaren. De bouw van het team is voltooid, de middelen zijn niet meer nodig.
- Regie Visie Sociaal Domein, voordeel € 66.500. komt als voordeel in de reserve sociaal domein terug in programma 3.

*Reserve sociaal domein, nadeel € 60.000**
Lagere onttrekking voor middelen herinrichting, zie hiervoor bovenstaande verklaringen. De middelen voor de herinrichting wordt doorgeschoven naar 2020.

Algemene reserve, nadeel € 34.000
Lagere lasten bij projectondersteuning werkgelegenheid en leefbaarheid betekent een lagere onttrekking.

Belastingen en Wet WOZ, voordeel € 51.000
De baten OZB zijn € 28.000 hoger mede als gevolg van een verandering in de systematiek van de berekening van de areaalopbrengsten waar in 2019 beperkt rekening mee is gehouden. Daarnaast zijn er minder lasten gemaakt voor de uitvoering wet WOZ gebruikersoppervlakte, € 32.000. De taxaties van woningen dienen uiterlijk in 2022 op basis van de gebruiksoppervlakte uitgevoerd te worden. In 2019 is gestart met de uitvoering. De uitvoering is later gestart dan gepland waardoor de kosten lager zijn.

Algemene uitkering, voordeel € 219.000
Verrekening algemene uitkering eerdere jaren, nadeel € 21.000. Het gevolg van de decembercirculaire 2019 is € 160.000 positief (inclusief ontvangen klimaatmiddelen € 237.000), dit kon niet meer in de begroting worden gewijzigd. Ook is er een voordeel van € 80.000 door verschil in de gehanteerde maatstaven.

Onvoorzien, voordeel € 29.000
Het budget is tweemaal in 2019 aangesproken. Dit is geweest voor subsidie Stichting de Kortsluiting en viering 75 jaar vrijheid.

Nagekomen/buitengewone posten, nadeel € 89.000
De dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren is € 89.000, dit is berekend volgens de vastgelegde systematiek.

Kapitaalreserve, nadeel € 65.000
Verschillende investeringen worden gedekt via reserves. Op basis van onze financiële verordening moeten bepaalde investeringen worden geactiveerd. De afschrijving van deze investeringen worden dan gedekt door de Kapitaalreserve. Bij de begroting was rekening gehouden met de volgende investeringen: Masterplan Oosterwolde, Sportcomplex Waskemeer en Haerenkwartier. De afschrijving begint als de investering klaar is. Dit is nu nog niet het geval.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Paragrafen

Paragraaf 1 | Lokale Heffingen

De gemeente stuurt rekeningen voor een aantal belastingen en heffingen. Denk aan de onroerendezaakbelasting, rioolheffing en reinigingsheffing. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. Deze paragraaf laat de hoogte van de inkomsten zien en geeft een overzicht van de diverse heffingen.

Algemene beleidslijn

Het fiscale beleid voeren we uit in overeenstemming met de fiscale wetgeving, de gevormde jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals die gelden voor het belastingrecht. Daarnaast zijn rechtvaardigheid, redelijkheid en billijkheid zowel bij de heffing als bij de invordering de bepalende elementen.

Bijzonderheden en ontwikkelingen

Precariobelasting

Het Kabinet heeft de precariobelasting voor nutsbedrijven per 1 juli 2017 gewijzigd (het deel voor kabels en leidingen voor de nutsbedrijven gaat onder de vrijstellingen vallen). Voor gemeenten die op 10 februari 2016 een verordening met tarief hadden vastgesteld voor precariobelasting op kabels en leidingen geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2022. Dat geldt ook voor Ooststellingwerf. De opbrengst precariobelasting is tot en met 2021 geraamd in de begroting (€ 2,096 miljoen) tegen het door u vastgestelde tarief van € 2,18 per m1. De voorgenomen tariefsverhogingen precariogelden voor de periode 2017 tot en met 2019 van € 0,05 per jaar kon niet doorgaan.

In februari 2020 heeft Liander de procedures over de precariobelasting gestaakt. Dit geldt voor de procedures over de jaren 2017 (deels) en 2018. Er loopt nu nog één bezwaarprocedure over het jaar 2017. Dit heeft te maken het gebruikte aantal metrages. We verwachten dat zodra het juiste aantal metrages bekend is, dat het bezwaar wordt ingetrokken. Door het stoppen van Liander van de procedures betekent dat de middelen in de reserve kunnen vrijvallen en dat de geraamde toevoegingen in de jaren 2020 en 2021 niet hoeven te gebeuren. Bij de behandeling van de Nota Reserves en Voorzieningen per 31 december 2019 (bijlage van de Jaarstukken 2019, behandeling in juni 2020) stellen wij u voor om de reserve Precariobelasting op te heffen en het aanwezige saldo over te hevelen naar de Algemene Reserve. De gevolgen voor de begroting 2020-2023, het laten vervallen van de toevoeging aan de reserve Precariobelasting voor 2020 en 2021 (elk jaar € 800.000), nemen we mee bij de Voorjaarsrapportage 2020.

De Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ)

Voor het belastingjaar 2019 worden, zoals elk jaar, nieuwe WOZ-waarden gebruikt voor de heffing van de onroerendezaakbelasting, gebaseerd op het prijspeil 1 januari 2018. De waardepeildatum ligt steeds één jaar voor het belastingjaar en blijft daardoor actueel. Door de actualiteit van de waarde wordt deze mede voor andere doeleinden, zoals de belastingdienst voor de erfbelasting en eigen woningforfait, forensenbelasting, waterschapslasten en door notarissen gebruikt. Per 1 oktober 2016 is het mogelijk om als inwoner via de Landelijke Voorziening WOZ inzicht te krijgen in de WOZ-waarden van andere (woning) panden, de WOZ waarden voor woningen zijn openbaar. Het Kadaster beheert deze Landelijke Voorziening.

Basisregistraties

Vanaf 1 juli 2011 geldt het verplicht gebruik van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (de BAG). Deze verplichting geldt dus ook voor de uitvoering van de Wet WOZ. In de gemeentelijke WOZ processen spelen de in de BAG opgenomen gegevens over adressen, oppervlakten en bouwjaren een belangrijke rol. De koppeling tussen de WOZ en de BAG is in december 2016 gerealiseerd. Halverwege 2016 zijn de Basisregistratie Kadaster (BRK) en de aansluiting van het Handelsregister (NHR) gerealiseerd.

Per 1 april 2016 is de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) aangesloten op de Landelijke Voorziening. Het jaar 2017 is gebruikt om de BGT te koppelen aan het beheer van de openbare ruimte (BOR) en de kaart van 2014 op te werken naar de huidige stand. Vanaf 1 december 2017 is het werkelijke beheer van de BGT verder opgepakt. Dit alles heeft te maken met de BGT op naar 2020 (fase 2): voltooiing en het vervolmaken van de BGT zodat het voldoet aan de wettelijke eisen.

Op 13 november 2019 kregen we, beloond met een oorkonde, te horen dat we de eerste gemeenten (OWO) in Noord Nederland waren die de 2e fase voltooid hadden.

Ontwikkelingen
Het kabinet is, voor de verkiezingen, bezig geweest met hervorming en herziening van het belastingstelsel voor lokale overheden. Het idee was om een verschuiving te laten plaatsvinden van rijksbelastingen naar gemeentebelastingen. Daarbij komen de 'kleine' belastingen te vervallen. Dit heeft onder andere impact (korting) op de inkomsten uit het Gemeentefonds en consequenties voor de wetgeving. Daarnaast zijn er voorstellen gedaan om het gemeentelijk belastinggebied te verruimen. Bijvoorbeeld door de invoering van een ingezetenenheffing en de wederinvoering van het gebruikersdeel OZB voor woningen.

Op 14 februari 2018 ondertekenden het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen echter een interbestuurlijk programma (IBP) met bijbehorende gezamenlijke agenda. Over de fiscale thema's zijn daarbij de volgende procesafspraken gemaakt: *Decentrale belastingstelsels hebben regulier onderhoud nodig om in goede staat te blijven en toekomstbestendig te zijn. Rijk en medeoverheden gaan aan dit onderhoud werken en verkennen daarnaast de mogelijkheden die decentrale belastingstelsels bieden om de realisatie van gezamenlijke ambities te faciliteren.*

Hervorming van het belastingstelsel door middel van het verruimen van het gemeentelijk belastinggebied wordt niet ondersteund door het nieuwe Kabinet (bron Bijzondere Ledenbrief VNG als reactie op het Regeerakkoord 2017-2022).

Afvalstoffen- en rioolheffing
Het initiatiefvoorstel van het Tweede Kamerlid Veldman (VVD) wijzigt de Gemeentewet en de Wet milieubeheer om gemeenten te kunnen verplichten de rioolheffing en de afvalstoffenheffing te laten betalen door de daadwerkelijke gebruiker en niet door de eigenaren van onroerende zaken of uit algemene middelen. Het voorstel wordt nog behandeld in de Tweede Kamer.

Diftar+ is ingegaan per 1 januari 2019. Dit heeft alles te maken met de VANG doelstelling opgelegd vanuit het Rijk. Deze doelstelling betekent een afname van het aantal kg's restafval per inwoner per jaar.

WOZ
De Waarderingskamer heeft besloten dat uiterlijk per 2022 de WOZ-taxaties van woningen gebaseerd zijn op de gebruiksoppervlakte. De woningen worden nu op inhoud getaxeerd. Aangezien landelijk er verschillen zijn in methodiek heeft de Waarderingskamer besloten dat alle gemeenten hun woningbestanden moeten omzetten van inhoud naar oppervlakten. De Landelijke Voorziening WOZ is openbaar voor vele afnemers zoals notarissen, CBS etc. De afnemers gaan allemaal over op de gebruiksoppervlakte waardoor het niet overgaan op de oppervlakte problemen gaat geven bij de verplichte uitleveringen naar de afnemers. De Waarderingskamer gaat dit project monitoren. In 2018 zijn we gestart met de voorbereidingen. De komende jaren staan in het teken van de invoering van het omrekenen van inhoud naar oppervlakte.

Omgevingswet
Het Kabinet is in 2011 begonnen met een grote stelselherziening van het omgevingsrecht. De Omgevingswet heeft ook gevolgen voor bestaande verordeningen, beleidsregels, nadere regels en besluiten. De wet dient in te gaan op 1 januari 2021. De geo-informatie moet op orde zijn, zowel van de BAG als de BGT. In 2019 hebben we hierin een belangrijke slag geslagen.

Belastingsoorten

Onroerendezaakbelasting (OZB)
De jaarlijkse macronorm stelt een maximum aan extra ozb-inkomsten die gemeenten in het komende jaar mogen ophalen. De macronorm voor 2018 is vastgesteld op maximaal 3,1% groei. De macronorm voor 2019 is 4%.

Vanaf 2020 wordt een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Daarmee komt een einde aan het monitoren met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb). Dat hebben het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken. Door een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de tariefontwikkeling met landelijke en provinciale gemiddelden, moeten de onderlinge verschillen tussen gemeenten nog inzichtelijker worden. Ook moet de benchmark het lokale debat over de keuzes voor ontwikkelingen, zoals stijging van de lasten, bevorderen.

Woningwaarderingsstelsel
De Tweede Kamer heeft de motie van het lid Monasch over aanpassing van het woningwaarderingstelsel per 1 oktober 2015 aangenomen. Per 1 januari 2006 was namelijk de gebruikersbeschikking WOZ voor de huurder verdwenen. Met deze aanpassing wordt dit gerepareerd en krijgen de huurders weer belang bij de verkrijging van de WOZ-waarde. Vanaf 2016 kan een huurder bezwaar maken tegen de hoogte van de WOZ-waarde. Aanpassing van de waarde kan dan doorwerken in de hoogte van de huur. De uitvoeringskosten die gemeenten maken voor bijvoorbeeld de bezwaarprocedure dekt het Rijk niet.

Rioolheffing
In maart 2015 heeft u het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019 (GRP 2015-2019) vastgesteld. In het GRP 2015-2019 is aangegeven welke kosten gemoeid zijn met de rioleringstaken van de gemeente en op welke wijze deze gedekt worden. Uit dit kostendekkingsplan is de hoogte van de rioleringsheffing voor de komende 5 jaar bepaald. In 2017 is het kostendekkingsplan geactualiseerd vanwege gewijzigde wet- en regelgeving. Het gebruikers- en eigenarendeel van de rioolheffing is vanaf 2018 verlaagd.

In 2019 is gewerkt aan het opstellen van het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020 - 2024.

Leges
Het onderzoek naar de kostendekkendheid van de omgevingsvergunningen (titel 2) is door u op 26 januari 2016 besproken. De aanbevelingen van de Rekenkamercommissie zijn hierbij meegenomen. De leges omgevingsvergunningen zijn voor de jaren 2016-2019 gebaseerd op 75% kostendekking. Hierbij is rekening gehouden met wettelijke kaders en rechtelijke uitspraken. Voor 2020 moet u een nieuw standpunt innemen. In 2020 stellen we een nieuw uitgangspunt kostendekking op.

Leges burgerzaken (titel 1 en 3): jaarlijks wordt in principe uitgegaan van 100% kostdekking. De legestarieven zijn afhankelijk van de tijdsbesteding, de maximale tarieven, de loonkosten en andere directe kosten. Als gevolg van de 10-jarige verlenging van reisdocumenten en rijbewijzen worden de komende jaren veel minder documenten afgegeven. Hierdoor dalen de inkomsten. In 2020 moet u een nieuw standpunt innemen voor de kostendekking. In 2020 stellen wij een nieuw uitgangspunt kostendekking op.

Toeristenbelasting
Op advies van het recreatieschap Drenthe is het tarief van de toeristenbelasting de afgelopen jaren gefaseerd in lijn gebracht met onze omliggende Drentse gemeenten. Dit in het kader van de harmonisatie van de tarieven van de toeristenbelasting. Het voorgestelde tarief van het recreatieschap – een tariefstijging van € 0,05 per jaar voor de komende 5 jaar – heeft u niet overgenomen. Het tarief voor de toeristenbelasting is door u vastgesteld op € 1,00 per persoon per overnachting. Dit tarief geldt voor 2019.

Forensenbelasting
Onder de naam 'forensenbelasting' heffen we een belasting van personen die (voor meer dan 90 dagen per jaar) een gemeubileerde woning als bedoeld in artikel 223 van de Gemeentewet voor zichzelf en/of hun gezin beschikbaar houden. De belasting heffen we naar de heffingsmaatstaf voor de onroerendezaakbelastingen (de WOZ-waarden). De trendmatige verhoging van de forensenbelasting is, bij het vaststellen van de begroting 2019 door u, gekoppeld aan de verhoging van de OZB.

Afvalstoffenheffing
Voor het ophalen en verwerken van afval vraagt de gemeente aan inwoners een vergoeding. Dit noemen we afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vast bedrag per woning (vastrecht), een bedrag voor het aantal keren dat afval wordt aangeboden en het aantal kilo's restafval (Diftar+). Het vastrecht moet altijd worden betaald, ook als er geen afval wordt aangeboden. Om het vaste tarief afvalstoffenheffing voor 2019 op een laag niveau te houden is een onttrekking uit de reserve Lastenverlichting nodig (voorheen was dit de egalisatiereserve reiniging).

Reclamebelasting
U heeft op 14 december 2010 besloten tot de invoering, per 1 januari 2011, van reclamebelasting van het komgebied van Oosterwolde. De reclamebelasting houdt in dat de ondernemers een vast bedrag per jaar betalen. De gemeente legt deze belasting op en stort na aftrek van 5% beheerkosten de opbrengsten in een fonds. Met deze baten kunnen de ondernemers evenementen en activiteiten ontplooien, gericht op promotie en het zorgen voor een aantrekkelijk winkelklimaat van het centrum van Oosterwolde.

Kwijtschelding
We voeren de kwijtschelding uit volgens de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. Als inkomenstoets voor de kwijtschelding wordt de 100% bijstandsnorm gehanteerd. Dit betekent dat, afgezien van vermogen cum annexis, aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau in principe voor kwijtschelding in aanmerking komen. Kwijtschelding geldt niet voor alle belastingsoorten alleen voor de afvalstoffenheffing vast deel (+ Diftar tot € 100) en rioolheffing (alleen gebruikersdeel). Sinds begin 2018 is er een versnelde en vereenvoudigde toets om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding.

Inkomsten

Lokale heffingen en leges

x € 1.000

Lokale heffingen en leges	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Verschil
lokale heffingen	11.724	9.544	10.039	9.853	- 186 N
leges	820	723	1.249	1.219	- 30 N
Totaal	**12.545**	**10.267**	**11.288**	**11.071**	**- 216 N**

Lokale heffingen

x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Verschil
3.1 Thema Economische ontwikk.					
Reclamebelasting	41	43	43	41	- 1 N
Toeristenbelasting	259	253	253	248	- 5 N
Totaal 3.1 Thema Economische ontwikk.	**300**	**296**	**296**	**289**	**- 7**

3.3 Thema Milieu					
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.042	2.289	2.103	1.874	- 229 N
Rioolheffing (gecombineerd)	2.718	2.771	2.700	2.715	15 V
Totaal 3.3 Thema Milieu	**4.760**	**5.059**	**4.803**	**4.589**	**-214**
6.3 Thema Financiën					
Forensenbelasting	72	79	67	66	- 2 N
Onroerende zaakbelasting eigenaren	2.679	2.555	2.575	2.603	28 V
Onroerende zaakbelasting gebruikers	239	230	235	231	- 3 N
Precariobelasting	3.673	1.327	2.064	2.075	11 V
Totaal 6.3 Thema Financiën	**6.664**	**4.190**	**4.940**	**4.974**	**34**
Totaal Lokale heffingen	**11.724**	**9.544**	**10.039**	**9.853**	**-186**

Leges

x € 1.000

Leges	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Verschil
3.2 Thema Openbare ruimte					
Verharding	9	-	-	8	8 V
3.4 Thema Bouwen en wonen					
Bestemmingsplannen	19	25	25	14	- 11 N
6.2 Thema Dienstverlening					
Drank en horeca	13	-	-	-	-
Omgevingsvergunningen, baten	343	400	900	856	- 44 N
Burgerlijke stand / huwelijk	15	13	13	15	2 V
Burgerzakenleges	419	258	296	315	18 V
Overige leges	2	25	12	11	- 1 N
6.3 Thema Financiën					
IP Bedrijfsvoering algemeen	1	-	-	1	1 V
IP Huisvesting en werkplek	-	3	3	-	- 3 N
Totaal	**820**	**723**	**1.249**	**1.219**	**- 30 N**

Kostendekking

Toelichting kostendekking

Reiniging en riolering

In de bijlage van de begroting is een overzicht met taakvelden opgenomen. Op de taakvelden verantwoorden we alle baten en lasten die direct betrekking hebben op het taakveld, waaronder salarislasten. De lasten die we niet direct aan de taakvelden kunnen toerekenen, zijn de overheadkosten. Overhead is '*alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*'. Het gaat hier dan om onder andere personele kosten, huisvesting, ICT, etc. Omdat alle directe kosten al rechtstreeks zijn toegerekend aan de taakvelden, passen we een opslagpercentage toe voor overhead voor taakvelden waarvoor we kostendekkende tarieven mogen berekenen.

Leges titel 1 en 3

De lasten worden bepaald op basis van aantal verkochte producten en de bijbehorende tijdsinzet en directe kosten die nodig zijn voor de uitvoering. Het uurtarief is inclusief een opslagpercentage voor overhead.

Leges titel 2

De lasten betreffen de directe lasten voor de producten waarvoor leges worden geheven. We passen een opslagpercentage toe voor overhead.

Berekening van kostendekkendheid

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen riolering, reiniging en leges. De uitgangspunten bij deze heffingen zijn volledige kostendekkend (rioolheffing en reinigingsheffing), 75% kostendekking (omgevingsvergunningen) en in principe kostendekking (burgerzaken). Naast de baten en lasten verantwoord op het taakveld mogen we een aantal lasten toerekenen, waaronder overhead. De overhead is berekend als opslagpercentage over de directe salarislasten die op het taakveld verantwoord zijn. Daarbij is onderscheid gemaakt in een opslagpercentage voor de salarislasten van de buitendienst (62%) en van de binnendienst (80%). Een deel van de opbrengst van de reinigingsheffing wordt gerealiseerd door een onttrekking aan de egalisatiereserve (reserve lastenverlichting). De dotatie aan de rioleringsvoorziening voor de exploitatie is verwerkt in de lasten van het taakveld.

x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begroting Rioolheffing (taakveld 7.2)	Realisatie Rioolheffing (taakveld 7.2)	Begroting Reinigingsheffing (taakveld 7.3)	Realisatie Reinigingsheffing (taakveld 7.3)
Lasten				
Lasten	2.177	2.164	2.495	2.622
Baten	-34	-32	-536	-548
Netto lasten taakveld	**2.143**	**2.132**	**1.959**	**2.073**
Toe te rekenen lasten				
Overhead	300	324	106	115
Kwijtschelding	48	46	90	80
Rente			-1	-1
Dubieuze debiteuren	7	7	10	10
Watergangen	25	25		
BTW	248	181	126	126
Totaal toe te rekenen	**628**	**583**	**330**	**330**

lasten				
Totale lasten	**2.771**	**2.715**	**2.289**	**2.403**
Opbrengst heffingen	**-2.771**	**-2.715**	**-2.289**	**-2.403**
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begroting Omgevingsvergunning titel 2	Realisatie Omgevingsvergunning titel 2	Begroting Leges burgerzaken titel 1 en titel 3	RealisatieLeges burgerzaken titel 1 en titel 3
Lasten				
Lasten	337	416	238	557
Baten	0	0	0	0
Netto lasten	**337**	**416**	**238**	**557**
Toe te rekenen lasten				
Overhead	233	206	60	247
Totaal toe te rekenen lasten	**233**	**206**	**60**	**247**
Totale lasten	**570**	**622**	**298**	**804**
Opbrengst heffingen	**-425**	**-800**	**-271**	**-349**
Dekkingspercentage	**75%**	**129%**	**91%**	**43%**

De berekening van kostendekkendheid in de begroting is op basis van kosten van verkochte producten (met name tijdsbesteding per product) waarvoor we legesopbrengsten ontvangen. De berekening van de kostendekkendheid in de jaarrekening is een afgeleide vanuit de taakvelden voorgeschreven door BBV. De gemeente is van mening dat de kostendekkendheid als afgeleide vanuit de taakvelden voorgeschreven door BBV een beter inzicht geeft in de daadwerkelijke kosten van de leges dienstverlening doordat hier rekening wordt gehouden met improductiviteit. Daarnaast is de inzet van personeel op de taakvelden breder dan alleen tbv producten onder de legesverordening. Dit sluit aan met de definitie vanuit BBV voorgeschreven. In de begroting 2020 hebben wij de kostendekkendheid voor Titel 2 ook berekend als afgeleide vanuit de taakvelden voorgeschreven door BBV. In de begroting 2021 zullen wij de kostendekkendheid voor alle titels berekenen als afgeleide vanuit de taakvelden voorgeschreven door BBV.
Binnen titel II is kruissubsidiëring met titel I toegestaan. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel I mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor titel II. De kostendekkendheid van alle titels gezamenlijk bedraagt 85 %.

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien hoe solide onze begroting is en in hoeverre we financiële tegenvallers kunnen opvangen. Het gaat om de relatie tussen de (financiële) weerstandscapaciteit en alle risico's die de gemeente loopt die niet zijn afgedekt door reserves, voorzieningen en verzekeringen. Door het vormen van een weerstandsvermogen hoeven we bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering niet direct te anticiperen. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om de risico's af te dekken.

Conclusie weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 31 december 2019 € 21,24 miljoen. Dit bestaat uit de Algemene reserve van € 13,37 miljoen (exclusief het bodembedrag van € 3 miljoen) en de bestemmingsreserves van € 7,87 miljoen. Het totaal van de bestemmingsreserves is € 11,01 miljoen. Voor de weerstandscapaciteit halen we hier de reserve Sociaal domein € 1,07 miljoen en de Algemene reserve grondexploitatie € 2,07 miljoen vanaf.

De benodigde weerstandscapaciteit is € 1,039 miljoen (zie overzicht bij kwantificeerbare risico's). Het weerstandsvermogen is voldoende om de risico's af te dekken. Naast de beschikbare weerstandscapaciteit van € 21,24 miljoen is er nog de algemene buffer van € 3 miljoen (als onderdeel van de Algemene reserve). Deze beide gecombineerd maakt dat in relatie tot de omvang van de activiteiten er voldoende buffer aanwezig is voor het opvangen van de risico's.

Risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen onderdeel uit van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Hiervoor zijn verzekeringen afgesloten of reserves en voorzieningen gevormd. We gaan op de volgende manier om met de risico's rondom grondexploitatie, openeinderegelingen, verbonden partijen en decentralisaties:

Grondexploitatie
Hiervoor is de Algemene reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is bestemd voor het opvangen van verliezen (bijvoorbeeld van niet-kostendekkende complexen), planschadeclaims en verlaging van verkoopprijzen. We beoordelen ieder jaar opnieuw of de reserve toereikend is.

Openeinderegelingen
De belangrijkste openeinderegelingen zijn de regelingen Sociaal Domein en WWB. De risico's binnen het Sociaal Domein (WMO, jeugd en participatie) kunnen niet meer worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein. Onder de tabel met risico's staat een aparte toelichting hierover. Het risico in het kader van de WWB nemen we mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit (risico nummer 1).

Verbonden Partijen
Jaarlijks beoordelen we de jaarrekeningen, begrotingen en tussentijdse rapportages van de verbonden partijen en leggen die aan u voor. We nemen deel aan aandeelhoudersvergaderingen en bij de meeste verbonden partijen ook aan tussentijdse overleggen. Net als bij de grondexploitatie geldt dat er geen extra financiële buffer noodzakelijk is, omdat er geen risico's zijn die een gevaar vormen voor de financiële positie. Als dit wel het geval is, nemen we dat risico mee in deze paragraaf. Dat beoordelen we ieder jaar opnieuw.

Algemene beleidslijn

Om het weerstandsvermogen te beoordelen zetten we de beschikbare weerstandscapaciteit af tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is een optelsom van middelen die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's die niet begroot zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit stellen we vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van deze risico's zo veel mogelijk weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat dan vooral om de reservecapaciteit (algemene- en bestemmingsreserves), de onbenutte begrotingscapaciteit, de onbenutte investeringscapaciteit en de stille reserves. We bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit aan de hand van de algemene reserve en bestemmingsreserve. We willen een beschikbare weerstandscapaciteit met minimaal de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeheersing
Risicobeheersing is de manier waarop we risico's beheersen, inclusief de processen en systemen waarmee we dat doen. Onze organisatie heeft tal van beheersmaatregelen getroffen om de doelstellingen in de programma's te realiseren. Er is een grote verscheidenheid aan maatregelen, die we als volgt indelen:

- Juridische beheersmaatregelen (inkoopvoorwaarden, contractbepalingen, leveringsvoorwaarden, juridische kwaliteitszorg);
- Financiële beheersmaatregelen (financial control, verzekeringen, bankgaranties, financieringsfunctie artikel 13 Financiële verordening);
- Organisatorische beheersmaatregelen (AO/IC, procedures, 4-ogen-principe, audits);
- Materiële beheersmaatregelen en informatiebeveiligingsbeheersmaatregelen (gemeentelijk informatiebeveiligingsplan).

Twee keer per jaar, als onderdeel van de P&C-cyclus, actualiseren we het overzicht met de belangrijkste risico's. Dit doen we op basis van dossieronderzoek en interviews met management en medewerkers. Na identificatie van het risico brengen we de oorzaak en het gevolg van het risico in beeld. We kwantificeren ieder risico (als dat mogelijk is). En we maken een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet, evenals het financiële gevolg. Dit resulteert in het risicoprofiel voor onze gemeente. Vervolgens inventariseren we voor elk risico de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de kwantificeerbare risico's staat een opsomming van de risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet, evenals de financiële gevolgen. Bij deze inschattingen gebruiken we onderstaande tabel:

Categorie	Kans op voorkomen	Kwantitatief	Financieel gevolg
1.	< of 1 keer per 10 jaar	10%	Geen geld gevolgen
2.	1 keer per 5-10 jaar	30%	< € 25.000
3.	1 keer per 2-5 jaar	50%	> € 25.000 - € 100.000
4.	1 keer per 1-2 jaar	70%	> € 100.000 - € 500.000
5.	1 keer per jaar of meerdere keren per jaar	90%	> € 500.000

Kwantificeerbare risico's
De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de begroting 2020 € 319.000 lager. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Risico 9 'diverse gerechtelijk procedures' is aangepast (- € 283.000) dit doordat de kans op het voordoen van het risico precariobelasting is verlaagd naar 10%
- Risico 11 'Verbonden partijen' is lager (- € 36.000) doordat de definitieve begroting van de FUMO € 36.000 lager is dan de ontwerpbegroting

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
1a.	**Risico: vangnet-uitkering wordt niet toegekend**	-	-	-
	Toelichting risico: Het risico is dat we niet voldoen aan de voorwaarden waardoor we geen vangnetuitkering ontvangen. Voor 2019 is dit risico nihil omdat we geen aanspraak op de vangnetuitkering behoeven te doen.			
1b.	**Risico: afwijking op WWB I-deel budgetten, waardoor beroep op algemene middelen onvermijdelijk is**	2	4	€ 113.000
	Toelichting risico: Bij een tekort van 10% van het WWB I-deel budget moeten wij 7,5% betalen uit eigen middelen. In de begroting is al rekening gehouden met een tekort van 3,2%. Het risico gaat over het resterende mogelijke tekort.			
	Beheersmaatregel: Eén keer per maand ontvangen we managementcijfers met de stand van zaken. Hierdoor kan op financieel gebied bijgestuurd worden. Ook zijn er procesmaatregelen aan de poort en ten aanzien van uitstroom. Beïnvloeding van klantaantallen is niet of zeer marginaal mogelijk.			
2.	**Risico: bijstelling algemene uitkering gemeentefonds (AU)**	-	-	€ 444.000
	Toelichting risico: De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven, de zogenaamde “trap op, trap af systematiek”. Als na afloop van een jaar blijkt dat de rijksuitgaven lager zijn dan gepland, wordt de algemene uitkering naar beneden aangepast. Dit vertaalt zich in een aanpassing van het accres. We nemen 1% van de algemene uitkering op als benodigd weerstandsvermogen.			
	Beheersmaatregel: drie keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze circulaires beoordelen we en rekenen we door.			
3.	**Overschotten in BTW compensatiefonds (BCF)**	3	4	€ 0
	Toelichting risico: Als er overschotten zijn in het BCF worden deze (in het lopende jaar) toegevoegd aan het gemeentefonds. De verwachte voorschotten hebben we voor 50% meegenomen in de meerjarenraming. Voor 2019 gaat het om € 350.000.			
	Beheersmaatregel: Drie keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze circulaires beoordelen we. Als er nieuwe informatie is over het BCF dan verwerken we deze in de begroting.			
4.	**Risico: terugbetaling verstrekte geldleningen**	1	3	€ 6.000
	Toelichting risico: Er zijn leningen verstrekt aan instellingen op het terrein van volkshuisvesting, veiligheid, sport en dorpshuizen. Het is niet in alle gevallen duidelijk of er voldoende opstallen, installaties e.d. aanwezig zijn, om in geval van het uitblijven van betaling de restantschuld te voldoen.			
	Beheersmaatregel: bij eventuele achterstanden in aflossingen ondernemen we meteen actie.			
5.	**Risico: garanties woningbouwcorporaties**	1	5	€ 50.000
	Toelichting risico: het waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de bestaande directe risico’s op geldleningen overgenomen. De gemeente kan op basis van de ‘achtervangregeling’ nog worden aangesproken.			
	Beheersmaatregel: het door het waarborgfonds verstrekte overzicht beoordelen we en daarnaast beoordelen we bij een individuele aanvraag de situatie.			
6.	**Risico: National Hypotheek Garantie**	1	4	€ 19.000
	Toelichting risico: vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervang voor alle nieuwe hypotheekgaranties op zich genomen. De gemeente blijft echter wel garant staan voor de vóór 1 januari 2011 verleende garanties.			
	Beheersmaatregel: we beoordelen het jaarlijks verstrekte overzicht van hypotheekgaranties.			
7.	**Risico: overige garanties**	1	5	€ 50.000
	Toelichting risico: er zijn garanties verleend aan instellingen op het terrein van gezondheid, volkshuisvesting en onderwijs.			
	Beheersmaatregel: we beoordelen het overzicht garanties.			
8.	**Leegstand in M.F.A.’s in eigendom van de gemeente met overwegend een onderwijsfunctie**	5	4	€ 90.000

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
	Toelichting risico: Bij (gedeeltelijke) leegstand lopen de exploitatiekosten van het gebouw door terwijl de inkomsten wegvallen. De exploitatie van de M.F.A's komt daarmee onder druk te staan. Op dit moment is er (gedeeltelijk) leegstand in MFS de Boekebeam door het opheffen van obs Dalton Mst van Hasseltschool en bij MFA de Samensprong. Beheersmaatregel: in 2013 is de 'Visienota toekomst basisonderwijs in Ooststellingwerf' door u vastgesteld, waarin de mogelijkheden staan voor het toekomstig onderwijslandschap. In maart 2012 is de notitie 'platteland aan zet' door u vastgesteld waarin de kaders zijn geschetst van het na te streven voorzieningenpeil.			
9.	**Risico: diverse gerechtelijke procedures** Toelichting risico: op basis van de huidige stand van zaken lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures is een inschatting gemaakt. Beheersmaatregel: juridische kwaliteitszorg en inhuur van externe juristen bij lopende procedures en/of te verwachten claims.	5	4	€ 193.776
10.	**Risico: veiligheidsmaatregelen politieke ambtsdragers** Toelichting risico: in rechtspositionele besluiten is uitdrukkelijk bepaald dat het betreffende bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen ten behoeve van de politieke ambtsdrager, die in het Stelsel bewaken en beveiligen worden aangemerkt als werkgeverskosten. In deze lijn past dat beveiliging op het werk maar ook daarbuiten, voor zover die een werkgeverszorg is, voor rekening komt van de gemeente en door de gemeente geregeld wordt.	-	-	PM
11.	**Risico: verbonden partijen** Toelichting risico: Op basis van de begroting 2020 van de FUMO is de bijdrage aan de FUMO hoger dan opgenomen in de primitieve begroting 2020.	5	4	€ 73.800
12.	**Risico: eikenprocessierups** Toelichting risico: Momenteel is er een landelijke plaag eikenprocessierupsen waar veel bestrijdingskosten voor gemaakt worden. De jaarlijkse lasten en ook de inregeling (mogelijk centrale bestrijding) is onzeker maar is wel een risico voor de gemeente.	3	4	PM
13.	**Risico: BTW SPUK en uitspraak fiscus** Toelichting risico: In 2019 is de SPUKregeling in werking getreden waarbij door een jaarlijkse SiSa verantwoording van BTW plaatsvindt. Dit bedrag is gemaximeerd waardoor het risico aanwezig is dat de daadwerkelijke vaststelling lager kan zijn dan de uitvraag. Daarnaast loopt er een procedure met de fiscus voor verrekening van BTW voor een aantal afspraken met derden. Uitkomsten kunnen van invloed zijn op BTW verrekening.	4	4	PM
			TOTAAL	**€ 1.039.576**

Risico's Sociaal Domein

Binnen het Sociaal Domein zijn diverse risico's, hieronder staan de belangrijkste risico's

Jeugd en WMO

- Het Rijk heeft in 2019 extra budget beschikbaar gesteld voor jeugdzorg. Dit is voor 2019 € 640.000 en voor 2020 en 2021 € 470.000. Ook met deze verhoging van het budget is er nog steeds sprake van een tekort. De werkelijke lasten van het Sociaal Domein zijn hoger dan de Rijksbijdrage.
  De landelijke tendens is dat de zorgkosten voor de Jeugd blijven toenemen.
  Ingeschat risico: PM

- In 2021 wordt een wijziging op de Jeugdwet van kracht betreffende het woonplaatsbeginsel. Op dit moment vallen jeugdigen, waarvoor geldt dat zij onder voogdij zijn gesteld of ouder zijn dan 18 jaar én in een jeugdhulpinstelling of pleeggezin verblijven, financieel onder de gemeente waar de jeugdige verblijft. Na de wetswijziging vallen deze jeugdigen financieel onder de gemeente waar zij woonden voordat zij verhuisden naar een jeugdhulpinstelling of pleeggezin. Dit zou kunnen leiden tot meerkosten voor onze gemeente, maar het verdeelmodel van de jeugdhulpgelden wordt ook aangepast. Hoeveel kinderen uit onze gemeente dit betreft, is bij ons niet bekend. In 2019/2020 zal het ministerie inzicht verschaffen in de financiële effecten van de wetswijziging.
  Ingeschat risico: PM
- Het Rijk heeft samen met gemeenten een traject gestart om de verdeelsystematiek van het Sociaal Domein aan te passen. Dit heeft waarschijnlijk gevolgen voor de verdeling per 2021. Dit kan voor- of nadelig voor Ooststellingwerf zijn. In Fries verband nemen we ambtelijk en bestuurlijk deel aan een overleg om de actualiteiten te bespreken en input te leveren.
  Ingeschat risico: PM
- In 2018 is gestart met trajectfinanciering bij Jeugdhulp. Dit was iets geheel nieuws. In 2018 bleken de jeugdhulpkosten hoger dan voorheen. Diverse maatregelen om de kosten van trajectfinanciering te monitoren en te beheersen zijn genomen. Het financiële effect voor 2020 is nog niet (volledig) bekend.
  Ingeschat risico: PM
- Het werkelijke inzicht in de lasten (voor met name Jeugd, regionaal) is nog niet goed in beeld. Hiervoor zijn we te afhankelijk van derden en hebben we gemerkt dat de zorgaanbieders de basis nog niet op orde hebben. Daarnaast wordt dit beeld bevestigd doordat we zelfs nu nog rekeningen krijgen van instellingen over 2016 en dat loopt nog steeds door.
  Ingeschat risico: PM
- Per 2019 is het abonnementstarief WMO ingevoerd. Iedereen die een eigen bijdrage in de WMO betaalt, gaat een vast maandbedrag van € 20 betalen (2019: € 17,50). Het risico is dat dit tarief een aanzuigende werking gaat hebben op de zorgvraag.
  Ingeschat risico: PM

Participatie
Met de invoering van de Participatiewet is de instroom in de Wet sociale werkvoorziening gestopt. Vanuit die achtergrond zijn de acht gemeenten gestart met de herstructurering van de sociale werkvoorziening. Dit is afgerond met een fairdeal, dienstverleningsovereenkomsten en een nieuwe gemeenschappelijke regeling. Alle huidige sw-medewerkers blijven werkzaam binnen Caparis en vier gemeenten worden eigenaar. De gemeente Ooststellingwerf gaat op basis van haar vastgestelde re-integratiebeleid 'Inclusief Ooststellingwerf' de komende jaren uitvoering geven aan de Participatiewet.

Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen ons helpen bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen geven informatie over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente heeft om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Ook geeft het mogelijkheden om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten.

Kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Netto schuldquote	40%	46%	42%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35%	43%	35%
Solvabiliteitsratio	39%	32%	32%
Structurele exploitatieruimte	0%	2%	-1%
Grondexploitatie	3%	2%	3%
Belastingcapaciteit	93%	89%	92%
EMU saldo (bedrag x € 1.000)	-836	-1.371	-818

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie
Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten we altijd in samenhang bekijken. Ze geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van onze gemeente. Op basis van de kengetallen concluderen we dat de financiële positie van onze gemeente goed is.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote is de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en afgezet tegen de totale baten. We geven de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer. Zo brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich tussen de 0% en 100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% blijft er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers (door bijvoorbeeld een economische recessie) op te vangen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het is het eigen vermogen (de reserves) als percentage van het balanstotaal. Een solvabiliteit tussen de 20% en 50% voor gemeenten is gemiddeld. Hoe hoger het solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerbaarheid van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat onze solvabiliteit gemiddeld is.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten (exclusief mutaties reserves). Hoe lager het kengetal, hoe lager de grondpositie ten opzichte van de totale geraamde baten. De grondexploitatie kan een behoorlijke invloed hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, deze moeten we weer terugverdienen bij de verkoop. Ieder jaar beoordelen we of de gronden tegen een actuele waarde op de balans staan. Het kengetal van 3% geeft aan dat het risico voor ons niet hoog is.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoeverre we een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Na de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de belastinginkomsten de belangrijkste inkomsten voor een gemeente. Het Centrum van Onderzoek van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Het kengetal van 92% geeft aan dat er ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen door het verhogen van de woonlasten.

Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo
De EMU-systematiek (kosten en opbrengsten) die het Rijk hanteert werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat we (als decentrale overheid) hanteren. Investeringen en uitgaven bijvoorbeeld die we dekken uit reserves tellen wel door in het EMU-saldo, maar hebben geen gevolg voor de uitkomst in het baten-lastenstelsel. Dus bij een sluitende begroting kan het EMU-saldo negatief zijn. Tussen het Rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt voor de beheersing van het EMU-saldo. Het tekort voor de decentrale overheid mag niet hoger uitkomen dan 0,4% van het bruto binnenlands product. Ons EMU-saldo voor 2019 is negatief.

Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Bijvoorbeeld wegen, gebouwen, riolering en groen. Het onderhoud van kapitaalgoederen is van groot belang voor een goede kwalitatieve instandhouding van het openbare voorzieningenniveau. Dit onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. In deze paragraaf gaan we per kapitaalgoed in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties.

Financiële consequenties

In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties van de kapitaalgoederen per programma opgenomen:

x € 1.000

Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
2. Welzijn & educatie					
Huisvesting onderwijs	-1.530	-1.421	-1.561	-1.570	- 9 N
Welzijn- en sportaccommodaties	-820	-840	-1.064	-794	270 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.					
Verhardingen	-1.461	-1.269	-1.474	-1.478	- 5 N
Bruggen en oevervoorzieningen	-108	-63	-26	-31	- 5 N
Verkeersvoorzieningen	-247	-241	-241	-224	18 V
Openbaar Groen	-500	-571	-635	-652	- 17 N
Rioleringen	-1.665	-1.703	-1.633	-1.664	- 32 N
Rioolheffing	2.664	2.712	2.641	2.663	21 V
6. Bestuur & Dienstverlening					
Automatisering	-1.043	-1.043	-1.153	-1.140	12 V
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**-4.712**	**-4.439**	**-5.145**	**-4.890**	**255**

Wegen, kunstwerken en verlichting

Wegen

Beleidskader

De gemeente maakt bij het beheer van haar wegen gebruik van een wegbeheersysteem dat een CROW-keurmerk keurmerk voor wegbeheer heeft (CROW staat voor Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). De MOP (Meerjarenonderhoudsplanning) Wegen is vastgesteld. Periodiek inspecteren we alle verhardingen voor het actualiseren van de MOP. Voor het beheer van de wegen is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig. Het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) is in 2013 door u vastgesteld.

Financiële gevolgen in de jaarrekening

De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Civieltechnische kunstwerken
Beleidskader
De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek, aan de hand van inspecties. Voor het beheer van de civieltechnische kunstwerken (met name bruggen) is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen in de jaarrekening
De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Openbare verlichting
Beleidskader
De onderhoud- en vervangingswerkzaamheden aan de openbare verlichting worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek. Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting participeren we, samen met de meeste andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân, in de "Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A." De Coöperatie ondersteunt in het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. In 2018 is besloten om de traditionele lichtpunten versneld te vervangen door led lichtpunten. Hiervoor is een investeringskrediet beschikbaar gesteld.

Financiële gevolgen in de jaarrekening
De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Groen, riolering en gebouwen

Groen
Beleidskader
Op 24 januari 2012 is de Notitie Groenbeleid 2011 door u vastgesteld. Hierin is de groenstructuur voor de 13 dorpen van onze gemeente vastgelegd. Met het groenstructuurplan is inzichtelijk gemaakt welk belangrijk groen in de leefomgeving aanwezig is. Ook is aangegeven welke grond door de gemeente kan worden afgestoten. Voor de uitvoering van het groenbeheer gebruiken we een groenbeheersysteem. Dit systeem wordt gebruikt om op basis van landelijke normen (IMAG-normen) te bepalen hoeveel uren nodig zijn en welk budget nodig is om het onderhoud aan de groenvoorzieningen uit te voeren. Het gemiddelde onderhoudsniveau in Ooststellingwerf is in overeenstemming met kwaliteitsniveau B van de Landelijke ‘CROW-kwaliteitscatalogus openbare ruimte’. Er wordt een nieuw Biodiversiteitsplan, inclusief uitvoeringsagenda, opgesteld. Het Biodiversiteitsplan vervangt na, na vaststelling, de Notitie Groenbeleid 2011.

Financiële gevolgen in de jaarrekening
De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Riolering
Beleidskader
In maart 2015 is het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019 (GRP 2015-2019) vastgesteld. In dit plan zijn de ambities van de gemeente op het gebied van de invulling van de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht vastgelegd. Evenals welke activiteiten we moeten uitvoeren om deze ambities te halen. Ook is aangegeven welke kosten hiermee gemoeid zijn en op welke wijze deze gedekt worden. De rioolheffing hoeft, buiten de inflatiecorrectie, niet te stijgen gedurende de periode 2015-2019. Vanaf 2018
is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie het zwaartepunt bij het uitvoeren van de gemeentelijk riolerings- en watertaken.

Financiële gevolgen in de jaarrekening
De in het GRP 2015-2019 aangegeven kosten worden gedekt door de inkomsten van de rioolheffing. Het GRP 2015-2019 is de basis voor de gemeentelijke begroting. De inkomsten vanuit de rioolheffing worden gebruikt om investeringen in de vrijvervalrioleringen direct af te boeken, om de exploitatielasten te dekken en om de voorziening Riolering de komende jaren op peil te houden.

De uitwerking van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie past nu binnen de huidige begroting. Het doel is om in het volgende GRP de klimaatadaptatie strategie van Ooststellingwerf vast te leggen en de financiële gevolgen daarvan in beeld te brengen.

Gymnastieklokalen
Beleidskader
Per 1 januari 2015 is het "onderhoud buitenkant" van de onderwijsgebouwen overgeheveld naar de schoolbesturen. De voorziening 'Onderhoud onderwijsgebouwen en gymlokalen' is daarom in 2015 opgeheven. Hiervoor is de voorziening 'Onderhoud gymnastieklokalen' in de plaats gekomen. De instandhouding van gymnastieklokalen blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De onderlegger hiervan is de MOP 2015-2024 Gymnastieklokalen.

Financiële gevolgen in de jaarrekening
De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Overige gebouwen
Beleidskader
Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen is in verschillende meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) opgenomen. Het betreft de volgende gebouwen: het gemeentehuis, de gemeentewerf, het overslagstation, de Kompaan, molen 'De Weijert', gemeentelijke monumenten en woningen. De gemeentelijke gebouwen inspecteren we periodiek voor het actualiseren van de MOP's.

Financiële gevolgen voor de jaarrekening
De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd. Het onderhoud aan de accommodatie Buitendienst is geminimaliseerd vanwege (mogelijke) verbouwplannen in 2020.

Sport en ICT

Sportaccommodaties
Beleidskader
Per 2017 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de 2 B's (sportcomplex de Boekhorst te Oosterwolde en sporthal de Bongerd te Haulerwijk) met dezelfde exploitant voor een periode van 5 jaar. Voor de andere B (= het Bosbad) is per 2017 Stichting Bosbad Appelscha (SBA) verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie. De gemeente en SBA hebben hiervoor een budgetovereenkomst getekend voor een periode van 10 jaar. SBA heeft het beheer en de exploitatie uitbesteed aan een exploitant. Per 2018 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de Steegdenhal te Appelscha voor een periode van 10 jaar.

Financiële gevolgen voor de jaarrekening
Op basis van de MOP's 2017-2026 van de B's, is de jaarlijkse dotatie van € 144.000 per 2017 in de onderhoudsvoorziening stopgezet. Het planmatig onderhoud wordt conform de MOP uitgevoerd. In 2018 zijn de MOP's geactualiseerd.

Sportterreinen
Beleidskader
Het specialistische onderhoud aan de grasvelden van de gemeentelijke sportterreinen wordt in opdracht van ons uitgevoerd. De basis van de onderhoudswerkzaamheden zijn de kwaliteitscriteria van de KNVB. Op basis hiervan voeren we planmatig onderhoud aan de sportvelden uit. Dit is vastgelegd in de notitie 'Planmatig onderhoud grassportvelden'. Het overige onderhoud voeren de sportverenigingen zelf uit. Hier krijgen de sportverenigingen een jaarlijkse vergoeding voor. Om tot een gelijkmatige verdeling van de veldrenovaties te komen, is in 2013 een MOP 2014-2018 (renovatieplan) grassportvelden opgesteld. U heeft in 2016 besloten het sportcomplex Waskemeer met een wetraveld uit te breiden.

Financiële gevolgen voor de jaarrekening
De aard en omvang van het planmatig onderhoud aan de grassportvelden zijn afgestemd op de beschikbare middelen. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2014-2017 is besloten vanaf 2014 jaarlijks voor de renovatie van grassportvelden (1 toplaag) € 45.000 (incl. BTW) beschikbaar te stellen. De kosten voor het specialistisch onderhoud van het wetraveld Waskemeer is voor rekening van de gemeente.

De jaarlijkse kosten voor de renovatie van 1 grassportveld wordt gedekt uit de exploitatie. Er is een aanvraag ingediend voor een uitgebreide omgevingsvergunning voor het sportcomplex Waskemeer. Na het succesvol verlopen van het dit proces kan het wetraveld worden gerealiseerd.

ICT
Beleidskader
De afgelopen jaren zijn Rijksprogramma's zoals iNUP en dienstverleningsconcepten zoals 'Overheid geeft Antwoord' leidend geweest voor de ontwikkelingen op het gebied van digitale dienstverlening. Hieraan gerelateerde investeringen waren vooral gericht op het verbeteren van ICT-basisvoorzieningen en -registraties (de 'bouwstenen' zoals de Basisregistratie Personen en de Basisregistratie Adressen & Gebouwen) en het verbeteren van werkprocessen en ICT-systemen.

'Digitale overheid 2017' en 'Digitale Agenda 2020' zijn de nieuwe richtinggevende programma's. Deze programma's maken deel uit van het nieuwe OWO Informatiebeleidsplan 2017-2020. Dat beschrijft de verdere richting van de informatievoorziening van de gemeente(n). De verdergaande digitalisering vraagt daarnaast continue onderhoud en aandacht voor beveiliging en beschikbaarheid van systemen. Ook het borgen van het prestatieniveau van de ICT-systemen blijft zeer belangrijk voor ons. Om deze uitdagingen te kunnen waarborgen op financieel gebied, zijn in het meerjarig investeringsplan ICT/Dienstverlening onder andere de vervangingsinvesteringen opgenomen. Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland hanteren zo veel mogelijk eenzelfde schema, zodat we inkoopvoordelen kunnen halen. We onderzoeken nog hoe we tot een OWO ICT-begroting en vervangingsschema kunnen komen.

Naast het Informatiebeleidsplan werken we met een I&A Jaarplan. Hierin zijn de meer projectmatige activiteiten opgenomen, zoals het harmoniseren van het applicatielandschap van (OWO) vakafdelingen. Werkzaamheden op dit gebied worden sinds 2015 vanuit een centraal OWO-team uitgevoerd.

Financiële gevolgen voor de jaarrekening
De ICT-projecten zijn afgestemd op de beschikbare middelen. De exploitatiekosten blijven onverminderd hoog, onder andere door hoge licentiekosten. Door jaarlijks eventuele overschotten over te hevelen (zoals met u is afgesproken), kunnen we tekorten in latere jaarschijven opvangen. Zo lijken de middelen vooralsnog voldoende om onze ambities te realiseren en de exploitatie te dekken. Het is nog niet duidelijk wat het effect van een gezamenlijke OWO ICT-begroting is. Eventuele tekorten (of overschotten) verantwoorden we in de voor- of najaarsrapportage. Of we betrekken ze bij de Programmabegroting.

Paragraaf 4 | Financiering

De paragraaf Financiering gaat over het aantrekken, beheren en uitzetten van gelden. Ook het garanderen en verstrekken van geldleningen aan derden valt hieronder. Deze activiteiten vormen een onderdeel van de treasuryfunctie van de gemeente. Een adequate sturing op de geldstroom is noodzakelijk. In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoe we gelden zo optimaal mogelijk beleggen dan wel aantrekken.

Algemene beleidslijn en Risicobeheer

Algemene beleidslijn

De financiële verordening Ooststellingwerf 2017 is door u op 20 februari 2018 vastgesteld. In artikel 13 van deze verordening is de financieringsfunctie beschreven. De verordening berust op de bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Risicobeheer

Op grond van de Wet Fido moeten gemeenten zich houden aan de zogenaamde kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De uitkomst van die berekening is het maximale bedrag dat rente typisch 'kort' gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet voor 2019 bedraagt € 5,8 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal 2019 van afgerond € 68,4 miljoen). Zoals onderstaand overzicht aangeeft zijn wij in 2019 onder de gestelde norm gebleven.

x € 1.000

Kasgeldlimiet	Rekening 2019
Kasgeldlimiet aanvang begrotingsjaar	**5.810**
Omvang vlottende schuld	
1e kwartaal	-2.914
2e kwartaal	-758
3e kwartaal	336
4e kwartaal	493

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om te voorkomen dat wij in een bepaald jaar geconfronteerd worden met, in verhouding tot de vaste schuld, forse renteherzienings- en herfinancieringsproblemen. De norm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor Ooststellingwerf bedraagt de renterisiconorm € 13,7 miljoen. Dit betekent dat in 2019 de som van de vaste geldleningen waarvan de rente wordt herzien en de noodzakelijke herfinancieringen beneden de € 13,7 miljoen moet blijven. Onderstaand schema laat zien dat de renterisiconorm niet is overschreden.

x € 1.000

Rente risiconorm	Rekening 2019
Rente risiconorm	**13.672**
Aflossingen en renteherzieningen	
Reguliere aflossingen geldleningen	5.000
Geldleningen met renteherzieningen	0
Totaal Aflossingen en renteherzieningen	**5.000**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**8.672**

Leningenportefeuille

Opgenomen gelden

Het aandeel van de geldleningen opgenomen ten behoeve van de woningbouw is ca 6% per ultimo 2019. Deze leningen zijn doorgeleend met een opslag op het rentepercentage. Sinds 1999 zijn er geen leningen meer verstrekt aan woningbouwcorporaties. In 2019 hebben er alleen maar reguliere aflossingen plaatsgevonden. In september 2019 is er een lange financiering aangetrokken ter hoogte van € 20 miljoen tegen een rentepercentage van -0,065% (looptijd 10 jaar). Met deze financiering is de liquiditeitsbehoefte afgedekt en is er ook ruimte voor nieuwe investeringen.

x € 1.000

Leningenportefeuille opgenomen gelden	Eigen leningen		Woningbouw leningen	
	Bedrag	Rente	Bedrag	Rente
Stand per 1 januari	**22.600**	**1,80%**	**2.704**	**4,20%**
Nieuwe leningen	23.000			
Reguliere aflossingen	-5.000		-64	
Vervroegde aflossingen				
Stand per 31 december	**40.600**	**0,95%**	**2.640**	**4,23%**

Het gemiddelde rentepercentage begin 2019 is als volgt berekend: rente 2019 / stand 1-1-2019. Het gemiddelde rentepercentage eind 2019: rente 2020 / stand per 31-12-2019. Voor de berekening van het gemiddelde rentepercentage is geen rekening gehouden met herfinanciering.

Uitgezette gelden

De gemeente loopt met betrekking tot de verstrekte geldleningen beperkt risico. Veelal zijn er opstallen, installaties en dergelijke aanwezig die naar verwachting voldoende zijn, om in geval van het uitblijven van betaling, de restantschuld te voldoen. We voeren ten aanzien van overige debiteuren een actief beleid. Waar nodig nemen we tijdig de gebruikelijke invorderingsmaatregelen. Wanneer invordering niet (meer) mogelijk is, boeken we vordering af ten laste van het lopende boekjaar.

x € 1.000

Leningenportefeuille uitgezette gelden	Bedrag
Leningen aan woningcorporaties	2.640
MFC Oldeberkoop	247
Volkskredietbank	119
Sportverenigingen	16
Dorpshuizen	24
Stichting Stimuleringsfonds (verzilverleningen)	300
Stichting Stimuleringsfonds (stimuleringsleningen)	200
Stichting Stimuleringsfonds (blijversleningen)	60
Stichting Stimuleringsfonds (duurzaamheidsleningen)	700
Stichting Stimuleringsfonds (startersleningen)	300
Stand per 1 januari 2020	**4.606**

Overig

Schatkistbankieren

Vanaf 1 januari 2014 zijn alle decentrale overheden verplicht om te schatkistbankieren. Dit betekent dat we alle overtollige liquide middelen, het saldo liquide middelen boven het drempelbedrag van 0,75% van de begroting, moeten stallen bij het Rijk. Voor Ooststellingwerf betekent dit dat er gemiddeld een bedrag van € 513.000 (dit is 0,75% van het begrotingstotaal van € 68,4 miljoen) op de gezamenlijke bankrekeningen mag staan. Het saldo daarboven moeten we afstorten bij het Rijk. Zie de tabel in de bijlage voor het overzicht schatkistbankieren.

Liquiditeitsprognose

Twee keer per jaar onderzoeken we aan de hand van een liquiditeitsprognose in hoeverre we de huidige leningenportefeuille de komende jaren verder kunnen afbouwen door het aantrekken van deels fix en/of lineaire leningen.

Renteschema

Met ingang van 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording gewijzigd. Eén van de onderdelen is de gewijzigde rentetoerekening en de aanbeveling om onderstaand renteschema op te nemen. Elk jaar moet bij de jaarrekening de werkelijke doorbelaste rentelasten worden vergeleken met de voorgecalculeerde doorbelaste rentelasten. Als de afwijking meer dan 25% is dan moeten we overgaan tot correctie. In 2019 is dit niet het geval, zie onderstaande tabel.

x € 1.000

Renteschema 2019		Bedrag
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		530
b. De externe rentebaten (idem)		-157
Saldo rentelasten en rentebaten		**373**
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	-16	
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-114	
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	116	
		-14
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**359**
d1. Rente over eigen vermogen		-
d2. Rente over voorzieningen		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**359**
e. De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag 0,6)		-360
Renteresultaat op het taakveld Treasury		**-1**

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

De gemeente Ooststellingwerf wil met lef en passie werken aan duurzame en toekomstbestendige initiatieven. Groot en klein, van binnen en van buiten de organisatie. Met een mentaliteit die gebaseerd is op daadkracht, op 'meer doen, minder praten'. Vertrouwen in de kracht van medewerkers én inwoners is de basis onder het (samen)werken. We willen meer faciliteren dan regisseren, initiatief van buitenaf omarmen en zo het woon-werk-, en leefklimaat in Ooststellingwerf op continue basis verbeteren.

Interbestuurlijk toezicht en Human Resource Management

Interbestuurlijk toezicht

We geven uitvoering aan de Wet revitalisering generiek toezicht. Deze wet zorgt voor een vereenvoudiging van het toezicht tussen de verschillende bestuurslagen, het zogenoemde 'interbestuurlijk toezicht'. Het belangrijkste uitgangspunt van de wet is dat het interbestuurlijk toezicht verschuift van verticaal toezicht (provincie - raad) naar horizontale verantwoording (college - raad). De provinciale toetsing vindt plaats op de volgende domeinen: Omgevingsrecht/Wabo, Ruimtelijke Ordening, Water en Riolering, Archief en Informatiestromen, Monumenten en Archeologie.

Human Resource Management

De uitvoering van het strategisch personeelsbeleid is in volle gang en zal een aantal jaren in beslag nemen. In 2019 lag het accent op de kwaliteit van de schriftelijke advisering als vervolg op het traject voor medewerkers rond de rolinvulling in de driehoek ambtenaar- college- raad. Dat traject is nog niet helemaal voltooid en zal begin 2020 worden afgerond. Daarnaast is aandacht besteed aan innovatie door de introductie van andere werkwijzen als Lean, plaats- en tijdonafhankelijk werken en is een start gemaakt met de introductie van programmamanagement.

Financiën, Planning & Control & Juridische kwaliteitszorg

Financiën, Planning & Control

De financiële functie voorziet de gemeenteraad, het college en de organisatie van actuele en volledige financiële informatie voor de ondersteuning van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en uitvoering. Deze functie is gericht op een duurzame en gezonde financiële positie van de gemeente. Kwaliteit, snelheid en toegankelijkheid spelen in deze processen een belangrijke rol.

In 2019 is onderzoek gedaan naar de kostenbeheersing in het Sociaal Domein. De focus voor 2019 is jeugd geweest. Wij hebben aan u, als raadscommissie, op 7 mei 2019 een eindrapportage Taskforce Jeugd opgeleverd. Hierin zijn een aantal Quickwins opgenomen en mogelijkheden om de kosten te beheersen. Voor de begroting 2020 heeft u middelen beschikbaar gesteld om de besparingen te realiseren. In 2019 is gestart met de Taskforce WMO en in 2020 zal uitvoering worden gegeven aan de Taskforce Participatie.

In 2019 is verder vormgegeven aan de digitalisering van de P&C Cyclus. De mogelijkheden om de voor- en najaarsrapportage uit te voeren binnen Pepperflow is hier 1 van. Verdere uitvoering vindt plaats in 2020. Door verder te digitaliseren kan het P&C proces efficiënter en effectiever worden uitgevoerd.

In 2019 is veel aandacht geweest voor het meerjarenbegrotingstekort vanaf 2020. In november 2019 hebben wij u een meerjarenbegroting 2020-2024 inclusief dekkingsplan kunnen presenteren die structureel in evenwicht is.

Juridische kwaliteitszorg

De juridische functie in de vakafdelingen en het cluster Bestuurlijk Juridische Zaken (BJZ) van team Bedrijfsvoering zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de juridische kwaliteit van het gemeentelijk handelen. BJZ is verantwoordelijk voor de organisatie brede juridische kwaliteitszorg en juridische control.

Klachten

De informele aanpak die we in de klachtenprocedure hanteren blijft effectief. Het jaarverslag 2018 van de Klachtenfunctionaris vermeldt dat 75% van de binnengekomen klachten informeel is opgelost zonder tussenkomst van de klachtenfunctionaris. De klachtenfunctionaris spreekt hierover zijn waardering uit.

De klachtenfunctionaris is niet bevoegd voor de lichte hulpverleningstrajecten bij het Gebiedsteam. De Jeugdwet vereist hiervoor een klachtenregeling en een klachtencommissie. Dit is in Ooststellingwerf ingevuld door aansluiting bij de Klachtencommissie van Sociaal Maatschappelijk Werk Fryslân. Tot op heden is er nog geen klachtbehandeling door deze commissie geweest. Evaluatie is uitgesteld totdat er voldoende ervaringen zijn met klachtbehandeling door de Klachtencommissie van Sociaal Maatschappelijk Werk Fryslân.

Bezwaarschriften
De Algemene Kamer van de Bezwaarschriftencommissie spreekt in haar jaarverslag 2018 opnieuw haar waardering uit over de wijze waarop de bestuursorganen worden vertegenwoordigd. De Algemene Kamer herhaalt en benadrukt het belang van een goede motivering van besluiten. Ook in 2018 zijn geen voor bezwaar vatbare besluiten genomen die op veel weerstand gestuit zijn.

De Sociale Kamer vermeldt in het jaarverslag 2018 dat opnieuw bijna de helft van de ingediende bezwaren is ingetrokken. De Kamer merkt op dat de vertegenwoordiging van de het college over het algemeen van een goede kwaliteit is. De Kamer merkt op dat er sprake is van een afname van het aantal bezwaarschriften en dat, evenals in 2017, aandacht is gegeven aan de tijdige afhandeling van de bezwaren.

Opleidingen
In 2019 zijn verschillende interne juridische trainingen georganiseerd, naast vakinhoudelijke opleidingen, om de juridische kennis en kunde blijvend op peil te brengen of te houden.

Rechtmatigheid, Inkoop, Informatiebeveiliging en Privacy

Rechtmatigheid
Betrouwbaarheid en rechtmatig handelen binnen wet & regelgeving is een belangrijk punt voor de gemeente. Jaarlijks leggen we in het Interne Controle plan de uitvoering van de verbijzonderde interne rechtmatigheidscontrole vast. De gemeente blijft zichtbaar werken aan de verbetering van processen zodanig dat afwijkingen tijdig gesignaleerd en gecorrigeerd worden.

Inkoop
In 2019 is ter bevordering van lokale/regionale inkoop binnen de OWO een zogenoemde tussenstap opgenomen in het inkoopbeleid; dit houdt in dat er zo mogelijk lokaal, daarna OWO (“tussenstap”") en vervolgens regionaal wordt ingekocht. De besturen van de OWO commerciële clubs hebben hier positief op gereageerd. In het kader van Beter Aanbesteden heeft OWO meegedaan met de pilot betreffende evaluatie van de inkooptrajecten, het ontwikkelde evaluatieformulier wordt landelijk geïmplementeerd. In het najaar van 2020 wordt aan Beter Aanbesteden een OWO marktontmoetingsdag georganiseerd. Om de leveranciersrelaties te verbeteren is er een aanvang gemaakt met de implementatie van past performance en een leveranciersselectieleidraad. Om duurzaamheid gestalte te geven en onze voorbeeldrol hierin hebben we het manifest verantwoord inkopen (MVI) en het ambitie document Circulair Fryslân ondertekend.

Informatiebeveiliging en privacy
Inwoners, ondernemingen en instellingen moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Het is daarom van groot belang dat gegevens alleen onder strikte voorwaarden gebruikt worden en goed beveiligd zijn tegen onbevoegd gebruik. Ons informatiebeveiligingsbeleid is volledig gebaseerd op het treffen van passende technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen in het kader van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). In 2019 is er vanuit de VNG een begin gemaakt alle losstaande overheidsbaselines te vervangen door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), zodat er één normenkader ontstaat voor gemeenten, provincies, waterschappen en rijk. Ten behoeve van de implementatie van de BIO hebben er inmiddels diverse bijeenkomsten plaatsgevonden om ons voor te bereiden op de verantwoordingssystematiek volgens dit nieuwe normenkader. De beveiligingsfunctionaris (CISO) zorgt voor de coördinatie en toezicht op de naleving van beveiligingsmaatregelen en -procedures, voor elk onderdeel van het informatiebeveiligingsbeleid. Beveiliging van onze gegevens en sturen op houding en gedrag vraagt continu aandacht en investeringen. De gemeente heeft diverse instrumenten ingezet om de informatiebeveiligings- en privacybewustzijn te optimaliseren. De gemeente heeft in 2019 zichtbaar voldaan aan de normen die noodzakelijk zijn voor de voortzetting van onze dienstverlening via DigiD en aan de specifiek normen die gelden voor de Basisregistratie Personen (BRP) en de waardedocumenten, Suwinet, Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO).

Met de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn de eisen waaraan verwerkingen van persoonsgegevens moeten voldoen verscherpt. Burgers hebben het recht te weten welke gegevens van hen worden verwerkt, voor welk doel en met wie deze worden gedeeld. Ook hebben burgers het recht om gegevens uit de database te verwijderen, tenzij legitieme wettelijke vereisten dit voorkomen. De privacyrechten van burgers zijn daarmee uitgebreid en versterkt. Gegevensbescherming en privacy dringen door in alle processen binnen onze gemeentelijke organisatie. Privacy heeft een direct raakvlak met informatiebeveiliging en vraagt continue aandacht en investeringen. In 2019 hebben we zichtbaar gewerkt aan de inrichting van onze processen, systemen en interne organisatie conform de privacywetgeving. De gemeente beschikt over een register van verwerkingsactiviteiten. Deze wordt actueel gehouden om daarmee te voldoen aan de verantwoordingsplicht en inzicht te kunnen geven aan burgers wanneer zij hun privacyrechten uitoefenen. De Functionaris Gegevensbescherming houdt onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacyregels.

Communicatie, ICT en OWO afdelingen

Communicatie
We zetten communicatie in om bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen van de raad, van het college en de doelstellingen van de gemeentelijke organisatie.

De gemeente is verantwoordelijk voor veel verschillende opgaven en werkt daaraan samen met inwoners, organisaties, bedrijven, onderwijs en andere belanghebbenden. We zetten in op dialoog en co-creatie. We spelen in op de belangrijke (online) trends en op een eenduidige positionering en profilering van de gemeente: zowel offline en online, in beeld, tekst en video. Het afgelopen jaar zijn er bijvoorbeeld bijna 20% meer volgers bij gekomen op Facebook.

Naast uitvoerende activiteiten werkt het cluster communicatie aan het stimuleren van communicatiebewustzijn en -vaardigheden van de hele organisatie. We zetten in op webcare in combinatie met het Klanten Contact Centrum. Steeds meer diensten kunnen online worden aangevraagd. We spelen een adviserende rol in de organisatieontwikkelingen en ontwikkelingen participatie. Communicatie richt zich op de diverse onderdelen als: Visie Sociaal Domein, duurzaamheid en dienstverlening.

Informatie- en communicatietechnologie
De informatisering projecten uit het uitvoeringsjaarplan 2019 zijn conform planning uitgevoerd. Zoals afgesproken heeft monitoring van de voortgang en eventuele bijstelling van het uitvoeringsplan door de OWO-gemeenten op drie momenten in het jaar plaats gevonden. Invliegers vanuit de wetgeving zijn opgenomen en gefinancierd vanuit projecten die minder geld kostten dan oorspronkelijk geraamd. Voor 2019 was er een structureel investeringsbudget van € 150.000 per OWO-gemeente beschikbaar voor de verdere doorontwikkeling van de informatievoorziening.

De informatievoorziening draagt bij aan een toekomstbestendige, wendbare lokale overheid. Dichtbij inwoners, bedrijven en recreanten. We creëren hiermee randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening aan inwoners en bedrijven.

OWO afdelingen: het fundament van onze samenwerking
De OWO samenwerking bestaat uit 3 afdelingen:

- De afdeling Beheer & Registratie (Belastingen & Vastgoedinformatie en Backoffice Sociaal Domein) in Oosterwolde.
- De afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving in Gorredijk.
- De afdeling Bedrijfsvoering in Wolvega.

Deze afdelingen zijn onlosmakelijk verbonden met deze gemeenten. De OWO-afdelingen bestaan uit ruim 140 fte die een substantieel van de werkzaamheden van de drie OWO-gemeenten uitvoeren. Zo dragen ze bij aan een toekomstbestendige, wendbare lokale overheid.

In 2018 is vanuit de OWO-afdelingen aangegeven dat als gevolg van nieuwe dan wel veranderde wettelijke kaders (zoals Omgevingswet, 2e fase Basisregistratie Grootschalige Topografie, Algemene verordening persoonsgegevens) en gewijzigde omstandigheden de dienstverlening in kwantitatieve zin moet worden aangepast (groei totale personeelsbestand bijvoorbeeld). Dit heeft geleid tot in eerste instantie een incidentele uitzetting van budget in 2019. Bij de behandeling van de begroting 2020 is dit structureel gemaakt.

Ook buiten onze gemeenten is OWO een begrip. Een bijzonder en uniek samenwerkingsverband: samen waar het kan én met behoud van eigenheid. Onverminderd zetten de OWO-afdelingen zich in voor de 4 K's: Meer Kwaliteit, vergroten van Kennis, vermindering van Kwetsbaarheid en minder (meer)Kosten.

Paragraaf 6 | Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de partij. De gemeente heeft ook een financieel belang als de verbonden partij haar financiële problemen kan verhalen op de gemeente. Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. De verbonden partijen bestaan uit Gemeenschappelijke Regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Algemene beleidslijn

Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In de programma's geven we aan op welke wijze de verbonden partij aansluit op het eigen beleid, de activiteiten en welke risico's er zijn met betrekking tot de samenwerking. Deze paragraaf is een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en van de financiële aspecten.

Verbonden partijen zijn (participaties in) Gemeenschappelijke Regelingen, stichtingen en verenigingen en vennootschappen. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang verstaan we dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijtraakt in geval van faillissement van de verbonden partij. Of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

Deelname in een verbonden partij is een alternatief voor enerzijds het zelf uitvoeren van gemeentelijke taken of anderzijds het uitbesteden van deze taken. Het uitgangspunt is dat we alleen deelnemen in een verbonden partij als we daarmee een publiek belang dienen. Er kunnen verschillende redenen zijn om deel te nemen in een verbonden partij, bijvoorbeeld:

- Efficiencyvoordelen: kostenvoordeel door samenwerking;
- Risicospreiding: het delen van (financiële) risico's met andere partijen;
- Kennisvoordeel: gebruik maken van elkaars kennis en expertise;
- Bestuurlijke kracht/effectiviteit: deelnemers staan samen sterker;
- Katalysatorfunctie: de gemeente als belangrijke initiërende factor.

We streven naar het efficiënt uitvoeren van gemeentelijke taken op basis van samenwerking. Waarbij de sturingselementen zoals transparantie, kaderstelling, verantwoording en controle voldoende gewaarborgd zijn.

SDF

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten te Leeuwarden
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Alle 20 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. Er vindt ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen gemeenten over (de uitvoer van) deze regeling in het portefeuillehouders overleg.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Binnen de Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF) werken de Friese gemeenten samen aan de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel van de regeling is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
Financieel belang	De centrumgemeente berekent de integrale kosten voor haar dienstverlening door aan gemeenten. De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet. Onze bijdrage voor 2019 is begroot op € 92.000.
Verwachte omvang	Het resultaat wordt verrekend met de bijdragen van de gemeente. Er is daarom geen sprake van vermogen.

van het vermogen x € 1.000	
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2019)
Risico's	Als het SDF de afspraken over de begroting niet haalt, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting van het SDF in de planning- en controlcyclus van het SDF.

VRF

Verband	**Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden**
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 20 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Oosterman); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Oosterman); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie portefeuillehouders); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; · Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) (3 Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers).
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF werken zij samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo willen we (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperken. En het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevorderen
Financieel belang	Bijdrage 2019 € 2.324.931: 1. Gezondheid € 169.834 2. Jeugdgezondheidszorg € 755.694 3. Veiligheid € 77.148 4. Brandweer € 1.322.255
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2018 € 3.042 31-12-2018 € 5.266 Vreemd vermogen: 1-1-2018 € 54.158 31-12-2018 € 49.980
Resultaat x € 1.000	€ 1.874 (2018)
Risico's	Als de VRF zich niet houdt aan afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF.

SW Fryslân

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Er nemen naast Ooststellingwerf nog 7 gemeenten deel. Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur: wethouder Bos	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschutwerkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden. Nieuwe activiteiten van Caparis N.V. komen niet voor rekening van de aandeelhouders. Verder streeft de GR naar het terugdringen van het subsidie- en exploitatietekort bij Caparis N.V. Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij er geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een DVO (dienstverleningsovereenkomst) afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom ook geen bijdrage aan de GR meer.	
Financieel belang	Onze exploitatiebijdrage voor de GR SW Fryslân voor 2019 bedraagt € 3.315.000	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 01-01-2018 € 625 31-12-2018 € 600	Vreemd vermogen: 01-01-2018 € 6.394 31-12-2018 € 5.661
Resultaat x € 1.000	€ 0 (2018)	
Risico's	Als gemeente lopen we het risico dat het subsidietekort oploopt in de komende jaren. Daarnaast zijn we verantwoordelijk voor uitstaande geldleningen van de GR.	

Recreatieschap

Verband	Recreatieschap Drenthe te Diever	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle 12 Drentse gemeenten nemen deel. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder Hijlkema.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie & toerisme. Het Recreatieschap heeft primair een ondersteunende en verbindende taak. Het is het instrument waarmee gezamenlijke acties kunnen worden ondernomen, beleidszaken kunnen worden afgestemd en gemeentegrens-overschrijdende zaken kunnen worden opgepakt. Individuele vraagstukken kunnen bovengemeentelijk (en daardoor in breder verband) worden opgepakt. “Samen is meer dan de som der delen”.	
Financieel belang	Bijdrage 2019: € 75.100	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2018 € 670 31-12-2018 € 665	Vreemd vermogen: 1-1-2018 € 685 31-12-2018 € 1.222
Resultaat x € 1.000	€ 5 (2018)	
Risico's	De financiële risico’s voor de Gemeenschappelijke Regeling zijn gering. De bijdrage is beperkt en de regeling heeft een financieel gezonde positie.	

FUMO

Verband	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grouw	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder Hijlkema.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2019 € 244.950	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2018 € 6 31-12-2018 € 647	Vreemd vermogen: 1-1-2018 € 3.883 31-12-2018 € 4.241
Resultaat x € 1.000	€ 448 (2018)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten. De FUMO vult een organisatie in op basis van uitgangspunten en een bedrijfsplan uit 2012. Intussen is gebleken dat die uitgangspunten niet meer actueel zijn. Dit verhoogt het risico van financiële tekorten in de aanloopfase. Diverse gemeenten, waaronder de OWO-gemeenten, hebben in een zienswijze aan de bel getrokken en dringend gevraagd om uiterst sober en zuinig te opereren. We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan de Controllersgroep en het Opdrachtgeversoverleg. We hebben enkel de wettelijk verplichte basistaken in de FUMO ondergebracht. Niet de plustaken. Daarmee zijn we niet aansprakelijk voor de risico's die met de uitvoering van plustaken gepaard gaan.	

Hûs en Hiem

Verband	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder Hijlkema.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2018 € 322 31-12-2018 € 369	Vreemd vermogen: 1-1-2018 € 94 31-12-2018 € 120

Resultaat x € 1.000	€ 2 (2018)
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld het teruglopen van de bouwactiviteiten in relatie tot de financiële crisis zoals we die in de afgelopen jaren hebben ervaren. Dit risico kunnen we verminderen door in te spelen en actief te reageren op ontwikkelingen en toekomstprognoses in de begroting. Zo kunnen we daar waar nodig bijsturen of zelfs maatregelen afdwingen om de kosten dekkend te maken voor de komende jaren. Dit alles conform de eisen en voorschriften zoals die zijn gesteld in de Gemeenschappelijke Regeling Hûs en Hiem.

Caparis

Verband	**Caparis NV te Drachten**
De herstructurering van Caparis is afgerond. Wij zijn geen eigenaar meer per 31-12-2019. Vanuit de verkoop van onze aandelen Caparis N.V. en de verrekening van de fair deal hebben wij een bedrag ontvangen van € 517.000	

Omrin

Verband	**Omrin:** **a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden** **b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden**
Vennootschappen en Coöperaties	
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder Hijlkema.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing en Fryslân Miljeu) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.457 b. € 46.807 Het uitbetaalde dividend over 2018 bedraagt € 567 (Afvalsturing) en € 3.705 (NV Fryslan Miljeu)
Omvang van het vermogen x € 1.000	a. Eigen vermogen: 1-1-2018 € 48.680 31-12-2018 € 50.585 b. Eigen vermogen: 1-1-2018 € 7.908 31-12-2018 € 8.414 a. Vreemd vermogen 1-1-2018 € 160.130 31-12-2018 € 152.203 b. Vreemd vermogen 1-1-2018 € 16.979 31-12-2018 € 16.324
Resultaat x € 1.000	a. € 2.026 (2018) b. € 1.192 (2018)
Risico's	De risico's zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.

BNG

Verband	N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag	
Vennootschappen en Coöperaties		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De burgemeester van Ooststellingwerf vertegenwoordigt de gemeente.	
Financieel belang	18.720 aandelen a € 2,50 nominaal. Het dividend over 2018 is € 53.352	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2018 € 4.687.000 31-12-2018 € 4.991.000	Vreemd vermogen: 1-1-2018 € 135.185.000 31-12-2018 € 132.518.000
Resultaat x € 1.000	€ 464.000 (2018)	
Risico's	De onderkende risico's voor de verbonden partij zijn minimaal. BNG publiceert op hun website het risicoprofiel. Daaruit blijkt dat door de topratings de bank in staat is tegen lage prijzen geld aan te trekken op de geld- en kapitaalmarkt. De BNG hanteert een strak kapitalisatiebeleid. De bank heeft een gezonde financiële positie.	

SBMVO

Verband	Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde	
Stichtingen en Verenigingen		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed beheert en exploiteert en houdt de voorziening (= de Kampus) in stand voor de huidige gebruikers (= het Stellingwerf College, Kunst & COO en de Openbare Bibliotheek). Maar ook voor culturele evenementen en overige activiteiten in het openbaar belang en voor de inwoners van Ooststellingwerf. De Stichting is volle eigenaar en is verantwoordelijk voor de meerjarige instandhouding van de Kampus.	
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een lening van € 1 miljoen.	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2018 € 48 31-12-2018 € 59	Vreemd vermogen: 1-1-2018 € 1.052 31-12-2018 € 1.057
Resultaat x € 1.000	€ 11 (2018)	
Risico's	Een risico is dat de Stichting door onvoorziene omstandigheden zijn taak niet meer kan uitvoeren (bijvoorbeeld als een van de huidige gebruikers ophoudt te bestaan). Dit risico wordt beperkt doordat indien nodig bestuurlijk overleg plaatsvindt. Daarnaast ontvangen wij als gemeente jaarlijks het jaarverslag van de Stichting, dat we aan de gemeenteraad ter decharge voorleggen. Ooststellingwerf staat garant voor de lening van € 1.000.000. Uit de jaarrekening van de Stichting blijkt dat de stand van de liquide middelen samen met de activa ongeveer 1,5 keer de hoogte van de lening is. Daarom is het financiële risico voor ons gering.	

Paragraaf 7 | Grondbeleid

De gemeente is van actief grondbeleid overgegaan naar facilitair grondbeleid. Daarbij is de nadruk komen te liggen op de uitvoering van de wettelijke taken: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (RO). De gemeente heeft vanuit de Woningwet de volkshuisvestelijke taak. De RO taak is de zorg voor een goede ruimtelijke ordening uit hoofde van de procedures van de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Faciliterend grondbeleid gaat uit van "gebiedsontwikkeling door derden". Uit Hoofdstuk 6.4 Wro vloeit voort dat het kosten verhaal daarbij verplicht is. De gemeente stelt het bestemmingsplan vast waarbij de kosten van gemeenschapsvoorzieningen worden verhaald. Dit gebeurt door het sluiten van een (anterieure) overeenkomst. Als dat niet lukt dient er een exploitatieplan opgesteld te worden.

Algemene beleidslijn

Het realiseren van gebiedsontwikkeling en volkshuisvesting vraagt om een op maat gesneden aanpak. De aanpak die in de Woonvisie 2017-2022 voorstaat, is om het beleid verder uit te werken in (flexibele) uitwerkingsagenda's. Het grondbeleid staat ook in het kader van de Woonvisie. In de toekomst moeten we meer aandacht hebben voor het 'managen' van de gevolgen van de demografische ontwikkelingen. De komende 10 jaar zet de vergrijzing door. We krijgen een periode van woningverdunning als gevolg van een veranderde samenstelling van onze bevolking. Dit heeft gevolgen voor onze in te zetten grondposities. De grondposities hebben we nu (grotendeels) aangewend voor zonnepaneelvelden.

Doelstelling

Nu de Woonvisie is vastgesteld zal ook de Nota grondbeleid hierop worden aangepast. De doelstelling voor het grondbedrijf zoals geformuleerd in de Nota Grondbeleid 2011 is niet veranderd: "Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel de bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Ooststellingwerf mogelijk te maken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden dan wel door medewerking te verlenen aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen." De nieuwe Nota grondbeleid zal in het kader staan van de uitvoering (instrumenteel) van de Woonvisie.

De wijze waarop we het grondbeleid uitvoeren

Extern: het grondbeleid is gericht op:

- ruimtelijke kwaliteit
- het stimuleren van plaatselijke economie
- het inzetten op duurzaamheid
- het opstellen van economisch beleid
- het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid
- vraaggerichte aansluiting bij lokale initiatieven

Intern: Het grondbeleid aanpassen aan de trends en ontwikkelingen in de samenleving.

- richt het grondbedrijf zich primair op de volkshuisvestelijke en wettelijke taken uit de Wro
- voldoet het grondbedrijf aan de kwaliteitscriteria van het BBV
- heeft het grondbedrijf een interne bezetting (fte) met voldoende kennis en kunde (functies) om de regie goed uit te kunnen voeren
- is het grondbedrijf robuust, toekomstbestendig, gericht op continuïteit en in staat om te anticiperen op conjuncturele ontwikkelingen
- is het grondbedrijf financieel transparant en gezond (inzet op maximale terugverdiencapaciteit)
- heeft het grondbedrijf nieuwe dwarsverbanden met de leefbaarheid

Alles is te herleiden naar de ambities die we als gemeente nastreven. De uitkomst is de uiteindelijke realisatie van de gemeentelijke ambitie.

Uitvoering

Woningbouwopgave

De corporaties Actium en WoonFriesland hebben op korte termijn geen plannen meer om nieuwe huurwoningen te bouwen. Ook heeft Actium aangegeven dat ze woningen afstoot (op beperkte schaal) en oog heeft voor verbetering van hun huurwoningen. Wel heeft Actium het plan opgevat om alle woningen in het Haerenkwartier te slopen en daarvoor in de plaats duurzame woningen te bouwen. Dit is een enorme opgave. Met de corporaties zijn prestatieafspraken gemaakt. Particuliere initiatieven voor woningbouw lopen. In Oosterwolde is de Elsjeshof woonrijp gemaakt. In Elsloo liggen nog gronden op voorraad. In Langedijke is door grote belangstelling op dit moment geen kavel meer vrij. In Donkerbroek-West zijn inmiddels kavels verkocht en nog enkele kavels beschikbaar.

De Woonvisie geeft de (cijfermatige) onderbouwing van de woningbouwprognose. Hoewel de inschattingen op de demografische ontwikkelingen enigszins fluctueren, is de algemene trend dat Ooststellingwerf een anticipeer gemeente is. We moeten kijken naar de langere termijn effecten van nieuwe woningbouw. Het is noodzakelijk dat het uitvoeringsprogramma met deze inzichten rekening houdt. Ook zien we dat particuliere initiatieven zijn gestart (zoals het miniatuurpark te Appelscha, de Wrongel te Oosterwolde en Sinnesicht te Haulerwijk), waarbij de gemeente begeleidt.

Complexen grondexploitatie

Actief grondbeleid wordt facilitair grondbeleid

De gemeente zal hiervoor de nadruk leggen op facilitair grondbeleid. Voor de lopende complexen lopen we binnen de exploitatie toch nog wel enig risico doordat rentelasten verder doorlopen in een langere exploitatie. Dit ligt vooral in het afzettempo van de woningbouwgrond.

We zijn zeer terughoudend met de aankoop van grond, we zijn immers afgestapt van het actief grondbeleid. Temeer omdat een aankoop nagenoeg gelijk wordt gevolgd door een afwaardering. De gronden die door de gemeente zijn aangekocht behouden we na afwaardering. De reden daarvoor is dat we ze gebruiken voor zonnepaneelvelden.

Ontwikkelingen niet-woningbouw

- Masterplan Oosterwolde Centrum - Venekoten Noord: het plan zet in op de verbetering van de openbare ruimte en het faciliteren van particulier initiatief.
- Masterplan Regio Appelscha: het plan voorziet in maatregelen om recreatie en toerisme te stimuleren.

Bedrijventerreinen

- Oosterwolde Venekoten: Hier zijn nog enkele stroken bedrijfsterrein beschikbaar.
- Het Masterplan Oosterwolde Centrum - Venekoten Noord zet in op de revitalisering van het gebied Venekoten-Noord.
- Oosterwolde Ecomunity: dit is een particulier initiatief, gericht op de realisatie van een hoogwaardig duurzaam bedrijvenpark met een kenniscentrum.
- Haulerwijk De Turfsteker: in Haulerwijk is nog een gedeelte van het bedrijventerrein beschikbaar.

Grondexploitatie

Gelet op de kaveluitgifte is 2019 een redelijk succesvol jaar geweest. We zien dat na stagnatie in de verkopen nu een positieve wending is opgetreden. Kaveluitgifte stand van zaken per februari 2020:

- Langedijke: 11 verkocht; 2 optie; 0 vrij
- Elsloo: 8 verkocht; 1 optie; 2 vrij
- Donkerbroek West: 6 verkocht; 1 optie; 3 vrij
- Waskemeer: 4 verkocht

Particuliere ontwikkelingen
Buiten de gemeentelijke grondexploitatie zijn er in 2019 voorbereidingen getroffen voor een aantal belangrijke woningbouwontwikkelingen voor onze gemeente.

- In Haulerwijk is het project Sinnesicht gestart waarin zowel bungalows als appartementen worden gerealiseerd.
- In Oosterwolde is op het terrein waar voorheen coöperatieve zuivelindustrie "De Zuid-Oost-Hoek" was gelegen, het woningbouwproject de Wrongel gestart.
- In Appelscha is op het voormalige terrein van het miniatuurpark, nu gelegen aan de nieuwe straat met de naam "Het Oldehof", gestart met "het project Klein Appelscha" met zowel koopwoningen als (zorg)woningen.

Winstnemingen grondexploitatie
Voor de lopende complexen hebben we geen hoog risico. In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de winsten die genomen konden worden (inclusief de winst bij afsluiting van de complexen) toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG).

Bij verkoop van gronden (kaveluitgifte) wordt de gemeente ook geconfronteerd met de vennootschapsbelasting. De vennootschapsbelasting verrekenen we met het betreffende complex.

Algemene reserve grondexploitatie
Het doel van de ARG is om de winsten van de complexen toe te voegen en over deze reserve te beschikken indien een complex niet kostendekkend is (een soort vereveningsfonds). Ook renteverliezen ten gevolge van een langere looptijd van een complex komen ten laste van de reserve. Om nu en in de toekomst verzekerd te zijn van een gezonde basis voor grondexploitatie is het op peil houden van de reserve van essentieel belang.

We hebben in 2019 een tussentijdse winst van € 234.000 (2018: € 420.000 en 2017: € 550.000). Na de jaarlijkse actualisatie van de ARG kan € 339.000 vrijvallen ten gunste van het resultaat. De stand van de reserve is per 31-12-2019 € 2.073.000. Naast een bedrag van € 341.000 als ARG, is voor Masterplan 'Oosterwolde Centrum – Venekoten Noord' € 1.732.000 beschikbaar.

Budget strategische aankopen
Het budget strategische aankopen is feitelijk een jaarlijks mandaat van de gemeenteraad aan het college om snel strategische aankopen te kunnen doen. Het budget strategische aankopen wordt nu geregeld in artikel 16 van de Financiële verordening gemeente Ooststellingwerf. Daarin is bepaald dat het college strategische aankopen kan verrichten tot een bedrag van € 1.000.000 per jaar. De voorwaarden om het krediet aan te mogen spreken staan in de 'Nota Grondbeleid' (zie artikel 16 financiële verordening 2017 Ooststellingwerf ex artikel 212 Gemeentewet).

Meerjarenbegroting grondexploitatie
Per complex (woningbouwgronden en industriegrond) houdt de gemeente een exploitatie bij waarin de huidige stand van zaken is opgenomen en een prognose wordt gegeven over de verdere looptijd van de exploitatie (doorgaans 10 jaar). Voor de resultaten hanteren we de in het BBV voorgeschreven POC-methodiek.

PAS en PFAS
Er zijn geen bouwprojecten stil komen te vallen als gevolg van de PAS. Globaal valt te zeggen dat er wel vertraging is opgetreden bij sommige bouwprojecten als gevolg van de PAS, maar in onze gemeente zijn hierdoor geen projecten komen te vervallen. Voor Pfas is (nog) geen nieuw beleid. Dus er is niets veranderd ten opzichte van het verleden. Dat betekent dat grondtransporten nu nog steeds moeten zijn voorzien van de voorgeschreven documentatie (lees: bodemonderzoeken).

Paragraaf 8 | Gebiedsuitwerking

De maatschappij is altijd in beweging. De afgelopen jaren heeft de Rijksoverheid de beleidslijn ingezet van een terugtredende overheid naar meer initiatief voor de maatschappelijke instellingen. Deze paragraaf geeft inzicht in de veranderende maatschappelijke setting, om het voorzieningenniveau en de (fysieke en sociale) leefbaarheid ook in de toekomst in stand te houden. Inwoners krijgen en nemen steeds meer het initiatief voor de inrichting van hun eigen omgeving. Ook stimuleren we dorpen om meer samen te werken.

Algemene beleidslijn

Blik op de toekomst
Het primaat van de inrichting van de maatschappij komt meer bij de inwoners te liggen. De term participatiemaatschappij begint steeds meer te beklijven. Inwoners krijgen en nemen ook vaker het initiatief voor de inrichting van hun eigen omgeving. Als gevolg hiervan neemt de zeggenschap van inwoners toe.

In 2019 is de Visie op Samenleven vastgesteld. Hierin zijn opgenomen de 4 opgaven; Meedoen, Samenleven, Gezondheid en Goed opgroeien.

Coalitieakkoord "Saemen aan de slag"
Sinds mei 2018 is het Coalitieakkoord 2018-2022 "Saemen an de slag" van kracht. Eén van de speerpunten is het in stand houden van de leefbaarheid van alle kernen. Initiatieven vanuit de bevolking worden waar mogelijk ondersteund. De gemeente wil daarin een actieve rol spelen. Plaatselijke belangen, wijk- en bewonerscommissies en andere belangenverenigingen zoals de "Onafhankelijke Seniorenvereniging Ooststellingwerf" (OSO) en stichting "DO" en energie coöperatie "De Eendracht" zullen nog meer worden betrokken bij het reilen en zeilen in onze gemeente. Niet alleen signaleren en aandragen van onderwerpen, maar ook actief bij de totstandkoming van besluitvorming en het uitvoeren van plannen, ieder vanuit zijn specifieke rol; met de juiste facilitering.

Uitvoeringsprogramma 2018-2022
Het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 is een integrale vertaling van de voornemens uit het Raadsprogramma 2018-2022 en het Coalitieakkoord 2018-2022. U heeft op 17 juli 2018 ingestemd met het verwerken van het uitvoeringsprogramma (inclusief met moties en amendementen) in de Programmabegroting 2019-2022. Speerpunten hierin om de leefbaarheid te borgen zijn het in standhouden van de dorpsbudgetten voor alle inwoners, de vervolgstap om actief in te zetten op Participatie en het continueren van Het Fonds in de periode 2018-2021.

In 2019 zijn de wijk- en dorpsbudgetten gecontinueerd en het tweede jaar van Het Fonds is in uitvoering gebracht. 26 projecten van de 42 aangevraagde projecten zijn gehonoreerd waaronder een aanvraag vanuit het regiobudget ten behoeve van de regio Appelscha. Participatie van de inwoners wordt ondersteund in 2019 door een tweetal opbouwwerkers van de stichting Scala vanuit de pilot extra opbouwwerk voor de dorpen. Dit naar aanleiding van de dorpsgesprekken in het kader van de visie ontwikkeling Sociaal Domein.

Omgevingswet
De geplande datum van in werking treden was aanvankelijk 1 januari 2021 maar recent is deze datum weer uitgesteld. De Omgevingswet stelt het vaststellen van een omgevingsvisie wettelijk verplicht; de vaststelling van de visie stond gepland voor eind 2020/begin 2021 maar zal waarschijnlijk hierdoor ook doorschuiven. Als deze visie door de raad is vastgesteld vervalt de huidige Structuurvisie 2010-2020-2030 en de daaraan gekoppelde notitie Platteland aanzet.

Er is een programmamanager Omgevingswet aangesteld die verantwoordelijk is voor de implementatie van de wet op programmatische wijze. De omgevingsvisie is een project dat valt onder dit programma. Voor de uitvoering van dit specifieke project is een projectleider aangesteld.

Beleid
In het voorjaar van 2012 is de notitie 'Platteland aanzet' (Kaders gebiedsuitwerkingen) vastgesteld, met als doel het waarborgen van de leefbaarheid en de kwaliteit van de voorzieningen. Deze notitie is een uitvloeisel van de Structuurvisie 2010-2020-2030; Ooststellingwerf, de grenzeloze toekomst. Deze is op 15 september 2009 vastgesteld. In deze visie komen drie relevante zaken naar voren:

- De demografische veranderingen;
- De voorzieningen voor de inwoners;
- De indeling van de gemeente in vier overlappende gebieden.

U heeft in het voorjaar van 2012 ook kennisgenomen van de notitie "Voortgang pilot dorpsagenda's / gebiedsagenda's" en ingestemd met de gewijzigde aanpak in het vervolgtraject (= versnellen en vereenvoudigen). Doel hiervan is de toegankelijkheid en de kwaliteit van de voorzieningen te waarborgen, de samenwerking tussen de dorpen te stimuleren en het opstellen van dorps- en gebiedsagenda's in de vier gebieden. De notitie stoelt op de volgende uitgangspunten:

- Dorpsagenda's focussen op leefbaarheid op dorpsniveau;
- Notitie "Platteland aanzet" geeft gemeentelijke kaders en uitgangspunten;
- Gebiedsagenda's focussen op het delen van voorzieningen door de dorpen in een gebied;
- Het opstellen van dorpsagenda's versnellen en vereenvoudigen;
- Versneld opschalen naar gebiedsagenda's.

In april 2018 heeft u ingestemd met de notitie 'Participatie in Ooststellingwerf, samen aan de slag!'. Centraal hierbij is de vraag: Hoe kunnen we de kracht van de gemeenschap optimaal benutten voor het invoeren van alle vormen van participatie? Dit willen en zullen we ook toepassen het uitvoeren van nieuwe en bestaande beleidsdoelstellingen. Burger- en overheidsparticipatie krijgen de komende periode een stevige verankering in het gemeentelijk bestel. We willen een gemeente zijn die dicht bij de inwoner staat en als betrouwbaar en betrokken wordt ervaren. Door gebruik te maken van de diverse participatievormen, gaan we de mogelijkheden van het particulier initiatief nog meer stimuleren.

In het najaar van 2019 is in het OPO overleg afgesproken dat er met ingang van 2020 wordt gestopt met de gebiedsagenda's.

Gebiedsbeleid

Gebiedsagenda's (Programma 3, Thema 3.4 Bouwen & Wonen)
In 2013 zijn in samenwerking met de vier gebieden vier gebiedsagenda's opgesteld.

- Oosterwolde;
- De kanaal- en wegdorpen tussen Haulerwijk en Oosterwolde (gebied Haulerwijk);
- Tussen het Drents-Friese Wold en het Fochtelooerveen (gebied Appelscha);
- Tussen de Tjonger en de Lende (gebied Oldeberkoop).

Op 10 verschillende thema's is aangegeven welke voorzieningen belangrijk zijn voor het behoud van de leefbaarheid in de dorpen:

- Woonomgeving;
- Wonen;
- Verkeer en bereikbaarheid;
- Recreatie en toerisme;
- Sport en ontspanning / voorzieningen;
- Werkgelegenheid / bedrijvigheid;
- Onderwijs;
- Zorg;
- Cultuur en historie;
- Duurzaamheid.

Door het opstellen van de gebiedsagenda's is het besef ontstaan dat niet de individuele dorpen, maar de vier gebieden de entiteit zijn waar in de toekomst de gesprekken en de afspraken met de gemeente plaatsvinden. De gebiedsagenda's gelden daarbij als kader voor de afstemming met de gebieden over de 10 thema's. De wijze van communiceren werken wij verder uit.

De naamstelling in de regio-overleggen is gewijzigd. In april 2015 zijn tijdens het overleg van de Overkoepelende Plaatselijke Belangen Ooststellingwerf (OPBO) inhoudelijke en procedurele afspraken gemaakt over de invulling.

In het najaar van 2019 is in het OPO overleg afgesproken dat er met ingang van 2020 wordt gestopt met de gebiedsagenda's.

Dorpsbudgetten (Programma 2, Thema 2.1.3)
Vanaf 2011 ontvangt elk dorp en de vier wijken in Oosterwolde een eigen budget (€ 1.000 per dorp/€ 250 per wijk + € 1 per inwoner). Dit is bedoeld om de sociale samenhang en de zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid van de dorpen en wijken te stimuleren. Maar ook voor het ondersteunen van activiteiten en projecten op het niveau van dorpen en wijken. De dorpsbudgetten voorzien in een behoefte en functioneren naar volle tevredenheid. Bij de Programmabegroting 2018-2021 zijn de dorpsbudgetten structureel verhoogd met € 25.000 tot € 65.000.

De dorpen/wijken zijn zelf verantwoordelijk voor de besteding, zonder tussenkomst van de gemeente. In het samenwerkingsverband met betrekking tot het Project Dorps- en Wijkbeheer is Caparis geen partij meer omdat vanaf oktober 2017 negen medewerkers van Caparis in dienst bij Stichting Werk Ooststellingwerf zijn gekomen. Het project wordt nu georganiseerd door de Buitendienst en de dorpen/wijken.

Het team dorps- en wijkbeheer is er om de dorpen te ondersteunen met het treffen van maatregelen en het onderhouden van voorzieningen in de openbare ruimte. De dorpen en wijken kunnen hun opdrachten en wensen kenbaar maken, die - zoveel als mogelijk is - door het team worden uitgevoerd. Vanaf 2017 is de zogenaamde strippenkaart niet meer in gebruik omdat dit zorgde voor veel administratieve werkzaamheden.

In 2019 zijn de wijk- en dorpsbudgetten gecontinueerd.

Participatie (Programma 4, Thema 4.4)
Door het toepassen van overheidsparticipatie streven we het volgende na:

- Toename van betrokkenheid van onze inwoners bij vraagstukken in hun dorp/wijk
- Toename van ervaren zeggenschap en eigenaarschap en (3) toename van het lerend vermogen van de gemeentelijke organisatie.

In 2018 (aanloopjaar) is een budget beschikbaar van € 250.000. Voor 2019-2021 is een gemiddeld jaarlijks budget van € 500.000 beschikbaar. De budgetten zijn inclusief uitvoeringskosten. Vanaf 2020 gaat het participatiebudget over in de reserve Ambitiefonds.

Het Fonds (Programma 4, Thema 4.5)
In 2018 en 2019 is er een pilot met regiobudget van € 50.000 geweest. De regio's konden dat gebruiken voor dorps overstijgende plannen. Evaluatie en de aanwezigheid van plannen bij de overige regio's leidt wel of niet tot een vervolg van het regiobudget. Voor de periode 2018-2021 is € 250.000 per jaar beschikbaar voor Het Fonds.

In 2019 heeft de tweede tender van Het Fonds plaatsgevonden. Er zijn 42 aanvragen ingediend, 26 projecten zijn gehonoreerd. Daarmee is het budget van € 250.000 besteed. Vanuit het regiobudget van € 50.000 is een aanvraag vanuit de regio Appelscha gehonoreerd.

Bottum-up projecten in relatie tot de Streekagenda Zuidoost Fryslân (Programma 3, Thema 3.1.1)
Het project Plattelânsprojecten is gestopt en vervangen door het Iepen Mienskipsfûns. De gemeentelijke cofinanciering is vervallen, maar de doelstelling is niet gewijzigd.

De Streekagenda Zuidoost Fryslân is opgesteld door vijf gemeenten (Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Weststellingwerf), alsmede het Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân. De Streekagenda geeft focus aan de uitvoering van projecten voor de ontwikkeling van Zuidoost op regionale schaal. Het is een groeimodel voor een regionale gebiedsgerichte aanpak en samenwerking, met als doel een leefbaar platteland. Het is ook een middel om de regionale samenwerking en gebiedsgerichte aanpak verder te versterken, met als doel de regio sterker en mooier te maken. Als overheden onderling, maar ook met maatschappelijke partners.

De streekagenda heeft een looptijd tot en met 2019. De betrokken gemeenten zijn van mening dat het een succesvol instrument is om de leefbaarheid in de streek te borgen en hebben het college van GS schriftelijk verzocht de streekagenda te continueren. Daarnaast is er een regio-deal ingediend bij het rijk.

Aanvalsplan Aandachtsgebieden/gelden Benedictus (Programma 1, Thema 1.3 Participatie)
In 2011 is het project Aanvalsplan Stimuleringsregeling Aandachtsgebieden Fryslân gestart met een doorlooptijd tot 2024. Dit project is gericht op de wijken Haerenkwartier en Oosterwolde-Zuid. Het omvat een integrale aanpak van de problematiek op fysiek en sociaal terrein in deze wijken, in samenspraak met de bewoners. Het project is vanaf 2017 verlengd. Deze integrale aanpak passen we ook in Haulerwijk toe in relatie tot het project 'Het Betrokken Dorp', met een looptijd van 2017 t/m 2019. Voor 2020 en verder komt er naar verwachting weer subsidie beschikbaar voor aandachtsgebieden.

In 2019 zijn de verschillende projecten vanuit deze regeling voortgezet in de aandachtsgebieden Haerenkwartier en Haulerwijk. Oosterwolde Zuid wordt niet meer aangemerkt als aandachtsgebied. In het Haerenkwartier wordt een totale renovatie/nieuwbouw van de wijk uitgevoerd. In het najaar van 2019 is een nieuwe subsidieaanvraag neergelegd bij de provincie voor de periode 2020-2023.

Financiën
In lijn met de begroting 2020 is ervoor gekozen om geen financiële tabel van deze paragraaf op te nemen, omdat deze weinig toevoegt.

Paragraaf 9 | Duurzaamheid

In september 2017 heeft u de Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030 vastgesteld. Dit is een doorstart van het Milieubeleidsplan 2010-2016. Op basis van ervaringen en resultaten zijn de doelen en ambities aangescherpt. We werken de versnellingsagenda uit in een programma duurzaamheid, waarbij de focus komt te liggen op energie, klimaatadaptie en Biobased Economy. Als gevolg van het Klimaatakkoord zijn landelijke doelstellingen op het gebied van duurzame energie vertaald naar strategieën (Regionale Energie Strategieën) om deze doelstellingen te bereiken.

Energie

Doelstelling: een duurzame, energieneutrale gemeente in 2030 (Programma 3, Thema 3.3.1)
In 2030 gebruiken we niet meer energie dan we zelf duurzaam opwekken. We gebruiken zo spaarzaam mogelijk energie en als we energie gebruiken, doen we dat zo efficiënt mogelijk. Energie wekken we duurzaam op, met zo min mogelijk uitstoot van CO_2. Door energieneutraal te worden, verlagen we onze CO_2-uitstoot substantieel. Om onze doelstelling te behalen, moeten we flink versnellen. We blijven daarom inzetten op energiereductie en het duurzaam opwekken van energie.

Om onze ambitie te realiseren, zetten we in op grootschalige opwekking van zonne-energie, verduurzaming van de bebouwde omgeving en onderzoeken we de mogelijkheden van kleinschalige windenergie en gaan met de provincie in overleg over de mogelijkheden van plaatsing van kleine windmolens bij een brede doelgroep. We verbinden en onderzoeken de mogelijkheden voor lokale energienetwerken (Smart Grids) 1). Opslag van energie is daarin ook een onderwerp van groot belang. Nieuwe duurzame vormen van mobiliteit dragen bij aan onze verduurzaming en houden ons gebied ook in de toekomst voor iedereen bereikbaar. We volgen de ontwikkelingen op dit gebied en stimuleren waar mogelijk. We maken gebruik van laagrentende leningen om duurzame maatregelen te stimuleren. Verder willen we waterstofgas als energiedrager verder ontwikkelen en faciliteren een onderzoek naar de ontwikkeling van een waterstof conversiefaciliteit op het Ecomunitypark te Oosterwolde. Om inzichtelijk te krijgen welke maatregelen noodzakelijk zijn om onze ambitie voor 2030 te halen, ontwikkelen we een energietool. Wij werken samen met andere Friese gemeenten in een zogenaamde RES-regio uit het klimaatakkoord. In september 2019 heeft u daartoe het startdocument ondertekend.
1) Smart grid is een elektriciteitssysteem dat gebruikmaakt van informatie, tweerichtingsverkeer, communicatietechnologieën en computerintelligentie op een geïntegreerde manier voor elektriciteitsopwekking, -distributie en -consumptie.

Afval als grondstof

Doelstelling: een duurzaam schone leefomgeving, niet meer te verbranden restafval dan 100kg per inwoner per jaar én 75% recyclen van het ingezamelde afval in 2020 (Programma 3, Thema 3.3.2)
We zetten in op meer scheiding en minder restafval. 'Diftar' en nascheiding blijven. Om te komen tot een eerlijke afrekening van de afvalstoffenheffing en om inwoners te stimuleren afval beter te scheiden, en vooral geen gft-afval meer in de 'Sortibak' te doen, zijn we per 2019 gestart met afrekenen op gewicht (Diftar+). De 'Biobak' wordt niet gewogen; hiervoor houden we vast aan het € 1,- tarief per lediging. Versnellen is nodig om onze doelstellingen vóór 2020 te halen.
Samen met inwoners, plaatselijke belangen en buurtcommissies blijven we inzetten op een schone en veilige leefomgeving. Vooralsnog worden projecten en acties met betrekking op de leefomgeving zoals aanpak zwerfafval en hondenpoep gecontinueerd. Aan de hand van resultaten van de 'Leefbaarometer' sturen we bij.

Biobased Economy

Doelstelling: ontwikkelen van een Biobased economie (Programma 3, Thema 3.1.2)
Op dit moment is de Biobased Economy wereldwijd gezien een 'bewegend doel'. Er bestaat geen stappenplan of handboek dat voorschrijft hoe men zo'n economie ontwikkelt. Om als gemeente toch grip te krijgen op deze ontwikkeling, hebben we concrete doelstellingen geformuleerd voor 2020. Deze zijn beschreven in het 'Uitvoeringsprogramma Biobased Economy'. Het programma omvat 50 projecten en 40 verschillende partners.

Inmiddels zijn de eerste projecten afgerond, lopen een aantal projecten en zijn nieuwe opgestart. Deze dragen bij aan duurzame innovaties op het gebied van Agro & Food, Bouw & Materiaaltoepassingen en Recreatie & Toerisme binnen onze gemeente. Voorbeelden zijn het haalbaarheidsonderzoek naar een voedselbos waarin voedselproductie en natuur hand-in-hand gaan; het ontwikkelen van een applicatiecentrum voor bio-composieten waarin innovatieve bouwmaterialen getest worden door lokale en regionale bouwbedrijven; en het trainen van vijf tot tien horecaondernemers om met streekproducten en seizoensgebonden producten te werken, inclusief de logistiek hieromtrent.

Biodiversiteit

In onze gemeente wordt het nieuwe biodiversiteitsbeheer op steeds meer plekken zichtbaar. Bijvoorbeeld door verschraling van onze bermen en de aanleg van bloemrijke bermen. We willen meer samenwerken met inwoners en ondernemers om biodiversiteit onder de aandacht te brengen en te bevorderen. Ook het Wetterskip Fryslân is een partner; biodiversiteit is immers meer dan alleen groen. We continueren ons huidige beleid, maar zetten in op versnelling van uitvoering van projecten en acties. Voor dit onderwerp stellen we een uitvoeringsagenda 'Biodiversiteit' op.

Financiën

x € 1.000

Financiën paragraaf 9 Duurzaamheid	
Eenmalig	
Biobased Economy (budget € 300.000 voor 2019-2021)	51
Biodiversiteit	20
Structureel	
Millennium en fairtrade	0
Aanpak zwerfvuil- himmelwike	4
Milieueducatie	7
Uitvoeringsplan extra aanpak zwerfafval (tot en met 2022)	47
Bijdrage Afvalfonds Verpakkingen 2019	-30
Budget milieubeleid	89
Opbrengst retributie zonnepaneelvelden	-127
Daarnaast ook:	
Duurzaamheidslening (refundable)	287
Stimulering duurzame initiatieven (refundable)	0

gemeente ooststellingwerf

Jaarrekening

Balans

Balans Activa

x € 1.000

Activa	31-dec-18	31-dec-19
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	**1.556**	**1.514**
Bijdrage activa derden	1.556	1.514
Materiele vaste activa	**60.769**	**59.800**
Invest. Met een economisch nut	38.622	37.875
Invest. Met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	20.797	20.218
Invest. In de openbare ruimte maatschappelijk nut	1.350	1.707
Financiële vaste activa	**5.784**	**14.399**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	151	148
Leningen aan woningcorporaties	2.705	2.640
Overige langlopende leningen	1.028	1.968
Uitzettingen in `s Rijks schatkist met een rente typische looptijd van èèn jaar of langer		7.843
Overige uitzettingen met een typische looptijd van een jaar of langer	1.900	1.800
Totaal Vaste Activa	**68.109**	**75.713**
Vlottende activa		
Voorraden	**2.379**	**1.814**
Niet in exploitatie opgenomen bouwgrond	-	1.814
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond	2.379	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**5.957**	**7.664**
Vorderingen openbaar lichaam	3.558	3.043
Overige vorderingen	2.399	4.621
Liquide middelen (kas, bank)	**-**	**498**
Liquide middelen (kas, bank)		498
Overlopende activa	**2.388**	**956**
Overig nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.388	956
Totaal Vlottende activa	**10.724**	**10.932**
Totaal Activa	**78.833**	**86.645**

gemeente ooststellingwerf

Balans Passiva

x € 1.000

Passiva	31-dec-18	31-dec-19
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**30.352**	**27.759**
Algemene reserve	17.296	16.374
Bestemmingsreserves	12.116	11.012
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	940	373
Voorzieningen	**9.894**	**10.796**
Voorzieningen	9.894	10.796
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**25.304**	**43.240**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	25.304	43.240
Totaal Vaste Passiva	**65.550**	**81.795**
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**10.535**	**2.824**
Kasgeldlening	3.500	-
Banksaldi	4.010	
Overige schulden	3.025	2.824
Overlopende passiva	**2.748**	**2.026**
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	106	24
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende		
begrotingsjaren komen	2.642	2.002
Totaal Vlottende passiva	**13.283**	**4.850**
Totaal Passiva	**78.833**	**86.645**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	1.350	1.338

Overzicht baten en lasten

Het overzicht met de structurele mutaties in de reserves is opgenomen bij de toelichting op de balans, onderdeel eigen vermogen. De algemene dekkingsmiddelen en de overhead vallen bij de programmaverantwoording onder programma 6. De vennootschapsbelasting valt bij de programmaverantwoording onder programma 3. Het voordeel op overhead is te verklaren door diverse voordelen gepresenteerd in programma 6 (overhead en diverse kostenplaatsen) en doordat meer salarislasten direct konden worden toegerekend aan de taakvelden. Het saldo per programma staat in de tabel begrotingsrechtmatigheid in de bijlage.

x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Programma's					
Lasten					
1. Sociale Domein	-28.806	-28.217	-29.012	-29.615	- 603 N
2. Welzijn & educatie	-6.705	-7.117	-7.545	-7.154	391 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	-8.535	-7.965	-12.757	-9.176	3.581 V
5. Openbare orde en veiligheid	-1.806	-1.802	-1.813	-1.806	7 V
6. Bestuur & Dienstverlening	-12.981	-12.462	-13.396	-14.153	- 757 N
Totaal Lasten	**-58.834**	**-57.563**	**-64.524**	**-61.903**	**2.620 V**
Baten					
1. Sociale Domein	10.089	8.790	8.830	9.620	790 V
2. Welzijn & educatie	663	603	932	974	43 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	7.170	7.733	10.440	6.847	- 3.594 N
5. Openbare orde en veiligheid	62	-	106	130	24 V
6. Bestuur & Dienstverlening	1.282	1.016	1.673	1.754	81 V
Totaal Baten	**19.267**	**18.142**	**21.982**	**19.326**	**- 2.656 N**
Totaal Programma's	**-39.567**	**-39.422**	**-42.542**	**-42.578**	**- 36 N**
Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering					-
Deelnemingen	-1	-1	-1	-1	-
Lokale heffingen	-8	-7	-12	-17	- 5 N
Saldo financieringsfunctie	-22	-137	-59	-21	38 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-180	-29	-	29 V
Totaal Lasten Algemene dekkingsmiddelen	**-31**	**-324**	**-100**	**-39**	**62 V**

Baten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	41.730	43.241	43.609	43.828	219 V
Deelnemingen	72	54	60	82	22 V
Lokale heffingen	6.712	4.230	4.990	5.021	31 V
Saldo financieringsfunctie	29	30	68	41	- 27 N
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	9	9	12	3 V
Totaal Baten Algemene dekkingsmiddelen	**48.551**	**47.563**	**48.737**	**48.985**	**248 V**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**48.520**	**47.239**	**48.637**	**48.946**	**309 V**
Overhead					
Lasten Overhead	**-10.376**	**-10.472**	**-12.271**	**-11.131**	**1.139 V**
Baten Overhead	**2.320**	**2.147**	**2.190**	**2.150**	**- 41 N**
Totaal Overhead	**-8.055**	**-8.325**	**-10.080**	**-8.982**	**1.099 V**
Vennootschapsbelasting					
Lasten vennootschapsbelasting	**-24**	**-**	**-**	**21**	**21 V**
Baten vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal vennootschapsbelasting	**-24**	**-**	**-**	**21**	**21 V**
Saldo van baten en lasten	**874**	**-508**	**-3.986**	**-2.593**	**1.393 V**
Mutatie reserves					
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-3.625**	**-1.232**	**-2.157**	**-1.260**	**897 V**
Onttrekkingen	**3.692**	**2.098**	**6.410**	**4.226**	**- 2.184 N**
Totaal Mutatie reserves	**67**	**867**	**4.252**	**2.966**	**- 1.286 N**
Mutatie reserves	**67**	**867**	**4.252**	**2.966**	**- 1.286 N**
Resultaat	**940**	**359**	**266**	**373**	**107 V**

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen
De jaarrekening is opgesteld op basis van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het gerealiseerde resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de cijfers.

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Immateriële vaste activa
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa
De vaste activa worden onderscheiden in activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut en activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Activa met een maatschappelijk nut en verkrijgingsprijs van minder dan € 250.000 worden niet geactiveerd. Activa met een economisch en maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van daarvoor ontvangen subsidies en bijdragen van derden. Bij activering wordt het actief lineair afgeschreven, hier kan bij raadsbesluit van worden afgeweken qua afschrijvingsmethode en afschrijvingstermijn. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar na het gereedkomen van het actief. Activa met een meerjarig maatschappelijk nut zijn investeringen in aanleg en onderhoud van waterwegen, waterbouwkundige werken, wegen, straten, pleinen, fietspaden, voetpaden, bruggen, viaducten, tunnels, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, reconstructie openbare ruimte en openbaar groen. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Het resterende wordt in één keer afgeschreven. In de Financiële verordening 2017 Ooststellingwerf ex. artikel 212 Gemeentewet zijn de te hanteren afschrijvingstermijnen vastgelegd. Vaste activa wordt lineair afgeschreven, tenzij de raad in voorkomend geval anders besluit. Onderstaand overzicht geeft de belangrijkste afschrijvingstermijnen weer.

Afschrijvingstermijnen: Zie onderstaande tabel.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa
Voorraden
De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

De inschattingen rondom de opbrengsten van de grondexploitatie kennen een inherente onzekerheid die groter wordt naarmate de te verwachten opbrengsten verder weg in de tijd liggen. Daarom maken we voor het realiteitsgehalte van de verwachte opbrengsten een knip tussen de eerste vijf jaar en de periode daarna. Voor de bepaling van de tussentijdse winstneming nemen we de gerealiseerde opbrengsten alsmede de verwachte opbrengsten voor de eerste vijf jaren mee. In het geval die lijn zou leiden tot een tekort, terwijl gedurende de periode daarna nog voldoende opbrengsten worden verwacht, nemen we een deel van de opbrengsten in de restant periode mee, zodat per saldo geen verlies hoeft te worden genomen. Dat zou niet reëel zijn bij voldoende winstpotentie.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden). Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders wordt op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord. Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Afschrijvingstermijnen

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen, hierop wordt niet afgeschreven. Als een investering inclusief grond is en de grondkosten niet afzonderlijk tot uitdrukking kunnen worden gebracht, wordt afgeschreven volgens de voor de opstallen geldende waarderingsmethodiek. Investeringen met een economisch nut worden niet geactiveerd met een verkrijgingsprijs kleiner dan € 25.000. Investeringen met een maatschappelijk nut worden niet geactiveerd met een verkrijgingsprijs kleiner dan € 250.000.	
1. Immateriële activa	

1.1 Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (niet toe te rekenen aan een actief)	5
1.2 Bijdrage activa in eigendom van derden	Divers, conform 2 tot en met 6, afhankelijk van het soort actief.
2. Gebouwen	
2.1 Nieuwbouw gebouwen (inclusief onderwijs)	40
2.2 Renovatie, restauratie, aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
2.3 Ingrijpende bouwkundige aanpassingen	40
2.4 Uitbreidingen/verbouwingen bestaande activa	20
2.5 Kantoorinventaris, schoolmeubilair, onderwijsleerpakketten, gebruiksduur verlengend groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
3. Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	
3.1 Rioleringen en milieumaatregelen	50
3.2 Bouwkundige delen van gemalen, persleidingen	45
3.3 Mechanisch/elektrisch gedeelte pompen en gemalen riolering	25
3.4 Aanleg begraafplaatsen en vaarten	40
3.5 Oevervoorzieningen	15
4. Vervoer- en hulpmiddelen	
4.1 Zware vrachtauto`s, minikraan, aanhangers	10
4.2 Zware tractoren, grote houtversnipperaars	9
4.3 Sneeuwploegen, schaftwagens, aanhangstrooiers	15
4.4 Maaimachines	6
4.5 Lichte bestelauto`s	5
4.6 Zwaardere bestelauto`s	7
4.7 Opzetstrooiers	10
5. Machines, apparaten en installaties	
5.1 Telefooninstallaties, veiligheidsvoorzieningen	10
5.2 Technische installaties bedrijfsgebouwen (lift, c.v.)	15
5.3 Automatiseringsapparatuur (hardware en software)	5
6. Grond-,weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	
6.1 Wegen, bruggen, viaducten, walbeschoeiing	15
6.2 Betonnen wegen, betonnen fietspaden, betonnen en kunststof bruggen	50
6.3 Stalen bruggen	25
6.4 Houten (fiets-) bruggen	25
6.5 Verkeersinstallaties	10
6.6 Armaturen straatverlichting	20
6.7 Lichtmasten	40

Toelichting op de balans - Activa

Immateriële vaste activa

x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31/12/2019
Bijdragen activa aan derden						
Bijdragen activa aan derden	1.556	-	-	- 41		1.514
Totaal Bijdragen activa aan derden	**1.556**	**-**	**-**	**- 41**	**-**	**1.514**
Totaal	**1.556**	**-**	**-**	**- 41**	**-**	**1.514**

Materiële vaste activa

x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrij-vingen	Duurzame waarde-Verminderingen	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31/12/2019
Invest.met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	35.392	696		- 1.478			34.609
Grond en terreinen	1.921	251	- 125				2.046
Machines en apparaten	774	60		- 178			656
Overige materiele vaste activa	126			- 11			114
Vervoermiddelen	410	143		- 102			450
Totaal Materiele Vaste activa Ec.nut	**38.622**	**1.150**	**- 125**	**- 1.769**	**-**	**-**	**37.875**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.							
Riolering	20.797	234		- 812			20.218
Tot.invest.met een econ.nut waarv. ter Bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**20.797**	**234**	**-**	**- 812**	**-**	**-**	**20.218**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	1.350	660		- 200		- 103	1.707
Totaal Materiele Vaste Activa MTS nut	**1.350**	**660**	**-**	**- 200**	**-**	**- 103**	**1.707**
Totaal	**60.769**	**2.044**	**- 125**	**- 2.781**	**-**	**- 103**	**59.801**

Er zijn geen investeringen in maatschappelijk nut van voor 1-1-2017.

Toelichting tabel materiële vaste activa

Grond en terreinen

Verminderingen: Er is een stuk grond aan Appelscha Hoog verkocht, dus dit is niet meer in bezit van de gemeente.

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

- Bijdragen van derden: Dit zijn rente baten voor panden die reeds zijn aangekocht voor het realiseren van het project centrumplan Oosterwolde.
- Bijdrage van derden: Er is een bijdrage van de fa. Ahold ontvangen voor het aantal gerealiseerde parkeervakken van het parkeerterrein.

Investeringen materiële vaste activa

- Biosintrum: De raad is geïnformeerd over de overschrijding van het krediet. De overdracht van het Biosintrum aan de stichting is opgeschort afhankelijk van het in 2020 te kiezen toekomstscenario.
- Vaart zz: De gemeente heeft in 2019 een perceel grond aan de Vaart ZZ in Appelscha gekocht, dit is een strategische aankoop geweest. De aankoop hangt samen met de voorgenomen verplaatsing van de Poiesz en de gewenste situering van de detailhandel. De grond is nodig voor de realisatie van de uitbreiding van het parkeerterrein en de bijbehorende openbare ruimte.
- De vervanging van de fiets- en voetgangersbrug staat gepland voor 2020 (er is in 2020 krediet beschikbaar). Ter voorbereiding op de vervanging zijn in 2019 voorbereidende werkzaamheden door een extern bureau verricht.

x € 1.000

Investeringen Materiële vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2019	Werkelijk besteed t/m 2019
Invest.met een economisch nut			
Gebouw Biosintrum	3.600	289	3.904
Aankoop grond Vaart zz	-	251	251
Uitbreiden en aanpassen obs Startblok	226	94	94
Aanschaf inventaris 2018	108	20	20
Aankoop Kuipenstreek 8	252	250	250
Aanschaf inventaris 2019	199	41	41
Aanschaf bedrijfswagen (99)	48	48	48
Aanschaf bedrijfswagen (24)	40	39	39
Aanschaf 2 VW Ups (32 + 33)	27	27	27
Levensverlengend onderhoud shovel (68)	26	29	29
Vervanging maaimachine	60	60	60
Totaal invest.met een economisch nut	**4.586**	**1.148**	**4.763**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven			
Vrijverval riolering 2019	441	234	234
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding	**441**	**234**	**234**
v.d.kosten een heffing kan worden geheven			

Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut				
Project Oosterwolde Centrum en Venekoten nrd	8.844		5	8.633
Uitbreiding sportcomplex Waskemeer	240		-	60
Wijkvernieuwing Haerenkwartier	200		54	96
Openbare verlichting naar LED retrofit	140		121	121
Openbare verlichting naar LED armatuur	209		117	117
Fietsroute Oldeberkoop - Makkinga	200		200	200
Vervanging fiets- en voetgangerbrug Molenweg	-		34	34
Opstelplaats afzetcontainers milieustraat	132		128	128
Totaal invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut	**9.965**	**-**	**659**	**9.389**
Totaal	**14.992**	**-**	**2.041**	**14.386**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2019 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

x € 1.000

Financiële vaste activa	Boek-waarde 31-12-2018	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Boek-waarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen					
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	151		-3		148
Totaal Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	**151**	**-**	**-3**	**-**	**148**
Leningen aan					
Woningbouwcorporaties	2.704	-	-64		2.640
Totaal Leningen aan woningcorporaties	**2.704**	**-**	**-64**	**-**	**2.640**
Overige langlopende leningen					
Overige langlopende leningen	1.029	960	-21		1.968
Uitzettingen in `s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van èèn jaar of langer	-	7.843	-		7.843
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	1.900		-100		1.800
Totaal Overige langlopende leningen	**2.929**	**8.803**	**-121**	**-**	**11.611**
Totaal	**5.784**	**8.803**	**-188**	**-**	**14.399**

Deelnemingen

x € 1.000

Deelnemingen	Boek-waarde 31-12-2018	Boek-waarde 31-12-2019
Deelnemingen kapitaalverstrekkingen		
Aandelen Afvalsturing Friesland N.V.	54	54
Aandelen Caparis N.V.	3	0
Aandelen Enexis + alle B.V.s die uit de verkoop van Essent zijn ontstaan	4	4
Aandelen Fryslan Miljeu	47	47
Aandelen N.V. Bank Ned. Gemeenten	42	42
Totaal deelnemingen kapitaalverstrekking	**151**	**147**
Totaal	**151**	**147**

Per 31-12-2019 is de herstructurering inzake Caparis afgerond. Vanuit de verkoop van onze aandelen Caparis N.V. en de verrekening van de fair deal hebben wij een bedrag ontvangen van € 517.000.

Overige langlopende geldleningen

De volgende geldleningen zijn verstrekt:

x € 1.000

Overige langlopende geldleningen	Boekwaarde 31-12-2018	Boek-waarde 31/12/2019
Overige langlopende leningen		
Leningen sportverenigingen	24	16
Leningen dorpshuizen	27	24
Stichting MFC Oldeberkoop	257	247
Stichting Stimuleringsfonds	600	1.560
Stichting Kredietbank Nederland	119	119
Totaal nieuwe leningen	**1.028**	**1.966**

Voorraden

x € 1.000

Voorraden	31-dec-18	31-dec-19
Onderhanden werk incl. expl. bouwgrond voorraad		
Onderh. Werk incl. expl.bouwgr.voorraad	2.379	1.813
Totaal Onderhanden werk incl.expl.bouwgrond voorraad	**2.379**	**1.813**
Totaal	**2.379**	**1.813**

Bouwgrond in exploitatie 1

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-12-2018	Investe-ringen	Inkomsten	Winst-uitname	Voor-ziening	Balans-waarde 31-12-2019
Grondexploitatie						
38 Industrieterrein Venekoten geheel	1.207	14	82	71		1.209
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	278	2		9		288
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	68	2	-100	-34		135
104 De Kromten Waskemeer	53			1		54
111 Langedijke Melman II	46	18	374	109		-200
117 Elsloo	360	15	323	36		87
128 Donkerbroek-west	368	14	182	41		241
Totaal	**2.379**	**64**	**861**	**234**	**0**	**1.814**

Bouwgrond in exploitatie 2

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de huidige inzichten en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is van onzekerheden, die periodiek wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen.

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-12-2019	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Genomen verliezen tm. 2018
Grondexploitatie					
38 Industrieterrein Venekoten geheel	1.209	743	5.723	-3.772	298
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	288	5	673	-380	-
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	135	45	964	-784	87
104 De Kromten Waskemeer	54	52	162	-55	-
111 Langedijke Melman II	-200	216	178	-163	-
117 Elsloo	87	162	321	-72	-
128 Donkerbroek-west	241	153	550	-156	-
Totaal -	**1.814**	**1.376**	**8.571**	**-5.382**	**385**

Uitzettingen korter dan 1 jaar

x € 1.000

Uitzettingen korter dan één jaar	31-dec-2018	31 dec 2019
Vorderingen openbaar lichaam		
Debiteuren Openbaar lichaam	29	16
BCF belastingdienst	3.529	3.027
Totaal Vorderingen openbaar lichaam	**3.558**	**3.043**
Overige vorderingen		
Debiteuren	251	530
Debiteuren belastingen	1.073	3.210
Debiteuren SoZaWe/uitkeringen	1.886	1.638
Totaal Overige vorderingen	**3.210**	**5.378**
Voorzieningen oninbaarheid		
Voorz. oninbare (belasting)debiteuren	- 144	- 162
Voorz. oninbare debiteuren SoZaWe	- 668	- 594
Totaal Voorzieningen oninbaarheid	**- 812**	**- 756**
Totaal	**5.957**	**7.664**

Liquide middelen en overlopende activa

x € 1.000

Liquide middelen (kas, bank)	31-dec-18	31-dec-19
Banksaldo	-4.010	498
Totaal	**-4.010**	**498**

x € 1.000

Overlopende activa	31-dec-18	31-dec-19
Vooruitbetaalde bedragen	531	346
Nog te ontvangen bedragen	1.857	610
Totaal	**2.388**	**956**

Toelichting op de balans - Passiva

Reserves

De specifieke toelichting over het verloop, de aard en de reden van de reserves en voorzieningen is in de bijlage 'Nota reserves en voorzieningen per 31-12-2019' opgenomen. In de kolom 'toevoegingen' is het resultaat over dienstjaar 2018, een bedrag van € 940.000, volgens het besluit over de resultaatbestemming verwerkt.

bedragen x € 1.000

Reserves	Boek-waarde 1-1-2019	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Boek-waarde 31-12-2019
Algemene reserves				
Algemene reserve vrij aanwendbaar	17.296	940	-1.863	16.374
Totaal Algemene reserves	**17.296**	**940**	**-1.863**	**16.374**
Bestemmingsreserves grondexploitatie				
Algemene reserve grondexploitatie	2.157	255	-339	2.073
Totaal Bestemmingsreserves grondexploitatie	**2.157**	**255**	**-339**	**2.073**
Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven				
Lastenverlichting	920	-	-528	391
Totaal Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven	**920**	**-**	**-528**	**391**
Overige bestemmingsreserves				
Reserve precariobelasting	2.409	809	-	3.218
Reserve strategische projecten	3.512		-410	3.102
Reserve monumenten (2013)	113		-20	94
Reserve sociaal domein	2.074		-1.009	1.065
Reserve organisatieontwikkelingen	181	-	-1	180
Reserve rioleringen	219	-	-	219
Reserve overheveling budgetten	530	218	-530	218
Reserve Ambitiefonds	-	453	-	453
Totaal Overige bestemmingsreserves	**9.038**	**1.480**	**-1.969**	**8.548**
Totaal	**29.412**	**2.675**	**-4.699**	**27.387**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen

Er zijn geen structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Reserve overheveling budgetten

In het volgende overzicht volgt een nadere uiteenzetting van de reserve overheveling kredieten.

x € 1.000

Reserve overheveling budgetten	31-dec-19
Huisvesting de Twirrewyn	80
Project Vitale regio	13
Statushouders	30
Crossterrein Prikkedam	55
Kerkenvisie	40
Totaal	**218**

Voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Boek-waarde 31-12-2018	Toevoe-gingen	Vrijval	Onttrek-kingen	Boek-waarde 31-12-2019
Voorz. Verplichtingen, verliezen en risico (art 44, 1a)					
Voorziening bodemsanering	-	475	-	-	475
Totaal Voorz. Verplichtingen, verliezen en risico (art 44, 1a)	**-**	**475**	**-**	**-**	**475**
Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)					
Voorz.onderh.geld de Kompaan	124	16	-	-10	131
Voorz.onderh.geld Steegdenhal	58	16	-	-10	64
Vz. Ond. Sportacc. 3 B`s	1.194	-	-	-281	913
Voorz. Onderhoud gymlokalen	286	25	-	-52	259
Voorz.onderhoud gebouwen	465	65	-	-41	489
Totaal Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)	**2.128**	**122**	**-**	**-393**	**1.856**
Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)					
Voorziening riolering	5.151	349	-	-234	5.266
Voorziening kostendekking leges	-	-	-	-	-
Totaal Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)	**5.151**	**349**	**-**	**-234**	**5.266**
Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.					
Voorz. lopende pens. bestuurders	1.579	487	-	-107	1.958
Voorz.pensioen vm./huidige wethouders	1.036	205	-	-	1.240
Totaal Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.	**2.615**	**691**	**-**	**-107**	**3.199**
Totaal	**9.894**	**1.637**	**-**	**-735**	**10.796**

Vaste schulden

In onderstaande tabel staat het verloop van de vaste schulden over het jaar 2019.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	31 dec 2018	Opname	Aflossing	31 dec 2019
Onderhandse leningen				
Opgen. onderhandse leningen van bin.landse banken	103.583	23.000	-	126.583
Aflos. onderhandse leningen van bin.landse banken	- 78.278	-	- 5.064	- 83.343
Totaal	**25.304**	**23.000**	**- 5.064**	**43.240**

Netto vlottende schulden met rente typische looptijd korter dad 1 jaar en overlopende passiva

x € 1.000

Kortlopende schulden korter dan één jaar	31 dec 2018	31 dec 2019
Kasgeldlening	3.500	-
Overige schulden	3.025	2.824
Totaal	**6.525**	**2.824**

x € 1.000

Overlopende passiva	31-dec-18	31-dec-19
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	106	24
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	2.642	2.002
Totaal	**2.748**	**2.026**

Toelichting op de balans - niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kunnen we als volgt specificeren:

x € 1.000

Waarborgen en garanties	Aard/ Omschrijving	Oorspronk. bedrag	Percentage borgstelling	Restant eind 2018	Restant eind 2019
Stg. Beheer multifunctioneel vastgoed Oosterwolde	aankoop/afbouw gebouw en financiering overdrachtsbelasting + aanloopkosten	1.600	100%	1.000	1.000
Gemeente Smallingerland	verdubbeling N381 Drachten-Donkerbroek	250	100%	250	250
Coöperatieve Vereniging Fryslân	aanleg breedband in Langedijke	125	100%	100	87,5
Totaal		**4.622**		**1.350**	**1.338**

Toelichting

In 2019 is niets betaald wegens verleende borg- en garantiestellingen voor geldleningen. De woningbouwcorporaties, actief in onze gemeente, maken gebruik van het Waarborgfonds voor de Sociale Woningbouw (WSW). De corporaties kunnen door het WSW geborgde leningen afsluiten. Het schuldrestant van deze leningen bedraagt per 31 december 2019 € 52,2 miljoen, hiervoor staan we gezamenlijk met het Rijk garant. Voor Stichting WoonFriesland is het € 10,0 miljoen, Stichting Woonzorg Nederland € 1,8 miljoen en als laatste Stichting Actium € 40,4 miljoen. De gemeente kan als gevolg van de 'achtervangregeling' nog in beperkte mate worden aangesproken.

Contractuele verplichtingen

De gemeente heeft meerjarige contractuele verplichtingen afgesloten. Op basis van geregistreerde contracten uit de contractenbank blijkt dat dit € 5,1 miljoen bedraagt. Overigens moet hierbij wel worden vermeld dat de contractenbank op dit moment nog niet volledig is gevuld.

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Toelichting overzicht baten en lasten

De toelichting op de afwijkingen baten en lasten tussen rekening en begroting is in overeenstemming met artikel 28 lid a BBV opgenomen in de programmaverantwoording. Per programma geven we bij de 4e W-vraag antwoord op de vraag ‘Wat heeft het gekost’. Afwijkingen > € 25.000 zijn daar toegelicht.

gemeente ooststellingwerf

Overzicht onvoorzien

x € 1.000

Onvoorziene uitgaven	Algemeen	College	Totaal
Primitieve begroting			
Vast bedrag per inwoner (€ 0,68)	21		21
Budget college		15	15
Totaal Primitieve begroting	**21**	**15**	**36**
Begrotingswijzigingen			
Subsidie Stichting de Kortsluiting		-5	-5
Deelname 75 jaar vrijheid		-2	-2
Totaal begrotingswijzigingen	**-**	**-7**	**-7**
Restant onvoorziene uitgaven	**21**	**8**	**29**

gemeente ooststellingwerf

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2019	Verschil
Lasten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	-	-	-	-	-
Deelnemingen	- 1	- 1	- 1	- 1	-
Lokale heffingen	- 8	- 7	- 12	- 17	- 5 N
Saldo financieringsfunctie	- 22	- 137	- 59	- 21	38 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	- 180	- 29	-	29 V
Totaal Lasten Algemene dekkingsmiddelen	**- 31**	**- 324**	**- 100**	**- 39**	**62 V**
Baten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	41.730	43.241	43.609	43.828	219 V
Deelnemingen	72	54	60	82	22 V
Lokale heffingen	6.712	4.230	4.990	5.021	31 V
Saldo financieringsfunctie	29	30	68	41	- 27 N
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	9	9	12	3 V
Totaal Baten Algemene dekkingsmiddelen	**48.551**	**47.563**	**48.737**	**48.985**	**248 V**
Totaal	**48.520**	**47.239**	**48.637**	**48.946**	**309 V**

Toelichting

Zie de toelichting belangrijkste afwijkingen bij de programma's.

Overzicht incidentele baten en lasten

In het overzicht staan per programma de incidentele baten en lasten hoger dan € 100.000. De toelichting op de verschillende posten uit het onderstaand overzicht staat bij de diverse programma's.

x € 1.000

Incidentele lasten en baten 2019	Lasten			Baten		
	Actuele begroting	Rekening 2019	Verschil	Actuele begroting	Rekening 2019	Verschil
1 Sociaal Domein						
Zorgeconomie, dekking algemene reserve	-116	-55	61 V	116	55	- 61 N
Participatie, verkoop aandelen Caparis en afrekening Fair Deal				-	517	517 V
Tekort jeugd, dekking algemene reserve				750	750	-
Tekort Hulp Huishouden, dekking reserve sociaal domein				269	269	-
Re-integratiebudget, dekking reserve sociaal domein	-100	-100	-	100	100	-
Statushouders, dekking reserve overheveling	-136	-106	30 V	136	136	-
2 Welzijn en Educatie						
Sportcomplex Waskemeer, dekking algemene reserve	-240	-	240 V	240	-	- 240 N
Project Mader, dekking algemene reserve	-106	-48	58 V	106	48	- 58 N
Het Fonds, dekking deels algemene reserve	-308	-284	24 V	58	27	- 31 N
Overheidsparticipatie	-100	-10	90 V			
3 Ruimtelijke & Economische ontwikkelingen						
Uitvoeringsprogramma Biobased Economy, dekking algemene reserve	-225	-51	174 V	225	51	- 174 N
Vrijval reserve grondexploitatie				-	339	339 V
Omgevingswet, dekking algemene reserve	-230	-109	121 V	230	109	- 121 N
Uitvoeringsagenda Woonvisie, dekking algemene reserve	-129	-30	99 V	129	30	- 99 N
MOP-wegen, dekking algemene reserve	-250	-250	-	250	250	-
Aula Oosterwolde, dekking algemene reserve	-252	-	252 V	252	-	- 252 N
Fietsroute O'koop-Makkinga, dekking reserve strategische projecten	-200	-200	-	200	200	-
Verkoop overige gronden en gebouwen				763	633	- 130 N
Dotatie voorziening bodemsanering	-	-475	- 475 N			
4 Strategische projecten						
Omgevingswet, dekking algemene reserve				196	-	- 196 N
Masterplan Appelscha, dekking reserve strategische projecten	-400	-210	190 V	400	210	- 190 N
Biosintrum, dekking algemene reserve	-1.000	-	1.000 V	1.000	-	- 1.000 N

Inzet GBt visie Sociaal Domein, dekking reserve sociaal domein	-175	-175	-	175	175	-
5 Openbare orde en veiligheid						
Opgelegde dwangsommen				106	103	- 3 N
6 Bestuur en Dienstverlening						
Dotatie voorzieningen pensioen oud en huidige bestuurders	-75	-691	- 616 N			
Omgevingsvergunningen			-	500	456	- 44 N
Dotatie voorziening leges omgevingsvergunningen	-500	-	500 V			
Uitvoeringscapaciteit, bouw en herinrichting Gebiedsteam, dekking	-268	-208	60 V	268	208	- 60 N
reserve Sociaal Domein			-			
Ondersteuning werkgelegenheid en leefbaarheid, dekking algemene reserve	-103	-69	34 V	103	69	- 34 N
Formatie Sociaal domein, dekking reserve sociaal domein	-147	-147	-	147	147	-
Middelen ICT/dienstverlening, dekking reserve overheveling	-110	-110	-	110	110	-
Totaal incidentele lasten en baten	**-5.170**	**-3.328**	**1.842 V**	**6.829**	**4.992**	**- 1.837 N**
Saldo incidentele lasten en baten				**1.659 V**	**1.664 V**	**5 V**

Lijst verschillen incidentele lasten en baten	
Participatie, verkoop aandelen Caparis en afrekening Fair Deal	517
Statushouders, dekking reserve overheveling	30
Het Fonds, dekking deels algemene reserve	-7
Overheidsparticipatie	90
Vrijval reserve grondexploitatie	339
Verkoop overige gronden en gebouwen	-130
Dotatie voorziening bodemsanering	-475
Omgevingswet, dekking algemene reserve	-196
Opgelegde dwangsommen	-3
Dotatie voorzieningen pensioen oud en huidige bestuurders	-616
Omgevingsvergunningen	-44
Dotatie voorziening leges omgevingsvergunningen	500
	5 V

.

Bijlagen

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

In 2006 heeft de Rijksoverheid haar besluitvorming rondom de wet Single Information/Single Audit (SISA) voor specifieke uitkeringen afgerond. Hiermee wordt beoogd het grote aantal specifieke uitkeringen van ministeries aan gemeenten en hiermee samenhangende afzonderlijke verantwoordingen te verminderen. Dit betekent dat de Rijksoverheid voldoende heeft aan de jaarrekening van de gemeente en er geen afzonderlijke verantwoording per specifieke uitkering wordt gevraagd. Daarvoor in de plaats wordt bij de jaarrekening een bijlage gevoegd waarin alleen de voor de Rijksoverheid noodzakelijke verantwoordingsinformatie per specifieke uitkering wordt opgenomen.

Op grond van artikel 24 lid 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt de bijlage met verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen onderdeel uit van de jaarrekening van de gemeente. Hieronder volgt een overzicht van de regelingen waarover verantwoording wordt afgelegd aan het ministerie.

Tabel Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020						
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	
			Aard controle R *Indicatornummer: D8 / 01*	*Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 02*	*Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 03*	
			€ 381.441	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**

			Aard controle n.v.t. *Indicatornummer: D8 / 04*	*Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D8 / 06*	*Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 07*		
		1						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R *Indicatornummer: G2 / 01*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 6.876.472	€ 154.287	€ 609.435	€ 6.379	€ 92.872	€ 232
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Aard controle R *Indicatornummer: G2 / 07*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 32.494	€ 4.693	€ 0	€ 293.867	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening**	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekkin	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkin	Besteding (jaar T) aan	Besteding (jaar T) Bob

		zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019 **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	g (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	g (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 72.758	€ 90.065	€ 7.124	€ 69.496	€ 16.781	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			
VWS	**H4**	**Specifieke uitkering Sport** Gemeenten 1	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicatornummer: H4/ 01*	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 02*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 03*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 04*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 05*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 06*
			€ 93.882	Programma 2 - Thema: Sport - Sportcomplex de Boerkhorst te Ooterwolde	€ 22.706	€ 22.706	€ 0	€ 0

2		Programma 2 - Thema: Sport - Sporthal de Bongerd	€ 28.736	€ 28.736	€ 0	€ 0
3		Programma 2 - Thema: Sport - zwembad het Bosbad te Appelscha	€ 5.021	€ 5.021	€ 0	€ 0
4		Programma 2 - Thema: Sport - Sporthal de Steegdenhal te Appelscha	€ 1.952	€ 1.952	€ 0	€ 0
5		Programma 2 - Thema: Sport - Sportterreinen	€ 37.490	€ 37.490	€ 0	€ 0
6		Programma 2 - Thema: Onderwijs-Gymnastieklokalen	€ 25.104	€ 10.447	€ 0	€ 14.657

	Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
	Aard controle n.v.t. *Indicatornummer: H4 / 07*	*Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 08*	*Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 11*	
1	Programma 2 - Thema: Sport - Sportcomplex de Boerkhorst te Ooterwolde	22.706	24,19%		-€ 27.127	
2	Programma 2 - Thema: Sport - Sporthal de Bongerd	28.736	30,61%			
3	Programma 2 - Thema: Sport - zwembad het	5.021	5,35%			

			Bosbad te Appelscha					
			4 Programma 2 - Thema: Sport - Sporthal de Steegdenhal te Appelscha	1.952	2,08%			
			5 Programma 2 - Thema: Sport - Sportterreinen	37.490	39,93%			
			6 Programma 2 - Thema: Onderwijs-Gymnastieklokalen	25.104	26,74%			
Ien W	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** **Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen**	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen**
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicatornummer: E27B / 01	*Indicatornummer: E27B / 02*	*Indicatornummer: E27B / 03*	*Indicatornummer: E27B / 04*	*Indicatornummer: E27B / 05*
		1	1308002	€ 5.123	€ 5.123		
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u

				volledigheid van de verantwoordingsinformatie	de verantwoordingsinformatie		voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicatornummer: E27B/ 06	*Indicatornummer: E27B / 07*	*Indicatornummer: E27B / 08*	*Indicatornummer: E27B / 09*	*Indicatornummer: E27B / 10*
			1	1308002	€ 22.288	€ 22.288		Nee

Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen

De WNT is van toepassing op Gemeente Ooststellingwerf. Het voor Gemeente Ooststellingwerf toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

WNT 2019	W. Mutter	M. van Bergen
Functie(s)	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1-10 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,8889
Dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**€ 48.898**	**€ 172.447**
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 24.025	€ 68.129
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 4.205	€ 11.747
Subtotaal	**€ 28.230**	**€ 79.876**
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	**€ 28.230**	**€ 79.876**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018	**M. van Bergen**
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1-1 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8889
Dienstbetrekking?	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 64.927
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.998
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	*€ 168.002*
Totaal bezoldiging 2018	**€ 75.925**

gemeente ooststellingwerf

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

WNT 2019	J. van Delden	
Functie(s)	**Interim gemeentesecretaris**	
Kalenderjaar	**2019**	**2018**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-1 t/m 29-09	1-12 t/m 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	9	1
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 207.900	€ 25.300
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 233.200	
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 172.120	€ 15.600
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 187.720	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Totaal bezoldiging, exclusief BTW	**€ 187.720**	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

gemeente ooststellingwerf

Overzicht schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		2019			
(1)	**Drempelbedrag**	**513**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	-	27	394
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	513	513	486	119
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		2019			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	68.360			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	68.360			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	513			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	-	2.452	36.235
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	-	26,6	393,9

Begrotingsrechtmatigheid

De door u vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen zijn de norm voor de begrotingsrechtmatigheid. Bestedingen boven het vastgestelde begrotingsbedrag (lasten) per programma die niet door u zijn geautoriseerd zijn strikt genomen onrechtmatig. Er kunnen verschillende soorten begrotingsafwijkingen worden onderkend. Het hangt dan van de reden af of de overschrijding meetelt in het oordeel van de accountant.

Uit onderstaande tabel blijkt dat er bij programma 1 en 6 en de algemene dekkingsmiddelen overschrijdingen zijn bij de lasten. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren. De overschrijdingen vallen daarmee in de categorie “onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel”.

Wij verzoeken u deze overschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2019. Voor een toelichting op de overschrijding verwijzen we naar het overzicht algemene dekkingsmiddelen.

x € 1.000

	Actuele Begroting			Rekening 2019			Afwijking		
	Baten	Lasten	saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Saldo van baten en lasten									
Programma									
1. Sociale Domein	8.830	-29.012	-20.182	9.620	-29.615	-19.995	790 V	- 603 N	188 V
2. Welzijn & educatie	932	-7.545	-6.613	974	-7.154	-6.179	43 V	391 V	434 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	10.440	-12.757	-2.317	6.847	-9.176	-2.329	- 3.594 N	3.581 V	- 12 N
5. Openbare orde en veiligheid	106	-1.813	-1.707	130	-1.806	-1.676	24 V	7 V	31 V
6. Bestuur & Dienstverlening	1.673	-13.396	-11.723	1.754	-14.153	-12.399	81 V	- 757 N	- 676 N
Totaal programma	**21.982**	**-64.524**	**-42.542**	**19.326**	**-61.903**	**-42.578**	**- 2.656 N**	**2.620 V**	**- 36 N**
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	43.609	-	43.609	43.828	-	43.828	219 V	-	219 V
Deelnemingen	60	-1	60	82	-1	81	22 V	-	22 V
Lokale heffingen	4.990	-12	4.979	5.021	-17	5.004	31 V	- 5 N	26 V
Saldo financieringsfunctie	68	-59	9	41	-21	20	- 27 N	38 V	11 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	-29	-20	12	-	12	3 V	29 V	32 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**48.737**	**-100**	**48.637**	**48.985**	**-39**	**48.946**	**248 V**	**62 V**	**309 V**
Overhead									
Overhead	2.190	-12.271	-10.080	2.150	-11.131	-8.982	- 41 N	1.139 V	1.099 V
Totaal overhead	**2.190**	**-12.271**	**-10.080**	**2.150**	**-11.131**	**-8.982**	**- 41 N**	**1.139 V**	**1.099 V**
Vennootschapsbelasting									
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	21	21	-	21 V	21 V
Totaal vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-**	**21**	**21**	**-**	**21 V**	**21 V**

Saldo van baten en lasten	**72.909**	**-76.895**	**-3.986**	**70.460**	**-73.052**	**-2.593**	**- 2.449 N**	**3.842 V**	**1.393 V**
Mutatie reserve									
Toevoegingen en onttrekkingen									
Toevoegingen		-2.157	-2.157		-1.260	-1.260	-	897 V	897 V
Onttrekkingen	6.410		6.410	4.226		4.226	- 2.184 N	-	- 2.184 N
Totaal toevoegingen en onttrekkingen	**6.410**	**-2.157**	**4.252**	**4.226**	**-1.260**	**2.966**	**- 2.184 N**	**897 V**	**- 1.286 N**
Resultaat	**79.319**	**-79.052**	**266 V**	**74.686**	**-74.313**	**373 V**	**-4.633**	**4.740**	**107 V**

gemeente ooststellingwerf

Kerngegevens

Fysieke kerngegevens

Peildatum gegevens: 1 januari van het begrotings- en rekeningjaar.

x € 1.000

Fysieke kerngegevens	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Sociale structuur					
Aantal inwoners	25.571	25.540	25.459	25.406	25.479
• van 0 - 18 jaar				4.727	4.595
• van 0 - 19 jaar	5.573	5.494	5.417		
• van 19 - 64 jaar				14.618	14.312
• van 20 - 64 jaar	14.310	14.247	14.120		
• van 65 jaar en ouder	5.688	5.799	5.922	6.061	6.572
Aantal periodiek bijstandsgerechtigden	606	623	593	613	538
• WWB / BBZ	547	565	546	566	494
• IOAW / IOAZ	59	58	47	47	44
Fysieke structuur					
Oppervlakte in hectare	22.611	22.611	22.611	22.611	22.611
• binnenwater	260	264	276	264	264
• land	22.351	22.347	22.335	22.347	22.347
Aantal woonruimten voor de algemene uitkering	11.740	11.773	11.816	11.841	11.873
Lengte van de wegen (km)	387	387	387	387	387
• binnen de bebouwde kom	132	132	132	132	132
• buiten de bebouwde kom	255	255	255	255	255
Lengte van recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (km)	79	79	79	79	79
Lengte van waterwegen (km)	32	32	32	32	32
Openbaar groen in hectare	295	295	306	306	
• beplanting	88	88	87	87	87
• gras	207	207	219	219	219
Aantal bomen langs wegen en openbaar groen	36.011	36.300	36.000	36.000	36.000
Aantal rioolaansluitingen voor rioolbelastingen	12.182	12.179	12.351	12.350	12.403

Financiële kerngegevens

x € 1.000

Financiële kerngegevens	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Exploitatielasten	75.402	70.180	69.265	68.360	73.052
Opbrengst belastingen	4.036	4.530	6.964	4.485	5.263
Opbrengst onroerendezaakbelasting	2.829	2.925	2.919	2.784	2.834
Algemene uitkering gemeentefonds 1)	26.225	26.019	41.730	43.241	43.828
Boekwaarde vaste activa	71.451	71.223	67.564	64.660	68.109
Vaste schuld	33.552	31.893	26.367	25.304	25.304
Eigen financieringsmiddelen:	41.161	42.811	37.441	33.224	40.117
Reserves	28.435	30.425	26.314	22.861	29.412
Voorzieningen	12.726	12.386	11.127	10.363	10.705
Loonkosten	10.738	11.766	12.853	14.984	14.687
Bijdragen en subsidies	4.193	3.855	3.839	3.976	3.281

1) miv rekening 2018 inclusief sociaal domein

Bedrag per inwoner

Bedrag per inwoner	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Exploitatielasten	2.949	2.748	2.721	2.690	2.865
Opbrengst belastingen	158	177	274	180	206
Opbrengst onroerendezaakbelasting	111	115	115	110	111
Algemene uitkering gemeentefonds	1.026	1.019	1.639	1.700	1.719
Boekwaarde vaste activa	2.794	2.789	2.654	2.550	2.671
Vaste schuld	1.312	1.249	1.036	1.000	992
Eigen financieringsmiddelen:					
Reserves	1.112	1.191	1.034	900	1.154
Voorzieningen	498	485	437	410	420
Loonkosten	420	461	505	590	576
Bijdragen en subsidies	164	151	151	160	129

gemeente ooststellingwerf

Overzicht taakvelden

x € 1.000

	Begroting 2019 na wijziging			Jaarrekening 2019			
Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil saldo
0.1 Bestuur	-1.585	55	-1.530	-2.122	117	-2.005	475
0.10 Mutaties reserves	-2.157	6.410	4.252	-1.260	4.226	2.966	1286
0.2 Burgerzaken	-672	321	-350	-715	340	-375	24
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-466	764	298	-227	656	428	-130
0.4 Overhead	-12.271	2.190	-10.080	-11.131	2.150	-8.982	-1099
0.5 Treasury	-60	128	69	-22	124	102	-33
0.61 OZB woningen	-312	2.366	2.054	-325	2.408	2.083	-29
0.62 OZB niet-woningen	-189	663	473	-179	634	455	18
0.64 Belastingen Overig	-31	2.157	2.126	-132	2.252	2.119	6
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	43.609	43.609	0	43.828	43.828	-219
0.8 Overige baten en lasten	-29	9	-20	-80	12	-69	49
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	21	0	21	-21
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.492	0	-1.492	-1.495	0	-1.495	3
1.2 Openbare orde en veiligheid	-526	0	-526	-556	27	-529	3
2.1 Verkeer en vervoer	-2.800	28	-2.772	-2.907	57	-2.850	78
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	-7	0	-7	-8	0	-8	1
3.1 Economische ontwikkeling	-60	0	-60	-48	0	-48	-12
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.069	3.059	990	-22	63	41	949
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-184	0	-184	-190	0	-190	6
3.4 Economische promotie	-196	320	124	-200	313	113	11
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.764	21	-1.743	-1.783	20	-1.762	20
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.312	389	-922	-1.380	381	-998	76
5.1 Sportbeleid en activering	-216	0	-216	-223	3	-220	4
5.2 Sportaccommodaties	-1.340	129	-1.211	-1.172	226	-946	-265
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-497	0	-497	-420	-15	-435	-61
5.5 Cultureel erfgoed	-146	4	-142	-145	8	-137	-5
5.6 Media	-563	21	-542	-563	20	-543	1
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.640	90	-2.550	-2.578	117	-2.461	-89
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.109	324	-1.785	-1.963	338	-1.625	-160

6.2 Wijkteams	-2.080	0	-2.080	-2.241	0	-2.241	161
6.3 Inkomensregelingen	-10.334	8.563	-1.771	-10.469	8.741	-1.727	-44
6.4 Begeleide participatie	-3.869	0	-3.869	-3.643	514	-3.129	-740
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.115	2	-1.113	-1.247	31	-1.216	103
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-358	0	-358	-366	23	-343	-15
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-6.808	240	-6.568	-7.092	306	-6.786	217
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-6.155	0	-6.155	-6.704	0	-6.704	548
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-163	25	-138	-147	6	-141	3
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-1.023	0	-1.023	-902	0	-902	-120
7.1 Volksgezondheid	-1.235	48	-1.187	-1.077	1	-1.076	-111
7.2 Riolering	-2.106	2.734	628	-2.171	2.754	583	45
7.3 Afval	-2.532	2.639	107	-2.625	2.426	-199	306
7.4 Milieubeheer	-611	232	-379	-1.127	235	-892	513
8.1 Ruimtelijke ordening	-2.618	132	-2.486	-1.268	45	-1.223	-1263
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-415	590	175	-36	234	199	-23
8.3 Wonen en bouwen	-1.935	1.056	-880	-1.372	1.064	-308	-572
Resultaat	**-79.052**	**79.319**	**266**	**-74.313**	**74.686**	**373**	**-107**

Verdelingsprincipe taakvelden

In onderstaand overzicht staat het verdelingsprincipe van de taakvelden. De taakvelden sluiten niet 1 op 1 aan op de programma's (en thema's) in de jaarstukken. Dit komt hoofdzakelijk doordat in de jaarstukken de salarislasten in programma 6 worden verantwoord, terwijl bij het overzicht van de taakvelden de (directe) salarislasten zijn verdeeld over de diverse taakvelden.

Programma/Thema	Taakvelden
Programma 1	
1.1 Thema Jeugd	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-
	7.1 Volksgezondheid
1.2 Thema WMO (incl. AWBZ)	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+
1.3 Thema Participatie	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	6.4 Begeleide participatie
	6.5 Arbeidsparticipatie
1.4 Thema Inkomensverstrekking	6.3 Inkomensregelingen
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Programma/Thema	Taakvelden
1.9 Thema Reserves programma 1	0.10 Mutaties reserves
Programma 2	
2.1 Thema Kunst en cultuur	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.6 Media
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
2.2 Thema Onderwijs	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
2.3 Thema Sport	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
2.4 Thema Volksgezondheid	7.1 Volksgezondheid
2.9 Thema Reserves programma 2	0.10 Mutaties reserves
Programma 3	
3.1 Thema Economische ontwikk.	0.64 Belastingen Overig
	3.1 Economische ontwikkeling
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
	3.4 Economische promotie
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	8.1 Ruimtelijke ordening
3.2 Thema Openbare ruimte	2.1 Verkeer en vervoer
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
3.3 Thema Milieu	0.64 Belastingen Overig
	6.3 Inkomensregelingen
	7.2 Riolering
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
3.4 Thema Bouwen en wonen	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	5.5 Cultureel erfgoed
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
3.9 Thema Reserves programma 3	0.10 Mutaties reserves

Programma/Thema	Taakvelden
Programma 5	
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
	1.2 Openbare orde en veiligheid
5.2 Thema Handhaving	7.4 Milieubeheer
5.9 Thema Reserves programma 5	0.10 Mutaties reserves
Programma 6	
6.1 Thema Bestuur	0.1 Bestuur
	0.2 Burgerzaken
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
6.2 Thema Dienstverlening	0.2 Burgerzaken
	5.5 Cultureel erfgoed
	8.3 Wonen en bouwen
6.3 Thema Financiën	0.1 Bestuur
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
	0.2 Burgerzaken
	0.4 Overhead
	0.5 Treasury
	0.61 OZB woningen
	0.62 OZB niet-woningen
	0.64 Belastingen Overig
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
	0.8 Overige baten en lasten
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
	1.2 Openbare orde en veiligheid
	2.1 Verkeer en vervoer
	2.2 Parkeren
	2.4 Economische havens en waterwegen
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
	3.4 Economische promotie
	4.1 Openbaar basisonderwijs
	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.5 Cultureel erfgoed
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programma/Thema	Taakvelden
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.2 Wijkteams
	6.3 Inkomensregelingen
	6.4 Begeleide participatie
	6.5 Arbeidsparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-
	7.1 Volksgezondheid
	7.2 Riolering
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
6.9 Thema Reserves programma 6	0.10 Mutaties reserves

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Het is voor gemeenten verplicht om een vaste lijst van beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarstukken. Als bijlage voor deze jaarstukken zijn twee overzichten opgenomen waarin de prestaties van de gemeente Ooststellingwerf worden vergeleken met het landelijk gemiddelde en met alle Friese gemeenten.

- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Nederland
- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Friese gemeenten

Deze cijfers komen van de website waarstaatjegemeente.nl en hebben als peildatum 27 februari 2020. Op de website waarstaatjegemeente.nl vindt u meer uitleg over deze indicatoren en kan naar behoefte met elke gemeente in Nederland een vergelijking gemaakt worden.

In programma 6 Bestuur en Dienstverlening zijn een 5-tal beleidsindicatoren opgenomen die op basis van eigen informatie zijn berekend.

gemeente ooststellingwerf

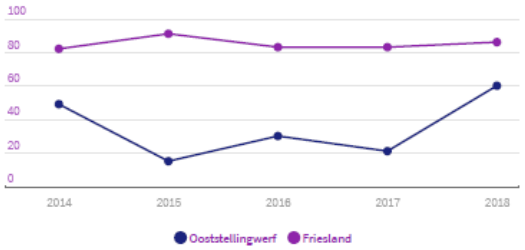
Besluit Begroting en Verantwoording

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Veiligheid

Verwijzingen Halt

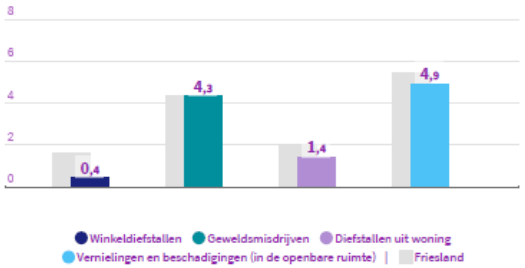
per 10.000 jongeren

Halt | 2014 - 2018

Misdrijven

Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

meerdere bronnen | 2018

Economie

Functiemenging

44,7% Ooststelling...
49,9% Friesland

Meerdere bronnen | 2018

Vestigingen (van bedrijven)

per 1.000 inw.15 t/m 64jr

152,8 Ooststelling...
150,5 Friesland

LISA | 2018

Onderwijs

Absoluut verzuim

per 1.000 leerlingen

0,8 Ooststellingwerf

1,2 Friesland

DUO/Ingrado | 2017

Relatief verzuim

per 1.000 leerlingen

24 Ooststellingwerf

19 Friesland

DUO/Ingrado | 2018

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,2% Ooststellingwerf
1,6% Friesland

DUO/Ingrado | 2018

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

57,0% Ooststellingwerf
53,5% Friesland

Meerdere bronnen | 2016

Volksgezondheid en Milieu

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

Ooststellingwerf	Friesland
579,4	729,4

Meerdere bronnen | 2018

Jongeren met een delict voor de rechter

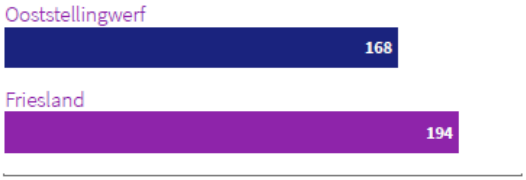
0% Ooststellingwerf
1% Friesland

CBS Jeugd | 2018

gemeente oooststellingwerf

Omvang huishoudelijk restafval

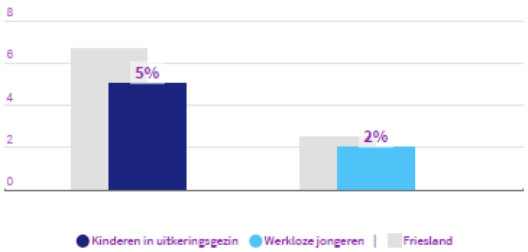
kg per inwoner

CBS statistiek Huishoudelijk afval | 2018

Achterstand onder jeugd

Ooststellingwerf

CBS Jeugd | 2018

Hernieuwbare elektriciteit

19,6% Ooststellingwerf

Geen data Friesland

Klimaatmonitor-RWS | 2018

Netto arbeidsparticipatie

66,4% Ooststellingwerf

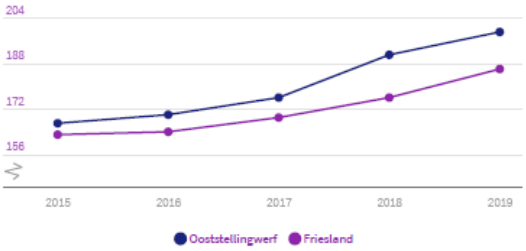
67,0% Friesland

CBS - Arbeidsdeelname | 2018

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ waarde

x €1.000

CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken | 2015 - 2019

Nieuw gebouwde woningen

per 1.000 woningen

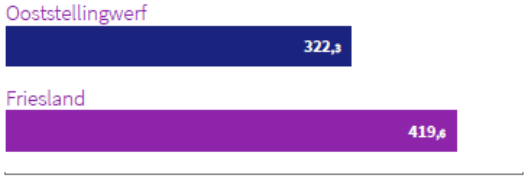
2,3 Ooststellingwerf

6,5 Friesland

BAG | 2018

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners

CBS | eerste halfjaar 2019

Lopende re-integratievoorzieningen

per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

401,1 Ooststellingwerf

265,9 Friesland

CBS | eerste halfjaar 2018

Jongeren met jeugdhulp

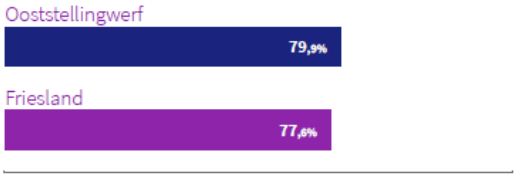
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2019

gemeente ooststellingwerf

Demografische druk

CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research | 2019

Jongeren met jeugdbescherming

Ooststellingwerf	Friesland
1,5%	1,4%

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2019

Jongeren met jeugdreclassering

Ooststellingwerf	Friesland
0,3%	0,3%

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2019

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Friesland
€ 507	€ 631

COELO, Groningen | 2019

Cliënten met een maatwe...

per 10.000 inwoners

Ooststellingwerf	Friesland
710	674

CBS MSD WMO | eerste halfjaar 2019

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Friesland
€ 678	€ 723

COELO, Groningen | 2019

Gerelateerde thema's

› Thema Gemeentelijke financiën

Meer over dit onderwerp

› Regeling beleidsindicatoren gemeenten
› Aanpassingen beleidsindicatoren gemeenten
› Definities beleidsindicatoren bestuur en organisatie

Meer cijfers

› Overzicht beleidsindicatoren bestuur en organisatie in de database
› Gegevensset beleidsindicatoren bestuur en organisatie

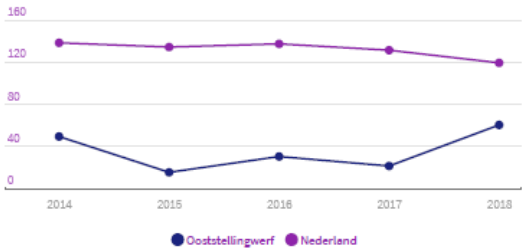
gemeente oooststellingwerf

Besluit Begroting en Verantwoording

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

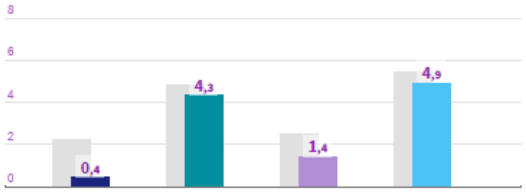
Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 10.000 jongeren

Halt | 2014 - 2018

Misdrijven
Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

Winkeldiefstallen | Geweldsmisdrijven | Diefstallen uit woning | Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) | Nederland

meerdere bronnen | 2018

Economie

Functiemenging

44,7% Ooststelling...
52,8% Nederland

Meerdere bronnen | 2018

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

152,8 Ooststelling...
145,9 Nederland

LISA | 2018

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,8
Ooststellingwerf

1,8
Nederland

DUO/Ingrado | 2017

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

24
Ooststellingwerf

23
Nederland

DUO/Ingrado | 2018

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,2% Ooststellingwerf
1,9% Nederland

DUO/Ingrado | 2018

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

57,0% Ooststellingwerf
48,7% Nederland

Meerdere bronnen | 2016

Volksgezondheid en Milieu

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

Ooststellingwerf	Nederland
579,4	774,0

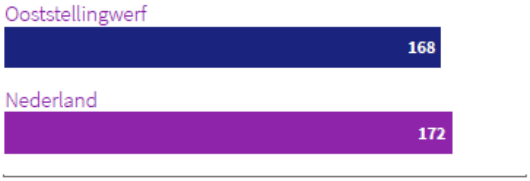
Meerdere bronnen | 2018

Jongeren met een delict voor de rechter

0% Ooststellingwerf
1% Nederland

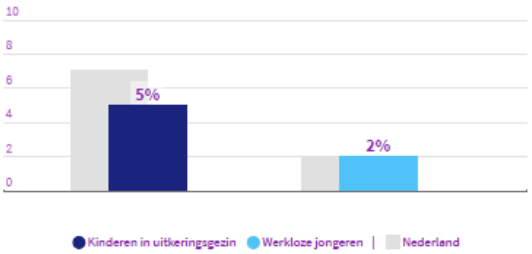
CBS Jeugd | 2018

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS statistiek Huishoudelijk afval | 2018

Achterstand onder jeugd
Ooststellingwerf

CBS Jeugd | 2018

Hernieuwbare elektriciteit

19,6% Ooststellingwerf

Geen data Nederland

Klimaatmonitor-RWS | 2018

Netto arbeidsparticipatie

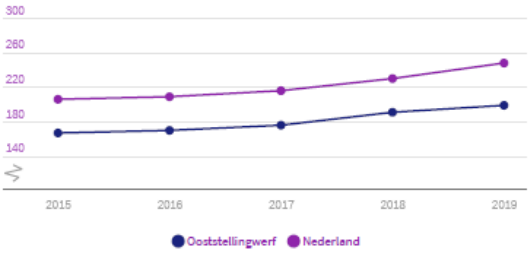
66,4% Ooststellingwerf

67,8% Nederland

CBS - Arbeidsdeelname | 2018

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ waarde
x €1.000

CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken | 2015 - 2019

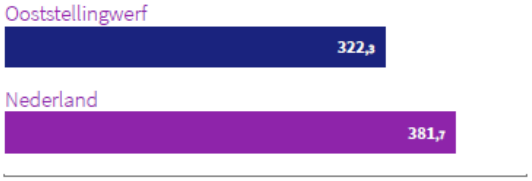
Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

2,3 Ooststellingwerf

8,6 Nederland

BAG | 2018

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | eerste halfjaar 2019

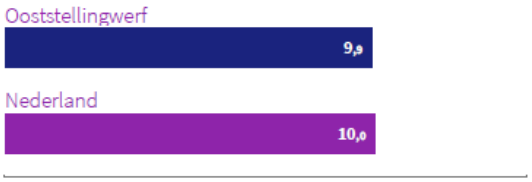
Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

401,1 Ooststellingwerf

305,2 Nederland

CBS | eerste halfjaar 2018

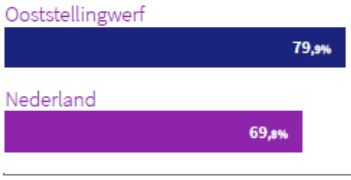
Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2019

gemeente ooststellingwerf

Demografische druk

CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research | 2019

Jongeren met jeugdbescherming

Ooststellingwerf	Nederland
1,5%	1,1%

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2019

Jongeren met jeugdreclassering

Ooststellingwerf	Nederland
0,3%	0,3%

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2019

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Nederland
€ 507	€ 669

COELO, Groningen | 2019

Cliënten met een maatwe...

per 10.000 inwoners

Ooststellingwerf	Nederland
710	610

CBS MSD WMO | eerste halfjaar 2019

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Nederland
€ 678	€ 739

COELO, Groningen | 2019

Gerelateerde thema's

› Thema Gemeentelijke financiën

Meer over dit onderwerp

› Regeling beleidsindicatoren gemeenten
› Aanpassingen beleidsindicatoren gemeenten
› Definities beleidsindicatoren bestuur en organisatie

Meer cijfers

› Overzicht beleidsindicatoren bestuur en organisatie in de database
› Gegevensset beleidsindicatoren bestuur en organisatie